

TROMS fylkeskommune
ROMSSA fylkkasuohtkan

Budsjett 2019

Økonomiplan 2019-2022

Innhold

FYLKESRÅDETS INNSTILLING TIL BUDSJETT 2019/ØKONOMIPLAN 2019-2022	5
FYLKESRÅDETS INNLEDNING	9
1 ØKONOMIPLAN OG DEN ØKONOMISKE SITUASJONEN	11
Regionreformen.....	11
Den økonomiske situasjonen.....	12
Netto driftsresultat.....	13
Disposisjonsfond.....	14
Lånegjeld.....	16
2 RAMMEBETINGELSER.....	18
3 NYE DRIFTSTILTAK	22
4 INNSPARINGER	24
5 INVESTERINGER OG FINANSIERING	25
Salg av eiendom	26
Utbytte.....	27
6 FINANSUTGIFTER OG -INNTEKTER	28
7 HOVEDOVERSIKT NETTO DRIFTSRAMMER 2019-2022.....	31
8 POLITISKE STYRINGSORGANER.....	32
9 KONTROLLORGANER.....	34
10 UTDANNING.....	35
Investeringer.....	53
11 TANNHELSE	57
Investeringer.....	64
12 KULTUR	65
13 SAMFERDSEL OG MILJØ	77
Investeringer.....	93
14 NÆRING	110
15 STAB- OG STØTTEFUNKSJONER.....	119
Stabssjefen	122
Drift- og utbyggingscenteret	126
IT, personal- og organisasjon- og økonomisenteret.....	128
Investeringer.....	130
16 SEKTOROVERGRIPENDE POSTER.....	131
Obligatoriske hovedoversikter	134
Vedlegg 1 Sentrale forutsetninger i økonomiplanperioden.....	136

FYLKESRÅDETS INNSTILLING TIL BUDSJETT 2019/ØKONOMIPLAN 2019-2022

1. Fylkestinget vedtar følgende økonomiske rammer for økonomiplanen 2019-2022.

Minus=inntekt, Pluss=utgift. 2019-kr hele økonomiplanen. Beløp i 1000 kr		2019	2020	2021	2022
00	Politiske styringsorganer	33 932	32 491	33 189	35 289
01	Kontrollorganer	5 555	5 555	5 555	5 555
10	Stabs- og støttefunksjoner	163 466	166 866	163 256	156 056
20	Utdanning	1 076 994	1 067 675	1 058 035	1 053 735
40	Tannhelse	125 564	123 934	122 764	122 764
50	Kultur	100 346	98 188	97 288	97 288
60	Samferdsel	1 361 458	1 299 154	1 298 454	1 305 054
70	Næring	49 135	49 095	48 715	48 715
90	Sektorovergrepene poster. Spesifisert:	9 182	-18 768	-54 207	-59 746
	Avsetning til lønnsvekst 2018. 3,0 pst.	22 145	22 145	22 145	22 145
	Avsetning til lønnsvekst 2019. 3,25 pst.	38 700	38 700	38 700	38 700
	Pensjonsutgifter	45 970	45 970	45 970	45 970
	Ref. kapitalutgifter utbygging TkNN			-4 256	-4 135
	Leieinntekter UiT (lokaler flyfag)	-550	-550	-550	-550
	Leieinntekter Nord-Troms vgs (Lerøy Aurora AS og Skjervøy kommune)	-584	-584	-584	-584
	Ref. Kveøy-forbindelsen (Kvæfjord kommune og Kveøyforbindelsen AS)	-1 250	-1 250	-1 250	-1 250
	Ref. kapitalutgifter Dale-Alvestad Harstad kommune	-1 859	-1 811	-1 763	-1 715
	Refusjon kapitalutgifter TANN-bygget fra staten	-13 600	-13 360	-13 100	-12 860
	Dekning kapitalutgifter fra etatene	-79 790	-108 028	-139 519	-145 467
A	Sum sektorer, netto utgifter	2 925 632	2 824 190	2 773 049	2 764 710
	Skatteinntekter	-980 000	-980 000	-980 000	-980 000
	Inntektsutjevning	-77 000	-77 000	-77 000	-77 000
	Rammetilskudd	-2 004 202	-1 938 609	-1 930 609	-1 930 609
B	Sum inntekter (ekskl. renter)	-3 061 202	-2 995 609	-2 987 609	-2 987 609
C	BRUTTO DRIFTSRESULTAT (=A+B)	-135 570	-171 419	-214 560	-222 899
	Renteutgifter	65 161	88 239	126 272	147 210
	Salg TMS, red. renter og avdrag				
	Renteinntekter	-8 440	-8 290	-7 800	-7 800
	Rentekompensasjon skolebygg	-1 600	-1 300	-1 200	-1 060
	Utbytte fra Troms Kraft AS			-30 000	-30 000
D	Netto renteutgifter	55 121	78 649	87 272	108 350
E	Avdrag på lån	105 154	110 017	127 727	141 832
F	NETTO DRIFTSRESULTAT (=C+D+E)	24 706	17 247	440	27 283
	Brukt slik:				
	Avsetning til/bruk av disposisjonsfond	-27 481	-17 247	-440	-27 283
	Avsetning til/bruk av disposisjonsfond - premieavvik				
	Overføringer til investeringsregnskapet	2 775			
	Dekning/bruk av tidligere års under-/overskudd				
G	REGNSKAPSMESSIG RESULTAT	0	0	0	0

2. De vedtatte rammene gir følgende netto driftsresultat for perioden:

	2019	2020	2021	2022
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	-0,6 %	-0,4 %	0,0 %	-0,6 %

Fylkestinget konstaterer at den netto driftsresultat er negativt hvert år i økonomiplanperioden.

3. Fylkestinget vedtar følgende nye driftstiltak. I 1000 kroner:

	2019	2020	2021	2022
Politikerområdet:				
Tilskudd alpin-VM Narvik				3 000
Utdanning:				
Bortfall/ redusert innsparing vedtatt i økonomiplan 18-21	13 839	9 640		
Lærlinger i fylkeskommunale virksomheter	3 750	3 750	3 750	3 750
Tannhelse:				
Bortfall/ redusert innsparing vedtatt i økonomiplan 18-21	1 650	1 170		
Kultur:				
Bortfall/ redusert innsparing vedtatt i økonomiplan 18-21	1 410	900		
Folkehelseundersøkelse	750			
Matching statsbudsjettet	324	324	324	324
Samferdsel:				
Bortfall/ redusert innsparing vedtatt i økonomiplan 18-21	12 130	11 500		
Økt ramme kapitalutgifter tunnelsikkerhet	1 100	7 500	18 300	24 900
Økt ramme til asfaltering fylkesvei	20 000			
Føring i statsbudsjettet:				
Fergeavløsning Bjarkøy, tilføres ramma til samferdsel	-14 400	-14 400	-14 400	-14 400
Red ramme samf pga fergeavløsning Bjarkøy (ferge/kystlinje, vedl., veilengde)	14 400	14 400	14 400	14 400
Økt ramme etterslep fylkesvei	10 598	10 598	10 598	10 598
Næring:				
Bortfall/ redusert innsparing vedtatt i økonomiplan 18-21	0	380		
Stab og støtte:				
Bortfall/ redusert innsparing vedtatt i økonomiplan 18-21	2 200	3 600		
Leie lokaler 9. etg. (DU)	700	700	700	700
Prosjektkompetanse investeringsprosjekter (DU)	1 500	2 500	2 500	2 500
Økte energiutgifter (DU)	2 000	2 000	2 000	2 000
Prosjekt 2020 (stab)	1 500	1 500	1 500	
Statistikk, analyse og utredning (stab)	1 700	2 700	2 700	
Samfunnsutviklerrollen (stab)	4 600	6 000	6 000	6 000
SUM ENDRINGER STATSBUJSJETTET	79 751	64 762	48 372	53 772

4. Fylkestinget vedtar følgende innsparingstiltak på sektorovergripende poster. I 1000 kroner:

	2019	2020	2021	2022
Avsetning til lønnsvekst	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Forlenget løpetid tidligere låneopptak og nye låneopptak	-20 000	-31 000	-40 000	-50 000
Bortfall avsetning disposisjonsfond premieavvik	-10 659	-10 659	-10 659	-10 659
SUM INNSPARING	-40 659	-51 659	-60 659	-70 659

5. Fylkestinget vedtar følgende investeringer og finansiering i økonomiplanperioden:

	BUD 2019	BUD 2020	BUD 2021	BUD 2022	Sum økplan 19-22
Tannhelse	28 985	28 985	0	0	57 969
Utdanning	145 000	239 000	550 000	518 824	1 452 824
Samferdsel	354 690	785 240	836 900	539 000	2 515 830
Stab og støtte	3 700				3 700
SUM INVESTERINGER	532 375	1 053 225	1 386 900	1 057 824	4 030 323
Finansiert slik:					
Bruk av lånemidler	-267 347	-640 174	-961 520	-620 804	-2 489 844
Inntekter fra salg av anleggsmidler					
Tilskudd til investeringer	-79 000	-106 000	-70 000	-95 000	-350 000
Kompensasjon for merverdiavgift	-81 196	-168 790	-256 755	-204 220	-710 961
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-60 000	-31 756			-91 756
Andre inntekter	-6 572			-40 000	-46 572
Sum ekstern finansiering	-494 115	-946 720	-1 288 275	-960 024	-3 689 133
Overført fra driftsregnskapet	-10 665	-7 890	-4 900		-23 455
Overført fra driftsregnskapet, fornyingsmidler	-27 595	-98 615	-93 725	-97 800	-317 735
Bruk av tidligere års udisponert					0
Bruk av avsetninger					0
Sum finansiering	-532 375	-1 053 225	-1 386 900	-1 057 824	-4 030 323

- Alle ordinære låneopptak knyttet til samferdselsformål i økonomiplanperioden med unntak av Langsundforbindelsen dekkes innenfor rammen til samferdsel.
- Avdragstiden på nye låneopptak knyttet til utdanning og Langsundforbindelsen settes til 50 år.
- Avdragstiden på eksisterende låneportefølje forlenges slik at avdragene tilpasses kommunelovens krav om minimumsavdrag.

Budsjett 2019:

- Det vedtas et netto driftsbudsjett på kr 2.925.632.000.
- Skattøret settes til 2,60 prosent som er høyeste lovlige sats, i henhold til statsbudsjettet. Dersom skattøret endres ved behandling av statsbudsjettet i Stortinget, endres skattøret i tråd med denne endringen.
- Fylkestinget vedtar et investeringsbudsjett på kr 532.375.000 hvorav kr 267.347.000 finansieres ved bruk av lån.
- Følgende eiendommer legges ut for salg i 2019 dersom de ikke selges før årsskiftet 2018/2019:
 - Gnr/brn 119/634 i Tromsø
 - Gnr/brn 84/140 i Lenvik/Gibostad
 - Bardufoss videregående skole, skolested Sundlia
 - Bardufoss videregående skole, skolested Høgtun

Salgsinntektene disponeres til egenkapital i skoleinvesteringer. Budsjetreguleringen vil legges fram for fylkestinget når salgene er effektivert.

5. Budsjet til kontrollorganer, inklusiv kjøp av revisjonstjenester fra KOMREV NORD og kontrollutvalg for 2019 vedtas med netto driftsutgifter på kr 5.555.000 inklusive prisvekst.
6. Fylkeskommunens trekkrettigheter settes til 50 mill. kroner i 2019.
7. Fylkestinget delegerer til fylkesrådet å fordele:
 - a. avsetninger til lønnsvekst i tråd med resultatene av lønnsforhandlingene i 2018 (helårvirkning) og 2019.
 - b. justere for økte pensjonsutgifter herunder løpende premie KLP og SPK samt reguleringspremie.
 - c. lærlingtilskudd knyttet til fylkeskommunale lærlinger fra utdanning til aktuelle virksomheter.
 - d. personalpolitiske midler fra personal- og organisasjonssenteret til aktuelle virksomheter.
 - e. vedlikeholdsmidler budsjettet på Drift- og utbyggingssenteret ut til aktuelle virksomheter.
 - f. kvenske og samiske midler fra kultur til aktuelle virksomheter.
 - g. budsjettmidler til skyss til elever som er utplassert, reguleres fra samferdsel til utdanning.

FYLKESRÅDETS INNLEDNING

Framtiden bygges nå

Troms fylkeskommune og Troms fylke står foran en spennende og krevende periode, hvor regionreformen skaper en ny framtid. I dette siste budsjett og den siste økonomiplanen for Troms fylkeskommune gjenspeiles dette ved at fylkesrådet vil investere hele fire milliarder kroner for å klargjøre Troms for den framtiden som kommer.

En viktig konsekvens av regionreformen er den nye og utvidede samfunnsutviklerrollen som tillegges de nye fylkeskommunene. Statsbudsjettet for 2019 mangler prioriteringer for å bygge opp under denne utvidede rollen. Derfor tar fylkesrådet aktive grep i sitt siste budsjett og økonomiplan og prioriterer arbeidet med å gi innhold til denne nye samfunnsutviklerrollen.

Framtiden bygges nå, er valgt som overskrift på budsjett- og økonomiplanen. Det skjer både gjennom etableringen av en ny Troms og Finnmark fylkeskommune, men også gjennom investeringer som bygger opp under den positive utviklingen vi ser i Troms-samfunnet innen næringsliv og kompetanseutvikling. Fylkesrådet styrker investeringer knyttet til både samferdsel og utdanning med 4 milliarder kroner for å støtte oppunder den positivitet som preger vår region:

- Samferdsel: 2,515 milliarder kroner knyttet til tunnelsikkerhet, rassikring, Langsundforbindelsen og andre fylkesveiltak.
- Utdanning: 1,452 milliarder kroner knyttet til nye Ishavsbyen videregående skole, ny skole i Harstad og nytt internat på Bardufoss.
- Tannhelse: 57,9 millioner kroner knyttet til utvidelse kompetansesenteret

En av de største utfordringene til fylket er den store andelen fylkesvei med dårlig eller svært dårlig dekketilstand. Fylkesrådet har derfor funnet rom for å øke bevilgningen til dekkelegging med 20 millioner kroner slik at det budsjetteres med 140 millioner til dekkelegging i 2019.

Fylkeskommunen skal i forbindelse med regionreformen tillegges et større ansvar for folkehelsearbeidet. Da trenger vi og et godt kunnskapsgrunnlag. Derfor prioriterer fylkesrådet 750 000 i friske midler til folkehelseundersøkelse i 2019.

Fylkesrådet vurderer arbeidet med å bygge en ny fylkeskommune som krevende for organisasjonen, både kapasitetsmessig for de involverte ansatte og økonomisk. Som følge av regionreformen fjernes vedtatt innsparing i 2019, på til sammen 31,2 millioner kroner, og delvis i 2020.

Innretningen i inntektssystemet er slik at det favoriserer fylker med sterkest befolkningsvekst. Troms fylke har befolkningsvekst – og forventer fortsatt vekst i årene framover, men ikke like sterk som mer befolkningstette deler av landet. Dette gjør at det i fra 2018 til 2022 flyttes 35 millioner kroner fra Troms til fylker med sterkere vekst i befolkningen enn det vi forventer.

For å finne rom for investeringer og handlingsrom på driftssiden til tross for nedgang i frie inntekter, har fylkesrådet funnet det nødvendig å redusere avdragene på lånegjelden slik at avdragsprofilen legges ned mot lovens minimum. Det brukes også av oppsparte midler for å få

til nødvendige satsinger. Det er gledelig at eierne av Troms Kraft AS igjen kan forvente avkastning for sine eierposisjoner. Det legges derfor inn utbytte på 30 mill. kroner fra og med 2021.

Samlet sett tilsier dette at den økonomiske situasjonen til Troms fylkeskommune er utfordrende for de kommende år. Fylkesrådet beklager de konsekvenser den store realnedgangen i frie inntekter over flere statsbudsjetter gir samlet sett. De store kuttene i regionale utviklingsmidler harmonerer dårlig med den utvidede rollen som samfunnsutvikler og koordinator som fylkeskommunen er gitt i regionreformen. Troms er blant fylkene i landet med laveste arbeidsledighet, noe som er ei stor utfordring for næringslivet. Dersom vi skal være i stand til å utnytte de store ressursene i landsdelen så må vi sørge for en samlet, målrettet innsats der også staten bidrar sammen med fylke, kommuner og andre virkemiddelaktører til å dra i samme retning.

Fylkesrådet prioriterer satsing på lærlinger og lære kandidater, og legger til rette for at nordnorsk ungdom skal se lyst på en nordnorsk framtid. Det foreslås ytterligere 10 millioner kroner til formålet i forslaget til budsjett- og økonomiplan. 6 millioner går til lærlingtilskudd ved en planlagt og forventet økning i godkjente lærekontrakter, mens 4 millioner går til lønn etter en økning på 20 lærlinger i egen organisasjon. Troms har en kraftig økning i formidling til lære plass de siste årene, og det skal fortsette, slik at enda flere kvalifiserer seg og dekker kompetansebehovet i yrkeslivet. Fylkesrådet tar sin del av samfunnsansvaret og legger til rette for å øke antall lærlinger i fylkeskommunale virksomheter.

Det er innbyggerne i fylket vårt som beveger samfunnet, og vi er helt avhengig av levende lokalsamfunn for fortsatt vekst og utvikling. I dette bildet er derfor fokuset på samferdsel, utdanning, kompetanse, næringsliv, helse og kultur alle viktige brikker.

Vår landsdel og vår region preges av optimisme og vekst. Arbeidsledigheten er lav og næringslivet har positive framtidsutsikter. Det er derfor med stor entusiasme at fylkesrådet legger fram et budsjett og en økonomiplan med en historisk investeringsplan, satsing på dagens og fremtidens ungdom samt grunnlag for å fylle samfunnsutviklerrollen som vil være med på sikre at Troms og regionen kan se optimistisk også på framtiden.

1 ØKONOMIPLAN OG DEN ØKONOMISKE SITUASJONEN

Økonomiplanen har en netto driftsramme på 2,925 mrd. kroner i 2019. Innstilling til økonomiplan er i balanse ved bruk av disposisjonsfond i hvert år i økonomiplanen.

Investeringene i perioden er 4 mrd. kroner hvorav nesten 2,5 mrd. kroner er lånefinansiert.

Regionreformen

Stortinget vedtok 8. juni 2017 sammenslåing av Troms og Finnmark fylkeskommuner fra 1. januar 2020. Det tilsier at de tre siste årene av økonomiplanperioden kun er et anslag på Troms fylkeskommunes tilstand inn i den sammenslåtte fylkeskommunen. Etter inndelingslovens § 26, 3. avsnitt er det ei fellesnemnd som skal «*ta hand om det førebauande arbeidet med økonomiplanen og med budsjett for det første driftsåret etter sammenslåinga*». Finnmark har p.t. ikke oppnevnt medlemmer til en fellesnemnd. Fylkestinget er løpende orientert om sammenslåingsprosessen.

Budsjettet og økonomiplanen inneholder prioriterte oppgaver og beskriver ordinær drift. I tillegg til dette vil fylkeskommunen prioritere å vri ressursbruk inn mot sammenslåingsprosessen. Det kan forventes økt reisevirksomhet og økt overtidsbetaling i de neste to årene. Dette er kostnader som må tas innenfor de respektive sektorene. Fra departementet er det gitt tilskudd til sammenslåingsprosessen på 30 mill. kroner (15 mill. kroner per fylkeskommune). Erfaringer fra Trøndelag viser at om lag 27 mill. kroner av dette har gått med til IT-infrastruktur. I tillegg kommer møtegodtgjørelser, reise og oppholdsutgifter og andre kostnader. For eksempel kostet det felles fylkestinget i Kirkenes om lag 1 mill. kroner.

Sammenslåingsprosjektet vil bli omfattende og involvere mange ansatte i organisasjonen, i tillegg til at ordinær drift skal ivaretas.

Overføring av oppgaver

Hensikten med å slå sammen fylkeskommuner til større enheter er å gjøre dem rustet til å ta imot nye og større oppgaver. Stortinget har fattet en rekke anmodningsvedtak om vurdering av nye oppgaver. Dessuten satte regjeringen våren 2017 ned et ekspertutvalg som skulle vurdere ytterligere oppgaver som kunne overføres.

Ekspertutvalget la frem sin innstilling i februar 2018. Det er foreslått overføring av oppgaver på en rekke områder. Troms fylkeskommune har støttet ekspertutvalgets forslag i vår høring. Dersom utvalgets forslag følges opp i sin helhet ville det medføre at oppgaver som ble utført av over 5000 ansatte i staten og oppdragsgiveransvaret for 15 mrd. kroner i ulike tilskuddsordninger blir overført til fylkeskommunene. Fem direktorater er foreslått nedlagt. Sammenlignet med dette forslaget, er forslagene i avtalen mellom Regjeringen og Krf som ble inngått i høst svært begrenset. Mange av områdene er oppfølging av Stortingets anmodningsvedtak, og andre områder skyves ut i tid i påvente av videre utredning. Ingen direktorater foreslås nedlagt. Oppgavemeldingen Meld. St. 6 som ble avgitt 19.10.2018 følger opp det som fremgår av avtalen.

SAMS veiadministrasjon

Stortinget har gjort et anmodningsvedtak om overføring av kompetanse og oppgaver tilhørende SAMS vegadministrasjon fra Statens vegvesen til fylkeskommunene. Statens vegvesen kom med sin rapport til Stortinget «Fra Sams og samling» som skisserer ulikt nivå på overføringen av oppgavene. Troms fylkeskommune har igangsatt ett prosjekt i samarbeid med Statens vegvesen, som skal kartlegge oppgavene. Formålet er at oppgave- og kompetanseoverføringen skal gjennomføres i tråd med intensjonene i regionreformen. Forprosjektet skal være en premissleverandør inn i det videre arbeidet med sammenslåing av Troms og Finnmark fylkeskommune.

Forprosjektet skal også bidra til at de to organisasjonene blir bedre kjent med hverandre og skape et godt samarbeidsklima for overføring av oppgaver til fylkeskommunen.

I arbeidet som skal gjøres er det viktig at dialogen med SVV er god fram mot 2020, men også at dialogen og samarbeidet opprettholdes etter 2020.

Målet med prosjektet er å få et så godt kunnskapsgrunnlag som overhode mulig slik at den nye organisasjonen er i stand til å etablere en organisasjon som leverer gode tjenester på alle områder og at nye medarbeidere blir ivaretatt på en ordentlig måte.

Den økonomiske situasjonen

Den økonomiske stillingen til Troms fylkeskommune er utfordrende samtidig som det er behov for midler til å fylle samfunnsutviklerrollen og investeringer både innenfor utdanning og samferdsel.

Konsekvensene av statsbudsjettet for 2019 er realnedgang i frie inntekter på 37 mill. kroner fra vedtatt budsjett 2018 til budsjett 2019. Årsaken er siste års innfasing av nytt inntektssystem, relativt svakere befolkningsutvikling enn landsgjennomsnittet og nullvekst i inntektsrammen til fylkeskommunene. Det er lagt til grunn en nedgang i rammetilskuddet i økonomiplanperioden som følge av bortfall av ekstraordinær tapskompensasjon knyttet til nytt inntektssystem, fortsatt svakere befolkningsvekst enn landsgjennomsnittet, nedgang i antall 16-18-åringer og bortfall rassikringsmidler. Nedgangen i frie inntekter er 73,5 mill. kroner fra 2019 til 2022.

Nedgang i inntektene, sammen med behov for skole- og samferdselsinvesteringer, midler til å fylle samfunnsutviklerrollen, ressurser til å fase inn regionreformen og økende energiutgifter, gjør at innsparingsbehovet er betydelig og økende i økonomiplanperioden, og øker fra 40 mill. kroner i 2019 til 70 mill. kroner i 2022. Den langsiktige effekten av vedtatt innsparing i økonomiplan 2018-2021 videreføres. Til tross betydelig reduksjon i utgiftene er det behov for å bruke av disposisjonsfond hvert år i økonomiplanperioden, til sammen 72 mill. kroner. Denne ubalansen videreføres til og med 2025 før det igjen forventes balanse fra 2026 som følge av reduserte kapitalutgifter. I perioden 2019-2025 må det brukes 128 mill. kroner av disposisjonsfondet.

Økte kapitalutgifter på veginvesteringer, med unntak av Langsundforbindelsen, er forutsatt dekket innenfor rammen til samferdsel, hovedsakelig innenfor bevilgningen til vegvedlikehold. I 2022 utgjør kapitalutgiftene netto 78 mill. kroner. I 2022 vil det ikke være midler igjen til dekkelegging innenfor bevilgningen hvis faste driftskontrakter videreføres. Denne utfordringen kommer i tillegg til underdekningen i økonomiplanen.

Alle de økonomiske indikatorene utvikler seg negativt i økonomiplanperioden. Netto driftsresultat er om lag null eller negativ hele planperioden. Det er nødvendig å bruke til sammen 72 mill. kroner av disposisjonsfondet. Netto lånegjeld øker fra 2,4 til 4,4 mrd. kroner fra 2018 til utgangen av 2022.

Fylkeskommunen kan i liten grad påvirke sine inntekter. På lang sikt er bedring av den finansielle situasjonen kun mulig ved å redusere kostnadssiden ytterligere, slik at nivået mellom inntekter og utgifter blir mer balansert. Vi har små muligheter til å redusere renter og avdrag de nærmeste årene da løpetiden på lån er strukket opp mot kommunelovens krav om minimumsavdrag. Det betyr at vi må redusere andre driftsutgifter for å styrke økonomien.

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter, er det viktigste finansielle nøkkeltallet. Netto driftsresultat viser hva som er igjen av driftsinntektene når driftsutgifter og finansposter (renter og avdrag) er trukket fra, det vil si hva som er igjen til å dekke uforutsette utgifter og egenkapital til investeringer.

Netto driftsresultat:

Det som er igjen av driftsinntektene når alle driftsutgifter og finansutgifter (renter og avdrag) er betalt.

Anbefalt nivå: 4 %

Status Troms: 4,4 % i 2017, forventet om lag 4 prosent i 2018 og budsjettert med negativt netto driftsresultat i hele økonomiplanperioden

Netto driftsoverskudd er helt avgjørende for å ha handlingsrom i en fylkeskommune. Dersom netto driftsresultat er negativt, har ikke fylkeskommunen økonomisk bæreevne over tid.

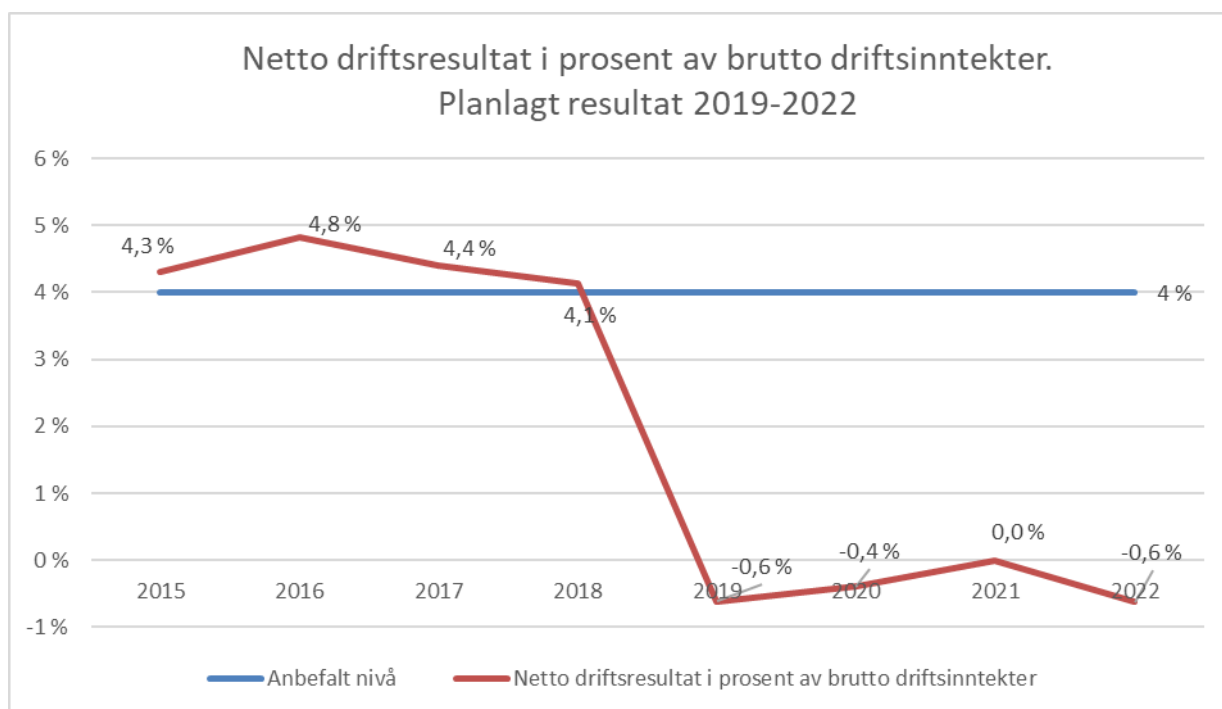
Teknisk beregningsutvalg for kommunesektoren og KMD regner netto driftsresultat som hovedindikator for økonomisk balanse i kommunesektoren, og anbefaler at netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene over tid bør være 4 prosent.

For Troms fylkeskommune må det korrigeres for netto bruk av bundne fonds for at netto driftsresultat skal være en god indikator på soliditeten. Ny kommunelov har innført denne korrigeringen av netto driftsresultat som et nytt resultatbegrep. For Troms fylkeskommune legges denne korrigeringen til grunn i alle analyser.

I figuren nedenfor er netto driftsresultat (korrigert) for Troms fylkeskommune i perioden 2015-2017, forventet netto driftsresultat for 2018 og innstilling til økonomiplan 2019-2022, vist.

Netto driftsresultat har vært tilfredsstillende for årene 2015-2017. Prognosen for 2018 per oktober 2018 viser et forventet netto driftsresultat på vel 4 prosent. Det gode driftsresultatet skyldes blant annet avsetninger av inntekter fra Fiskeridirektoratets havbruksfond.

Budsjettert netto driftsresultat i økonomiplanen er negativ hvert år i perioden.

Disposisjonsfond

Disposisjonsfondet er det eneste fondet som fritt kan benyttes til å dekke utgifter i både drifts- og investeringsregnskapet. Størrelsen på disposisjonsfondet er et uttrykk for hvor stor økonomisk buffer fylkeskommunen har, og er den delen av reservene som best gir uttrykk for den økonomiske handlefriheten. Det finnes ikke noen klar norm for hvor stort disposisjonsfondet bør være, men i en rapport om økonomiske nøkkeltall anbefaler Telemarksforskning at disposisjonsfondet bør utgjøre mellom fem og ti prosent av (fylkes)kommunens inntekter.

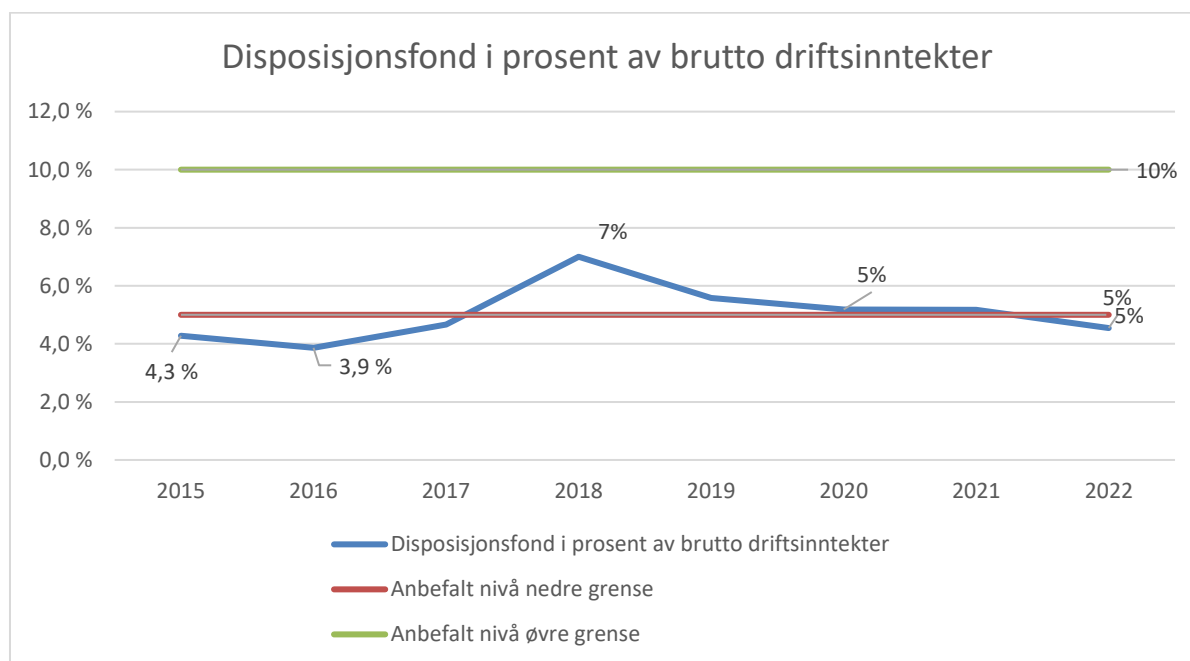
Disposisjonsfond

Akkumulert driftsoverskudd som er satt av til reserver i årenes løp.

Anbefalt nivå: Mellom 5 og 10 % av driftsinntektene

Status Troms: 4,7 % i 2017, forventet 7,5 % i 2018 og reduseres til 6 % i 2022.

Figuren nedenfor viser disposisjonsfondet i prosent av inntektene for Troms fylkeskommune i perioden 2015-2017 og forventet avsetning 2018-2022.

Figuren over viser at disposisjonsfondet til Troms fylkeskommune har variert noe de siste årene, fra 4,3 prosent i 2015, ned til 3,9 prosent i 2016 og til 4,7 prosent i 2017. Disposisjonsfondet forventes å være 7 prosent ved utgangen av 2018 tilsvarende 328 mill. kroner. Av dette utgjør inntekter fra Fiskeridirektoratets havbruksfond 58 mill. kroner.

Ved slutten av økonomiplanperioden legges det opp til en reduksjon av fondet til 5 prosent av inntektene. Det foreslås å bruke 130 mill. kroner fra fondet inkludert bruk av inntektene fra havbruksfondet, totalt i økonomiplanperioden. Det brukes 72 mill. kroner av fondet for å saldere driften i økonomiplanperioden. Bruk av inntektene fra havbruksfondet er ikke budsjettert og framkommer ikke av hovedoversikten.

Troms fylkeskommune bør ha et disposisjonsfond på mellom 220 og 440 mill. kroner for å ha et fond i intervallet for anbefalt nivå. Fylkesrådet har som langsiktig målsetting å øke disposisjonsfondet til det anbefalte nivået, men dette må vurderes opp mot for eksempel behov for egenkapital i investeringene og behovet for omstilling. Disposisjonsfondet forventes å være i underkant av 200 mill. kroner ved slutten av økonomiplanperioden.

Fondsavsetning i økonomiplanperioden

Oversikt over fylkeskommunens disposisjonsfond og planlagte avsetninger til disposisjonsfond er gitt i tabellen nedenfor.

Tabell. Endring disposisjonsfond økonomiplan 2019-2022. I 1000 kroner

Disposisjonsfond pr 31.12.2017	159 553
Disposisjonsfond premieavvik pr 31.12.2017	44 041
Sum disposisjonsfond 31.12.2017	203 594
Prognose for 2018 budsjettoppfølging per 15.10.	113 877
Prognose for 2018 budsjettoppfølging per 15.10.	10 659
Planlagt disposisjonsfond pr 31.12.2017	328 130
Bruk av disposisjonsfond i innstilling til økonomiplan 2019-2022	-130 000
Avsetning til disposisjonsfond -premieavvik i innstilling til økonomiplan 2019-2022	-
Planlagt disposisjonsfond pr 31.12.2022	198 130
Herav disposisjonsfond premieavvik	54 700

Lånegjeld

Investeringene i Troms fylkeskommune finansieres i hovedsak av lånemidler, og egenkapitalen er i stor grad kompensasjon for merverdiavgift knyttet til investeringene.

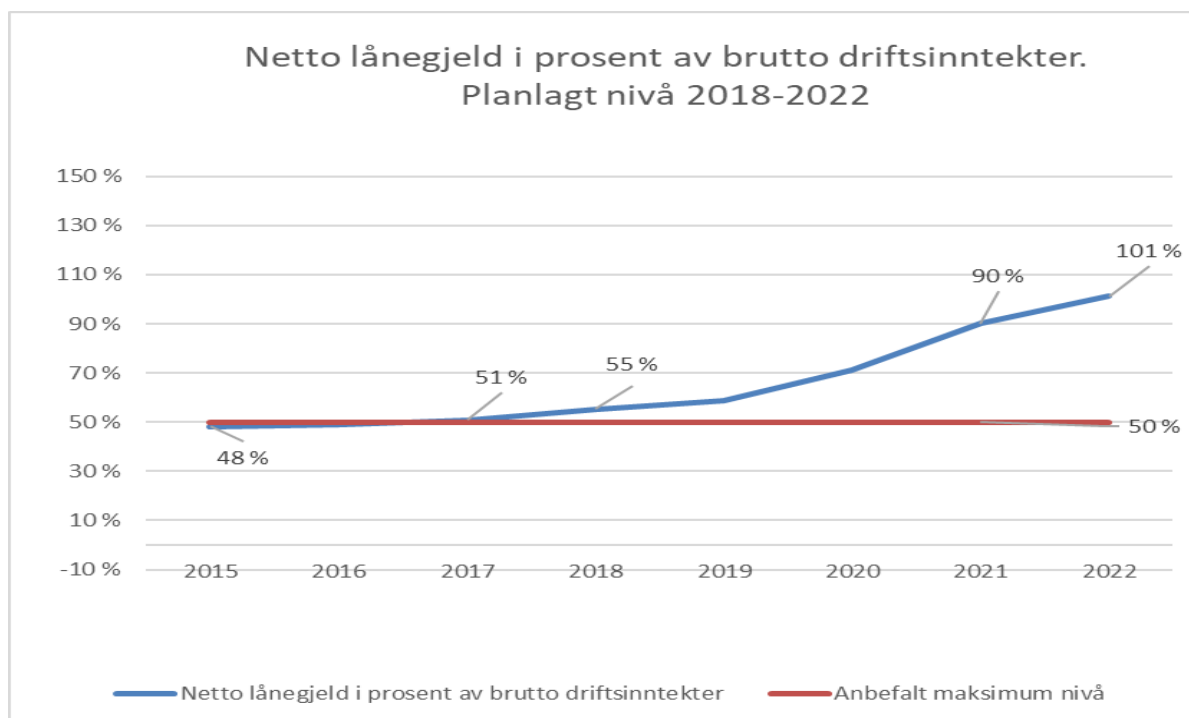
Netto lånegjeld = Innlån – Utlån

Gjeldsgrad: Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter.

Anbefalt nivå: Under 50 % av årlige driftsinntekter

Status Troms netto lånegjeld: 55 % i 2018, økende til 101 % i 2022.

Figuren nedenfor viser utviklingen i netto lånegjeld for Troms fylkeskommune 2015-2017 og forventet lånegjeld 2018-2022.

I 2015 var gjeldsbelastningen målt ved netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter, 48 prosent i Troms fylkeskommune. Per utgangen av 2018 økes dette til 55 prosent.

Det er lagt opp til omfattende investeringer i økonomiplanen og netto lånegjeld øker fra om lag 2,4 mrd. kroner i 2018 til 4,4 mrd. kroner i 2022. Gjeldsgraden øker dermed betydelig. Hvor mye avhenger av inntektsveksten, men med utgangspunkt i inntektsnivået i 2017 øker gjeldsgraden til 101 prosent.

2 RAMMEBETINGELSER

Befolkningsendringer

Troms har hatt positiv vekst i folketallet de siste fem årene. Totalt sett har fylket 6 081 flere innbyggere enn for fem år siden, en økning på 3,7 prosent. På tross av dette, har fylket en lavere vekst i folketallet enn landsgjennomsnittet. Etter Statistisk Sentralbyrå (SSB) sine befolkningsframskrivninger vil Troms sin andel av den norske befolkning reduseres fra 3,15 prosent i 2018 til 3,04 prosent i 2028.

Det er fortsatt utflytting fra Troms til landets andre fylker som gjør at befolkningsveksten i Troms er lavere enn for Norge som helhet. Også i år er utflyttingen størst til storbyene i sør: Oslo, Trondheim og Bergen. Lekkasjen er høyest blant unge voksne, men gjelder i alle aldersgrupper. En del av denne trenden kan forklares med innvandrere som flytter videre etter å ha bodd noen år i Troms.

Tabell. Befolkningsutvikling og prognoser for regionene i Troms. SSBs middelalternativ.

	Gjennomsnittlig årlig endring 2013-2018	Forventet befolkningsutvikling		
		Folketall 2018	Prognose 2028	Endring 2018-2028
Sør-Troms (u. Harstad)	0,10 %	11 706	11 527	-1,50 %
<i>Harstad</i>	0,60 %	24 820	25 687	3,50 %
Midt-Troms (u. Lenvik)	0,50 %	18 817	19 059	1,30 %
<i>Lenvik</i>	0,60 %	11 644	11 961	2,70 %
Tromsøregionen (u. Tromsø)	0,30 %	7 916	8 235	4,00 %
<i>Tromsø</i>	1,50 %	75 638	79 161	4,70 %
Nord-Troms	-0,20 %	15 958	16 060	0,60 %
Troms	0,90 %	166 499	171 897	3,10 %
Norge	1,10 %	5 295 619	5 662 136	6,90 %

Datagrunnlaget er hentet ut fra Statistikkbanken til SSB og Panda Analyse. Framskrivningen er basert på SSB sitt middelalternativ (MMMM prognoser) per juni 2018.

Det er relativt store forskjeller i befolkningsutviklingen innad i fylket. Befolkningen i Tromsø har økt med 5 288 personer i fra 2013 til 2018, Harstad med 529 og Lenvik med 189 personer. Det er en fortsatt sentralisering i fylket som ifølge prognosene, vil fortsette. En forklaring på dette er flyttemønsteret innad i fylket. En annen viktig forklaring er befolknings sammensetningen. En yngre befolkning gjør at fødselsoverskuddet i byene er høyere enn i resten av fylket som forsterker sentraliseringen. Samtidig ser vi en aldrende befolkning i regionen for øvrig.

Lønns- og prisvekst, pensjon

Lønns- og prisvekst

Generell prisvekst på kommunale tjenester (kommunal deflator) er anslått til 2,8 prosent. Lønnsvekst er 3,25 prosent og prisvekst er 1,0 prosent. Lønnsveksten er vektet høyere enn prisveksten. For Troms fylkeskommune er det beregnet og avsatt 38,7 mill. kroner til dekning av lønnsvekst i 2019 i økonomiplanen. Beløpet er budsjettet under «Sektorovergripende poster», og vil bli fordelt ut på den enkelte sektors ramme i løpet av 2019 på basis av lønnsforhandlingene.

Det er lagt til grunn en prisvekst på 1,0 prosent ved prisjustering av rammene. Prisveksten er lagt til sektorenes rammer, og utgjør til sammen 44,9 mill. kroner. Dette inkluderer de områder som er justert med deflatoren (for eksempel kjøp av kollektivtjenester).

Pensjon

Utgiftene til pensjon reduseres med 4,1 mill. kroner. Dette skyldes at løpende pensjonspremie går ned samt noe økning i premieavviket (fiktiv inntekt). Det voksende premieavviket vil belaste økonomien til fylkeskommunen i årene fremover.

Premieavvik

Det akkumulerte premieavviket var omlag 190 mill. kroner (inkl. arbeidsgiveravgift) ved utgangen av 2017, en reduksjon på vel 25 mill. kroner fra året før.

Troms fylkeskommune har hittil valgt å ikke avsette positive premieavvik til fond, men har fullt ut disponert disse «inntektene» med unntak av avsetning av 10,659 mill. kroner til disposisjonsfond premieavvik i 2018. Arbeidskapitalen og likviditetsbeholdningen påvirkes negativt av at de årlige positive premieavvikene (fratrasket årlig amortisering av tidligere års premieavvik) inntektsføres og disponeres i regnskapet. Dersom fylkeskommunen kommer i en situasjon med negativ likviditet som følge av store positive premieavvik, kan situasjonen kreve opptak av likviditetslån for å dekke forpliktelsene. I år med negative premieavvik etablerer vi en pensjonsgjeld. Det er derfor et mål for fylkesrådet å bygge opp premieavviksfondet for å dempe både de likviditetsmessige og de regnskapsmessige ulempene ved svingende premieavvik.

Premieavviket korrigert for amortisering av tidligere års premieavvik er budsjettet med en inntekt på 22 mill. kroner i tråd med praksisen i Troms fylkeskommune.

Pensjon er også omtalt under kap. 16 Sektorovergripende poster.

For å unngå betydelige variasjoner i kommunesektorens pensjonsutgifter fra år til år, og skape en jevnere belastning i regnskapene endret Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) fra og med 2002 regnskapsprinsipp knyttet til pensjon, slik at beregnede pensjonskostnader erstattet pensjonsutgifter som tellende for resultatet i kommuneregnskapet.

Forskjellen mellom pensjonsutgiftene (fakturerte/betalte premier) og pensjonskostnadene (teoretisk beregnede kostnader), premieavviket, blir utgifts- eller inntektsført i forbindelse med regnskapsavslutningen, slik at regnskapet kun blir belastet med den beregnede pensjonskostnaden. Enkelte fylkeskommuner amortiserer dette premieavviket over 1 år, mens de fleste, som Troms fylkeskommune, har fulgt 15-års regelen fram til 2011, 10-år 2012-2014 og 7 år fra og med 2015.

Målsettingen er at budsjettmessig og regnskapsmessig stabilitet og forutsigbarhet oppnås, og at de akkumulerte årlige premieavvik over tid går mot null. Så langt har denne målsettingen vist seg vanskelig å oppnå, og det akkumulerte premieavviket både for TFK og hele kommunesektoren er betydelig.

Inntekter

I tabellen nedenfor vises budsjett for rammetilskudd, skatt, inntektsutjevning, renter og utbytte i økonomiplanperioden.

Tabell -. Frie inntekter i økonomiplan 2018-2021. I 1000 kr.

	Vedtatt BUD	Økonomiplan 2019-2022			
	2018	2019	2020	2021	2022
Rammetilskudd	-1 979 497	-2 004 202	-1 938 609	-1 930 609	-1 930 609
Skatt	-945 000	-980 000	-980 000	-980 000	-980 000
Inntektsutjevning	-87 000	-77 000	-77 000	-77 000	-77 000
Sum skatt og rammetilskudd	-3 011 497	-3 061 202	-2 995 609	-2 987 609	-2 987 609
Renter	-5 000	-8 440	-8 290	-7 800	-7 800
Sum finansinntekter	-5 000	-8 440	-8 290	-7 800	-7 800
Sum frie inntekter	-3 016 497	-3 069 642	-3 003 899	-2 995 409	-2 995 409

2018 i 2018-priser, økonomiplan 19-22 i 2019-priser

Skatt og rammetilskudd

Skatt, rammetilskudd og inntektsutjevning er anslått til 3,061 mrd. kroner i 2019 for Troms fylkeskommune. Dette er en nominell økning på 50 mill. kroner fra vedtatt budsjett 2018. Når det tas høyde for lønns- og prisvekst samt oppgaveendringer er det en realnedgang på 37 mill. kroner fra vedtatt budsjett 2018 til innstilling til budsjett 2019 i denne saken. Årsaken er innfasing av nytt inntektssystem fra 2015 og svakere befolkningsvekst enn landsgjennomsnittet. I tillegg er det i statsbudsjettet lagt føringer om at fylkeskommunene skal omprioritere fra den frie rammen til ramme for etterslep vedlikehold fylkesvei noe som for Troms utgjør 10,5 mill. kroner. Inntektsnedgangen tilsvarende 16 mill. kroner i forhold til anslaget for 2019 i økonomiplan 2018-2021.

Rammetilskudd i statsbudsjettet er basert på endelige befolkningstall pr 1.7.2018. Inntektsutjevningen for 2019 vil bli beregnet på basis av befolkningstall pr 1.1.2019. Disse tallene fremlegges februar 2019, og budsjettert inntektsutjevning er derfor basert på befolkningstall pr. 1.7.2018. Skatteinntekten for 2019, og dermed inntektsutjevningen, er usikker helt til nyåret 2020 når endelige skattetal for 2019 er klar.

I økonomiplanperioden er det budsjettert med nedgang i rammetilskuddet som følge av forventede befolkningsendringer, siste innfasing av nytt inntektssystem fra 2015 og bortfall midler til tunnelsikkerhet og styrking av båt- og fergesektoren. Inntektsnedgangen som følge av nytt inntektssystem, er fullt innfaset i 2019, og den ekstraordinære tapskompensasjonen faller bort fra 2020. Det er tatt høyde for en inntektsnedgang i økonomiplanperioden som følge av forventet befolkningsutvikling; 7 mill. kroner i 2020 og 15 mill. kroner i 2021 og 2022. Til sammen er det en realnedgang i frie inntekter på over 100 mill. kroner fra 2018 til 2022. Effekten er tatt høyde for i beregning av rammetilskuddet.

Det er ikke lagt inn generell inntektsøkning i prognosene for 2020-2022. Dette gjøres normalt ikke, da det ikke gis signaler fra regjering og Stortinget om hvordan rammene til kommunesektoren vil endre seg utover neste budsjettår.

Skatt og inntektsutjevning er økt med 1,8 prosent som er i tråd med anslaget i statsbudsjettet.

Finansinntekter

Finansinntektene er budsjettet med 8,44 mill. kroner i 2019, med reduksjon til 8,29 mill. kroner i 2020 og 7,8 mill. kroner fra 2021.

I 2017 ble det etablert et ansvarlig lån til Troms Kraft AS på kjøp av fylkeskommunens aksjer i Ymber AS på 91.755.699 kroner. Troms Kraft har betalt tilbake 30 mill. kroner av lånet i 2018, og har signalisert at de vil fortsette nedbetalingen. I renteberegningen er det lagt til grunn at Troms Kraft betaler tilbake resterende ansvarlig lån i 2019 og 2020. Renteinntekter fra Troms Kraft er lagt inn med 3,7 mill. kroner i 2019 og 1,99 mill. kroner i 2021.

Det vises til nærmere omtale i kap. 6.

3 NYE DRIFTSTILTAK

Til sammen foreslås det økt bevilgning til ulike tiltak på 79,7 mill. kroner i 2019.

Som følge av arbeidet med regionreformen i 2019 og 2021 fjernes vedtatt innsparing i sin helhet i 2019, til sammen 31,2 mill. kroner og delvis i 2020, til sammen 27,2 mill. kroner.

Det foreslås økt ramme til asfaltering av fylkesvei på 20 mill. kroner i 2019 og bevilgning til å dekke kapitalutgifter til tunnelsikkerhet (økende i økonomiplanen). Det legges inn 3,75 mill. kroner på varig basis til lærlinger i fylkeskommunale virksomheter. Bevilgningen legges til rammen til utdanning. Det legges inn 750.000 kroner til folkehelseundersøkelse i 2019. Rammen til stab og støtte økes med 14,2 mill. kroner knyttet til oppfølging av samfunnsutviklerrollen, etablering av en statistikk, analyse- og utredningsenhet, Prosjekt 2020, prosjektkompetanse/kapasitet knyttet til byggeprosjekter, økte energiutgifter og leie av deler av 9. etasje av fylkesbygget.

Narvik kommune søker om å bli vert for Alpin-VM i 2027. Det er et viktig arrangement for hele Nord-Norge. Nordland og Troms fylkeskommuner samt Narvik kommune vil stille med finansiering. Troms fylkeskommune stiller derfor til disposisjon inntil 30 mill. kroner til Alpin VM i Narvik i 2027. Det er satt av 3 mill. kroner til dette formålet i 2022.

I tillegg følges føringene i statsbudsjettet opp med endringer på samferdsel knyttet til åpning av Bjarkøyforbindelsen og økt satsing på etterslep fylkesvei samt matching statsbudsjettet knyttet til kulturinstitusjoner.

Tiltakene er spesifisert i tabellen nedenfor.

Tabell-. Nye tiltak og oppfølging statsbudsjett 2019. I 1000 kr

	2019	2020	2021	2022
Politikerområdet:				
Tilskudd alpin-VM Narvik				3 000
Utdanning:				
Bortfall/ redusert innsparing vedtatt i økonomiplan 18-21	13 839	9 640		
Læringer i fylkeskommunale virksomheter	3 750	3 750	3 750	3 750
Tannhelse:				
Bortfall/ redusert innsparing vedtatt i økonomiplan 18-21	1 650	1 170		
Kultur:				
Bortfall/ redusert innsparing vedtatt i økonomiplan 18-21	1 410	900		
Folkehelseundersøkelse	750			
Matching statsbudsjettet	324	324	324	324
Samferdsel:				
Bortfall/ redusert innsparing vedtatt i økonomiplan 18-21	12 130	11 500		
Økt ramme kapitalutgifter tunnelsikkerhet	1 100	7 500	18 300	24 900
Økt ramme til asfaltering fylkesvei	20 000			
Føringer i statsbudsjettet:				
Fergeavløsning Bjarkøy, tilføres ramma til samferdsel	-14 400	-14 400	-14 400	-14 400
Red ramme samf pga fergeavløsning Bjarkøy (ferge/kystlinje, vedl., veilengde)	14 400	14 400	14 400	14 400
Økt ramme etterslep fylkesvei	10 598	10 598	10 598	10 598
Næring:				
Bortfall/ redusert innsparing vedtatt i økonomiplan 18-21	0	380		
Stab og støtte:				
Bortfall/ redusert innsparing vedtatt i økonomiplan 18-21	2 200	3 600		
Leie lokaler 9. etg. (DU)	700	700	700	700
Prosjektkompetanse investeringsprosjekter (DU)	1 500	2 500	2 500	2 500
Økte energiutgifter (DU)	2 000	2 000	2 000	2 000
Prosjekt 2020 (stab)	1 500	1 500	1 500	
Statistikk, analyse og utredning (stab)	1 700	2 700	2 700	
Samfunnsutviklerrollen (stab)	4 600	6 000	6 000	6 000
SUM ENDRINGER STATSBUDESJETTET	79 751	64 762	48 372	53 772

4 INNSPARINGER

Økonomiplan 2018-2021 er vedtatt med betydelige innsparinger for å tilpasse utgiftene til nedgang i de frie inntektene og omprioriteringer innenfor egne rammer som følge av kostnadsøkninger og nye behov. I kommende planperiode er det behov for å tilpasse utgiftene til ytterligere nedgang i frie inntekter, ha ressurser til arbeidet med regionreformen og fylle samfunnsutviklerrollen samt nye investeringer.

I innstilling til økonomiplan er det derfor foreslått å redusere avsetning til lønnsvekst, fjerne avsetning til premieavvik i økonomiplanen og harmonisere avdragstiden på lån til kommunelovens krav om minimumsavdrag. Elementene er nærmere omtalt i kap. 2 (lønnsvekst) og 6 (avdragstid på lån).

Det foreslås ikke økning i innsparingskravene til sektorene ut over det som er nødvendige omprioriteringer for å imøtekomme utgiftsøkninger og nye behov. Disse innsparingene framkommer ikke i tabellene nedenfor. Som følge av regionreformen foreslås det å fjerne uspesifisert innsparing i 2019 og redusere innsparingskravet i 2020 noe.

I tabellen nedenfor er vedtatte innsparinger i økonomiplan 2018-2021, justert for innstillingen til økonomiplan 2019-2022, vist.

Tabell -. Innsparing økonomiplan 2019-2022 for sektorene. Endring fra 2018. I 1000 kr

	2019 (det som er spesifisert i økplan 2018-21)	2020	2021	2022
Stab og støtte	0		-3 610	-3 610
Utdanning	-1 681	-15 500	-25 140	-25 140
Tannhelse	-170	-1 800	-2 970	-2 970
Kultur	0	-1 400	-2 300	-2 300
Samferdsel	-6 230	-18 400	-29 900	-29 900
Næring	-660	-700	-1 080	-1 080
SUM	-8 741	-37 800	-65 000	-65 000

I tabellen nedenfor er foreslåtte innsparinger på sektorovergrepene poster økonomiplan 2019-2022, vist.

Tabell -. Innsparing sektorovergrepene poster økonomiplan 2019-2022. I 1000 kroner

	2019	2020	2021	2022
Avsetning til lønnsvekst	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Forlenget løpetid tidligere låneopptak og nye låneopptak	-20 000	-31 000	-40 000	-50 000
Bortfall avsetning disposisjonsfond premieavvik	-10 659	-10 659	-10 659	-10 659
SUM INNSPARING	-40 659	-51 659	-60 659	-70 659

5 INVESTERINGER OG FINANSIERING

Det legges i økonomiplanen opp til samlet investering på vel 4 mrd. kroner. Av dette lånefinansieres 2,49 mrd. kroner, 710 mill. finansieres ved merverdiavgiftskompensasjon knyttet til investeringene, 310 mill. med rassikringsmidler, 40 mill. refusjoner og andre tilskudd, 91,756 mill. kroner i mottatte avdrag på utlån (tilbakebetaling ansvarlig lån fra Troms kraft AS), 46,5 mill. bompenger og 341 mill. kroner overføring fra drift. Av investeringene er 2,515 mill. kroner knyttet til samferdsel, 1,452 mrd. kroner til utdanning, 57,9 mill. kroner til tannhelse og 3,7 mill. kroner til IT-infrastruktur. Dette er vist i tabellen nedenfor.

Investeringsbudsjett for 2019 er 532.375.000 kroner hvorav 267.347.000 kroner finansieres ved låneopptak. Investeringsbudsjettet fordeler seg med 354.690.000 kroner på samferdsel, 145.000.000 kroner på utdanning, 28.985.000 kroner på tannhelse og 3.700.000 kroner på IT.

For nærmere omtale vises det til kommentarer om investeringsbudsjettet i kap. 10 Utdanning og kap. 13 Samferdsel og miljø.

Tabell. Samlede investeringer og finansiering i økonomiplan 2019-2022. I 1000 kr

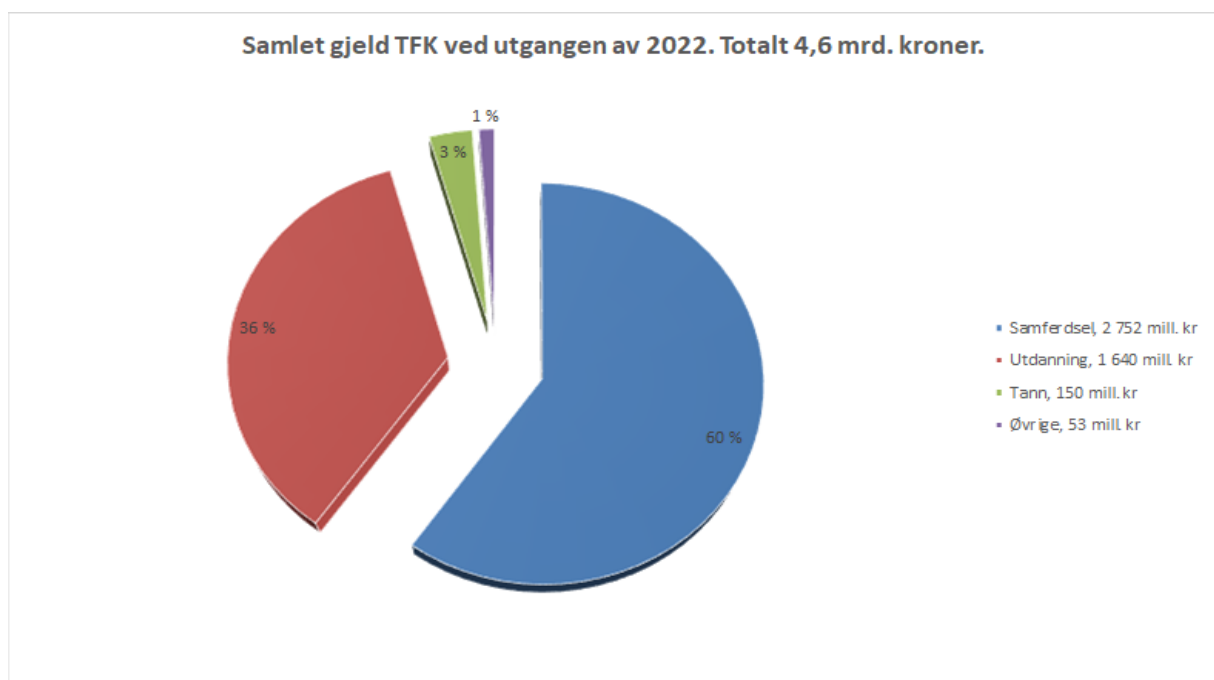
	BUD 2019	BUD 2020	BUD 2021	BUD 2022	Sum økplan 19-22
Tannhelse	28 985	28 985	0	0	57 969
Utdanning	145 000	239 000	550 000	518 824	1 452 824
Samferdsel	354 690	785 240	836 900	539 000	2 515 830
Stab og støtte	3 700				3 700
SUM INVESTERINGER	532 375	1 053 225	1 386 900	1 057 824	4 030 323
<u>Finansiert slik:</u>					
Bruk av lånemidler	-267 347	-640 174	-961 520	-620 804	-2 489 844
Inntekter fra salg av anleggsmidler					
Tilskudd til investeringer	-79 000	-106 000	-70 000	-95 000	-350 000
Kompensasjon for merverdiavgift	-81 196	-168 790	-256 755	-204 220	-710 961
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-60 000	-31 756			-91 756
Andre inntekter	-6 572			-40 000	-46 572
Sum ekstern finansiering	-494 115	-946 720	-1 288 275	-960 024	-3 689 133
Overført fra driftsregnskapet	-10 665	-7 890	-4 900		-23 455
Overført fra driftsregnskapet, fornyingsmidler	-27 595	-98 615	-93 725	-97 800	-317 735
Bruk av tidligere års udisponert					0
Bruk av avsetninger					0
Sum finansiering	-532 375	-1 053 225	-1 386 900	-1 057 824	-4 030 323

Gjeld

Ved utgangen av 2018 vil fylkeskommunen ha om lag 2,6 mrd. kroner i brutto lånegjeld. I økonomiplanen foreslås det låneopptak på tilsammen 2,489 mrd. kroner samtidig som det er planlagt å betale 484 mill. kroner i avdrag. Brutto lånegjeld i utgangen av økonomiplanperioden vil være 4,6 mrd. kroner.

Ved utgangen av økonomiplanperioden vil gjelden fordele seg med 60 prosent på samferdsel, 36 prosent på utdanning og 4 prosent på øvrige sektorer. Noe av gjelden på samferdsel og tannhelse finansieres av eksterne parter (innbyggerfinansiering/bompenger, kommuner, staten).

Samlet lånegjeld er illustrert i figuren nedenfor.

Salg av eiendom

I budsjettet fr 2018 ble det vedtatt å selge to eiendommer der størrelse og beliggenhet er av en slik karakter at de ikke er aktuelle å disponere til fylkeskommunale formål. Det er ikke foretatt salg av disse to eiendommene per oktober. Dersom eiendommene ikke blir solgt i 2018, legges det opp til salg i 2019.

- Gnr/brn 119/634 i Tromsø
Eiendommen ligger like overfor Kysten på Sør-Tromsøya og er på om lag 657 Kvm.
- Gnr/bnr 84/140 i Lenvik/Gibostad

Fylkestinget har vedtatt fysisk sammenslåing av flere skoler. Fylkesrådet vil ha et aktivt engasjement for å få solgt skolebygg som ikke er i bruk til videregående opplæring. Følgene skoler legges ut for salg:

- Bardufoss videregående skole, skolested Sundlia
- Bardufoss videregående skole, skolested Høgtun

Så snart det er hensiktsmessig så startes det en prosess for å selge Ishavsbyen videregående skole, skolested Rambergan (tidligere Tromsø Maritime skole). Det vil også være behov for avhending av eiendom i Harstad som følge av fysisk sammenslåing av Stangnes, skolested Stangnes og Heggen videregående skoler. Valg av tomt for den nye skolen vil avgjøre hvorvidt en eller begge skoler/eiendommer skal selges.

Salgsinntektene disponeres til egenkapital i skoleinvesteringer. Budsjettreguleringen vil legges fram for fylkestinget når salgene er effektivert.

Utbytte

Det legges inn 30 mill. kroner i utbytte fra Troms kraft AS fra og med 2021.

6 FINANSUTGIFTER OG -INNTEKTER

Finansutgifter

I tabellen nedfor er finansutgiftene i økonomiplanperioden vist.

	2018	2019	2020	2021
Låneopptak	267 347	640 174	961 520	620 804
Renter	65 161	88 239	126 272	147 210
Avdrag	105 154	110 017	127 727	141 832
SUM renter og avdrag	170 315	198 256	254 000	289 042

Kapitalutgiftene øker fra 170 mill. kroner i 2019 til 289 mill. kroner i 2022 som følge av store låneopptak i årene fremover, avdrag på rentekompensasjonslån knyttet til samferdsel samt budsjettert økning i rentenivået. Se nærmere redegjørelse i kap. 5 Investeringer og finansiering.

Beregninger viser at Troms fylkeskommune har lagt opp til å betale høyere avdrag enn kommunelovens krav om minimumsavdrag. Fylkesrådet har derfor i sitt budsjettforslag foreslått å øke løpetiden på nye låneopptak på bygninger fra 30 til 50 års avdragstid og på Langsundforbindelsen fra 40 til 50 års løpetid. I tillegg omstruktureres deler av eksisterende gjeldsportefølge slik at gjennomsnittlig løpetid forlenges med 9 år (fra 22 til 31 år).

Det legges opp til at det i 2019 gjøres omstrukturering tilsvarende en reduksjon på 20 mill. kroner i årlige avdrag. Det legges videre opp til omstrukturering på ytterligere 11 mill. kroner i reduserte avdrag fra 2020, ytterligere 9 mill. kroner fra 2021 og til slutt ytterligere 10 mill. kroner fra 2022. Den langsiktige effekten er en reduksjon på årlige avdrag på 50 mill. kroner. I disse tallene er tatt høyde for økte renteutgifter som følge av at rentebærende gjeld til enhver tid vil være høyere, som følge av lengre avdragstid.

Følgende forutsetninger er lagt til grunn for beregning av finansutgifter:

- Løpende rente på gjeld er budsjettert med 2,7 prosent i 2019, 3,2 prosent i 2020, 3,6 prosent i 2021 og 3,5 prosent i 2022.
- Låneopptak er lagt inn med halvårseffekt på renteutgifter første år og avdrag fra andre år.
- Avdragstid på nye låneopptak er 50 år knyttet til bygninger og Langsundforbindelsen. Låneopptak på utstyr tas opp med løpetid lik den økonomiske levetiden til aktuelt utstyr.

På bakgrunn av den høye lånegjelden og små reserver foreslår fylkesrådet å budsjettere med 2,7 prosent rente i 2019. Det er lagt inn svak økning i rentenivået i økonomiplanperioden i tråd med rentebanen til Norges Bank.

Alle låneopptak knyttet til samferdselsinvesteringer unntatt Langsundforbindelsen er forutsatt dekket innenfor driftsrammen til samferdsel eller ved tilskudd fra andre. Dette innebærer at disse låneopptakene dekkes innenfor budsjettet til vegvedlikehold.

Lån der renter og avdrag dekkes av den enkelte sektor (ikke oppdatert)

Lån der renter og avdrag dekkes av driftsbudsjettet til den enkelte sektor, kalles økonomipakkelån. Denne type lån er i hovedsak benyttet innenfor samferdsel der alle låneopptak etter 2010 med unntak av Langsundforbindelsen og ramme til oppfølging av tunnelforskriften er dekket innenfor rammen til samferdsel. For samferdsel utgjør renter og avdrag 78 mill. kroner i 2019, økende til 144 mill. kroner i 2022 før det er tatt høyde for renterefusjoner, bompenger og fergeavløsningsmidler. Se også omtale under kap. 13 Samferdsel. Når det tas høyde for dekningsbidraget fra eksterne må i vel halvparten dekkes innenfor rammen til samferdsel.

	2019	2020	2021	2022
Sum økonomipakkelån	79 790	108 028	139 519	145 467
<u>Herav:</u>				
Utdanning	439	443	441	426
Tannhelse	904	913	910	879
Samferdsel	78 448	106 672	138 168	144 161
<i>netto samferdsel</i>	<i>39 731</i>	<i>58 836</i>	<i>77 914</i>	<i>77 027</i>

Likviditet og renteinntekter

Det legges til grunn at renteinntekter og rentekompensasjon skolebygg og veg blir nesten 23 mill. kroner i 2019. Det forventes noe nedgang som følge av at renteinntekter fra Troms Kraft AS knyttet til ansvarlig lån, reduseres i planperioden.

	2018	2019	2020	2021
Renteinntekter	-8 440	-8 290	-7 800	-7 800
Rentekompensasjon skoleanlegg	-1 600	-1 300	-1 200	-1 060
Rentekompensasjon veg	-12 954	-12 954	-12 954	-12 954
SUM	-22 994	-22 544	-21 954	-21 814

Det legges til grunn en forventet gjennomsnittlig rentebærende overskuddslikviditet i økonomiplanperioden på 350 mill. kroner.

Følgende forutsetninger er lagt til grunn for beregning av renteinntektene:

- Rentenivå i økonomiplanen er henholdsvis 1,3, 1,8, 2,2 og 2,2 prosent i årene i planperioden
- 350 mill. kroner i overskuddslikviditet
- Det forutsettes at den årlige rentebærende overskuddslikviditeten i sin helhet plasseres som bankinnskudd til flytende rentebetingelser i tråd med fylkeskommunens finansreglement
- Renteinntekter fra Troms Kraft på 3,7 mill. kroner i 2019 og 1,99 mill. kroner i 2021.

Renteinntekter knyttet til distrikts- og regionalpolitiske virkemidler er øremerket ordningen og holdes utenfor beregningen av fylkeskommunens renteinntekter.

Trekkrettigheter

Troms fylkeskommune har nok likviditet til å finansiere løpende drift og til å ta opp lån sent i året for å dekke utgifter knyttet til investering. Det foreslås likevel at fylkestinget godkjenner bruk av trekkrettigheter på 50 mill. kroner i tilknytning til hovedbankavtalen med Sparebank1 Nord-Norge dersom det skulle bli nødvendig.

Rentekompensasjon

Det budsjetteres med 1,75 mill. kroner i rentekompensasjon skolebygg og 12,954 mill. kroner i rentekompensasjon veg i 2019. Rentekompensasjon veg budsjetteres på samferdsel.

Aksjeutbytte/eieruttak

Det budsjetteres med utbytte fra Troms kraft AS på 30 mill. kroner fra og med 2021.

7 HOVEDOVERSIKT NETTO DRIFTSRAMMER 2019-2022

Minus=inntekt, Pluss=utgift. 2019-kr hele økonomiplanen. Beløp i 1000 kr		2019	2020	2021	2022
00	Politiske styringsorganer	33 932	32 491	33 189	35 289
01	Kontrollorganer	5 555	5 555	5 555	5 555
10	Stabs- og støttefunksjoner	163 466	166 866	163 256	156 056
20	Utdanning	1 076 994	1 067 675	1 058 035	1 053 735
40	Tannhelse	125 564	123 934	122 764	122 764
50	Kultur	100 346	98 188	97 288	97 288
60	Samferdsel	1 361 458	1 299 154	1 298 454	1 305 054
70	Næring	49 135	49 095	48 715	48 715
90	Sektorovergripende poster. Spesifisert:	9 182	-18 768	-54 207	-59 746
	Avsetning til lønnsvekst 2018. 3,0 pst.	22 145	22 145	22 145	22 145
	Avsetning til lønnsvekst 2019. 3,25 pst.	38 700	38 700	38 700	38 700
	Pensjonsutgifter	45 970	45 970	45 970	45 970
	Ref. kapitalutgifter utbygging TkNN			-4 256	-4 135
	Leieinntekter UiT (lokaler flyfag)	-550	-550	-550	-550
	Leieinntekter Nord-Troms vgs (Lerøy Aurora AS og Skjervøy kommune)	-584	-584	-584	-584
	Ref. Kveøy-forbindelsen (Kvæfjord kommune og Kveøyforbindelsen AS)	-1 250	-1 250	-1 250	-1 250
	Ref. kapitalutgifter Dale-Alvestad Harstad kommune	-1 859	-1 811	-1 763	-1 715
	Refusjon kapitalutgifter TANN-bygget fra staten	-13 600	-13 360	-13 100	-12 860
	Dekning kapitalutgifter fra etatene	-79 790	-108 028	-139 519	-145 467
A	Sum sektorer, netto utgifter	2 925 632	2 824 190	2 773 049	2 764 710
	Skatteinntekter	-980 000	-980 000	-980 000	-980 000
	Inntektsutjevning	-77 000	-77 000	-77 000	-77 000
	Rammetilskudd	-2 004 202	-1 938 609	-1 930 609	-1 930 609
B	Sum inntekter (ekskl. renter)	-3 061 202	-2 995 609	-2 987 609	-2 987 609
C	BRUTTO DRIFTSRESULTAT (=A+B)	-135 570	-171 419	-214 560	-222 899
	Renteutgifter	65 161	88 239	126 272	147 210
	Salg TMS, red. renter og avdrag				
	Renteinntekter	-8 440	-8 290	-7 800	-7 800
	Rentekompensasjon skolebygg	-1 600	-1 300	-1 200	-1 060
	Utbytte fra Troms Kraft AS			-30 000	-30 000
D	Netto renteutgifter	55 121	78 649	87 272	108 350
E	Avdrag på lån	105 154	110 017	127 727	141 832
F	NETTO DRIFTSRESULTAT (=C+D+E)	24 706	17 247	440	27 283
	<u>Brukt slik:</u>				
	Avsetning til/bruk av disposisjonsfond	-27 481	-17 247	-440	-27 283
	Avsetning til/bruk av disposisjonsfond - premieavvik				
	Overføringer til investeringsregnskapet	2 775			
	Dekning/bruk av tidligere års under-/overskudd				
G	REGNSKAPSMESSIG RESULTAT	0	0	0	0

8 POLITISKE STYRINGSORGANER

Politiske styringsorganer	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
			2017	2018	2019	2020
<i>Beløp i 1000 kr</i>						
Fylkestinget						
Utg	21 333	21 842	23 405	22 005	22 905	22 005
Innt	-857	-234	-236	-236	-236	-236
Netto	20 476	21 608	23 169	21 769	22 669	21 769
Fylkesrådet						
Utg	11 030	10 916	10 868	10 827	10 625	13 625
Innt	-209	-104	-105	-105	-105	-105
Netto	10 821	10 812	10 763	10 722	10 520	13 520
SUM SEKTOR 00						
Utg	32 363	32 758	34 273	32 832	33 530	35 630
Innt	-1 066	-338	-341	-341	-341	-341
Netto	31 297	32 420	33 932	32 491	33 189	35 289

Budsjettrammen for politiske styringsorganer i 2019 er i fylkesrådets innstilling på 33,9 mill. kroner. Endringen i rammen fra budsjett 2018 er en økning på 1,5 mill. kroner som følge av fylkestingsvalg høsten 2019 og prisvekst.

Narvik kommune søker om å bli vert for Alpin-VM i 2027. Det er et viktig arrangement for hele Nord-Norge. Nordland og Troms fylkeskommuner samt Narvik kommune vil stille med finansiering. Troms fylkeskommune stiller derfor til disposisjon inntil 30 mill. kroner til Alpin VM i Narvik i 2027. Det er satt av 3 mill. kroner til dette formålet i 2022.

Budsjettet til Politiske styringsorganer, skal dekke utgiftene til fylkesting, fylkesråd, mobbeombud, elev- og lærlingeombud samt andre politiske råd og utvalg. Budsjettansvaret for sektoren er delt mellom fylkestinget og fylkesrådet.

Under fylkestingets ansvarsområde ligger utgifter til fylkestinget, utgifter tilknyttet valg, fylkeseldrerådet og fylkesråd for funksjonshemmede. I tillegg er mobbeombud og elev- og lærlingeombud lagt under dette ansvarsområdet.

Fylkestinget	Budsjett	Budsjett
<i>Beløp i 1000 kr</i>	2018	2019
Fylkestinget	18 332	18 485
Utgifter tilknyttet valg	-	1 400
Fylkeseldrerådet	543	545
Fylkesrådet for funksjonshemmede	457	459
Elev- og lærlingeombud	1 138	1 140
Mobbeombud	1 138	1 140
Netto ramme	21 608	23 169
	Endring	1 561

Under fylkesrådets ansvarsområde ligger utgifter til fylkesrådet, bevilgning til fylkesrådets disposisjon og tilskudd til diverse organisasjoner.

Fylkesrådet	Budsjett	Budsjett
<i>Beløp i 1000 kr</i>	2018	2019
Fylkesrådet	8 631	8 653
Til fylkesrådets disposisjon	1 041	1 052
Tilskudd diverse organisasjoner	1 140	1 058
Netto ramme	10 812	10 763
	Endring	-49

Posten «Til Fylkesrådets disposisjon» benyttes blant annet for tildeling av støtte etter innkommende søknader gjennom året. Mottakere av støtte er i hovedsak lag og organisasjoner og humanitære hjelpeorganisasjoner.

Under posten utenom ordinært fylkeskommunalt ansvar ligger tilskudd til Støttesenteret mot incest og krisesentra, tilskudd til Amatheia, Marborg og Gatejuristen.

Endring i rammen til fylkesrådet består av prisvekst og nedtrekk Norsk Pensjonistforbund Troms.

9 KONTROLLORGANER

Kontrollorganer	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
			2019	2020	2021	2022
<i>Beløp i 1000 kr</i>	2017	2018				
SUM SEKTOR 01						
Utg	4 997	5 445	5 575	5 575	5 575	5 575
	-12	-20	-20	-20	-20	-20
Netto	4 985	5 425	5 555	5 555	5 555	5 555

Budsjettrammen for kontrollorganer i 2019 er i fylkesrådets innstilling på 5,56 mill. kroner. Ingen endringer utenom prisvekst.

Budsjettet skal dekke totale utgifter til kontrollutvalget, kjøp av tjenester fra K-sekretariatet IKS, jfr. FTG-sak 36/04, samt kjøp av revisjonstjeneste fra KomRev Nord IKS.

Kontrollutvalgssak 43/18 – Budsjettramme 2019 ligger vedlagt fylkesrådets innstilling knyttet til Budsjett 2019/Økonomiplan 2019-2022. Kompensasjon for lønnsvekst/økt godtgjøring folkevalgte fra 1.1.2019 vil bli innarbeidet senere i budsjettet.

10 UTDANNING

FAKTABOKS OM UTDANNINGSSEKTOREN

- Fylkeskommunen har ansvar for 13 videregående skoler (inklusive SMI-skolen) med om lag 6.000 elever fordelt innenfor alle utdanningsprogram
- Forsøks- og utviklingsarbeid organisert i egne prosjekter
- I samarbeid med rundt 800 bedrifter og 23 opplæringskontor har fylkeskommunen ansvaret for fag- og yrkesopplæringen av rundt 1.300 lærlinger.
- Voksenopplæring
- Fagskole
- Opplæringsansvar ved helseinstitusjoner og barnevern
- Fengselsundervisning ved Tromsø fengsel
- Karriere Troms (senter for karriereveiledning)
- Oppfølgingstjenesten og PPT
- Ungdomssatsing
- Om lag 1.400 ansatte

Driftsbudsjett

Utdanningssektoren	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
			2017	2018	2019	2020
<i>Beløp i 1000 kr</i>						
A - Videregående skoler						
Utg.	915 409	845 417	849 844	849 844	849 844	849 844
Innt.	-96 591	-55 150	-55 702	-55 702	-55 702	-55 702
Netto	818 818	790 267	794 142	794 142	794 142	794 142
B - Fag- og yrkesopplæring						
Utg.	143 330	143 098	150 890	150 890	150 890	150 890
Innt.	-22 684	-18 425	-18 609	-18 609	-18 609	-18 609
Netto	120 646	124 673	132 280	132 280	132 280	132 280
C - Utdanning sentralt						
Utg.	99 200	142 718	133 977	133 837	133 837	133 837
Innt.	-47 580	-36 801	-36 216	-36 216	-36 216	-36 216
Netto	51 620	105 917	97 761	97 621	97 621	97 621
D - Annen opplæring						
Utg.	183 633	124 841	126 117	126 117	126 117	126 117
Innt.	-91 194	-72 664	-73 305	-73 305	-73 305	-73 305
Netto	92 439	52 177	52 812	52 812	52 812	52 812
Ikke-spesifiserte innsparingiltak				-9 179	-18 819	-23 119
SUM SEKTOR 20						
Utg.	1 341 572	1 256 074	1 260 828	1 260 688	1 260 688	1 260 688
Innt.	-258 049	-183 040	-183 833	-183 833	-183 833	-183 833
Netto	1 083 523	1 073 033	1 076 994	1 067 675	1 058 035	1 053 735

Budsjettrammen for utdanning i 2019 er i fylkesrådets innstilling på 1,077 mrd. kroner. Dette er en økning på 4,0 mill. kroner fra 2018. I dette ligger det en tidligere vedtatt innsparing på 1,68 mill. kroner i forhold til økonomiplanen for 2018-2021 og et nedtrekk på 115.000 kroner for ansettelse av grafisk kommunikasjonsrådgiver i kommunikasjonsavdelingen (jf. fr. 161/18). Fylkesrådet tar sitt ansvar som skoleeier og samfunnsutvikler og øker bevilgningen til lærlinger i fylkeskommunale virksomheter med 3,75 mill. kroner. Som følge av planlagt og igangsatt aktivitet må om lag 23,5 mill. kroner omprioriteres. Dette gir samlet innsparing og omprioritering på 25,3 mill. kroner i 2019. Budsjettet er prisjustert med 2 mill. kroner.

Endringer i øk.planperioden 2019-2022	2019	2020	2021	2022
Rammeendringer i øk.planperioden				
Innsparing fylkesrådets innstilling	1 681	15 500	25 140	25 140
Tilbakeføring innsparing Ishavsbyen vgs	0	-4 500	-4 500	-4 500
Innsparing Ishavsbyen vgs	0	0	0	4 300
Grafisk komm. rådgiver	115	115	115	115
Sum vedtatte innsparingkrav	1 796	11 115	20 755	25 055
Endringer kostnader				
Økt antall lærlinger	6 500	6 500	6 500	6 500
Ekstra innsats spesialundervisning	6 000	6 000	6 000	6 000
Ledsager skyss - spesialundervisning	3 000	3 000	3 000	3 000
Nettskolen Troms	5 000	5 000	5 000	5 000
Fagskolen - Rektorstilling	1 000	1 000	1 000	1 000
Handlingsplan for digitalisering	1 000	1 000	1 000	1 000
Sum kostnadsendringer	22 500	22 500	22 500	22 500
Endringer inntekter				
Gjesteelever	1 000	1 000	1 000	1 000
Sum inntektsendringer	1 000	1 000	1 000	1 000
Reelt innsparingsbehov	25 296	34 615	44 255	48 555
Innsparingsforslag				
Tidligere spesifisert - tilbudsstruktur	-1 681	-1 681	-1 681	-1 681
Samorganisering Stangnes/Rå vgs	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Inventar, utstyr og mindre ombygginger	-8 442	-8 442	-8 442	-8 442
Overtallighetsmidler	-4 033	-4 033	-4 033	-4 033
Ufordelte midler eller avsatt til spesielle formål i 2018-2021	-6 964	-7 104	-7 104	-7 104
Barnevernsmidler	-3 176	-3 176	-3 176	-3 176
<i>Ikke-spesifiserte innsparingstiltak</i>	0	-9 179	-18 819	-23 119
Sum innsparingstiltak i øk.planperioden	-25 296	-34 615	-44 255	-48 555

Styringsdokumenter

Fylkesplanen for Troms 2014-2025 har sentrale utdanningspolitiske mål:

- Den videregående opplæringen skal preges av profesjonalitet og mestring og gi en kunnskapsbasis som kan møte endringer i samfunnets behov.
- Et videregående opplæringstilbud der elever, lærlinger/lærekandidater fullfører med oppnådd grunn-, yrkes- eller studiekompetanse.

- Skolestedsstrukturen må være gjenstand for tilpasning til fylkeskommunens økonomiske situasjon og demografiske og samfunnsmessige endringer.

I den politiske plattformen til fylkesrådet fra juni 2017 ligger blant annet følgende føringer:

- Følge opp yrkesfagmeldingen «*Samspill for økt gjennomføring*».
- Stille krav om lærlingkontrakter i fylkeskommunale anbud, også der det benyttes leverandører og underleverandører.
- Oppdatere grenseavtaler i forhold til sentralt gitte søkeordninger og fylkene i nord.
- Utrede ny videregående skole i Harstad.
- Bygge nye Ishavsbyen videregående skole
- Videreutvikle universitetsskolekonseptet.
- Invitere kommunene i Troms til samarbeid om prosjekt mot mobbing i grunnskolene og videregående opplæring.
- Utarbeide fylkestingsmelding om fagskolen.
- Utnytte nye digitale muligheter

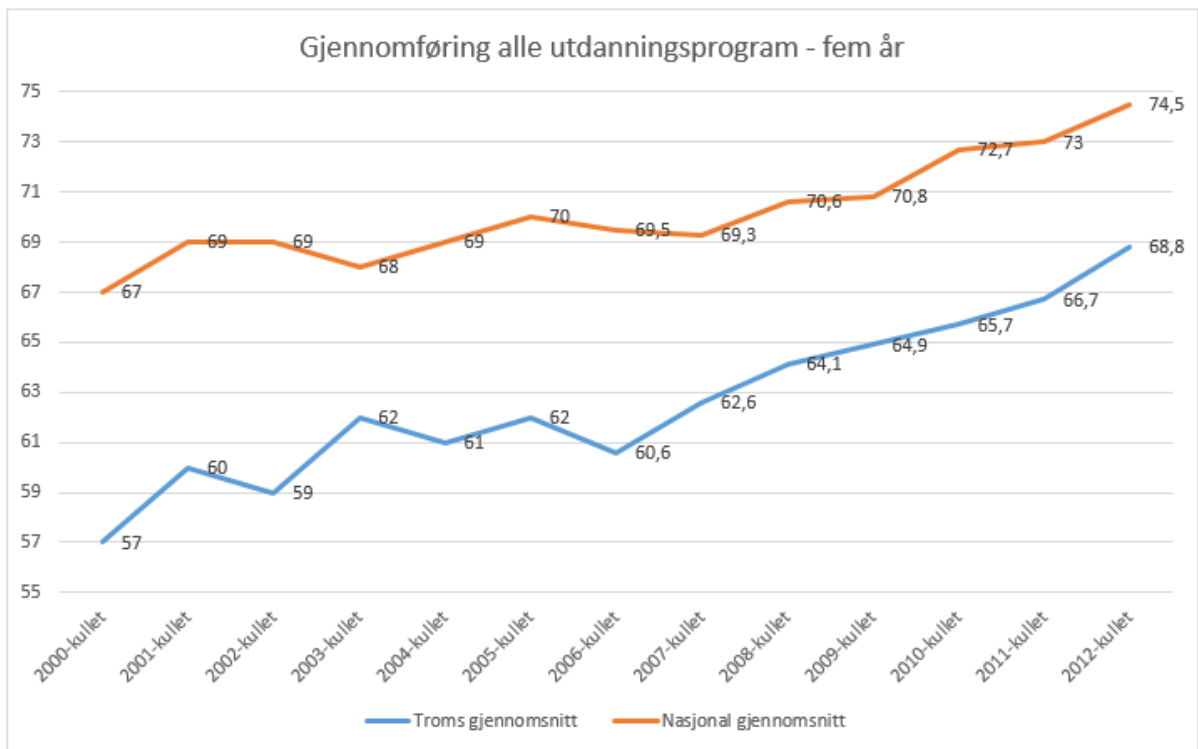
Hovedmål	Strategi i økonomiplanen	Tiltak
Øke gjennomføringen til nasjonalt nivå (som i dag er 74,5 %).	Sektorens økonomiske midler skal til enhver tid benyttes på en best mulig måte for å oppnå vår hovedmålsetting gjennom strategiplan samspill for læring og fylkestingsmeldingen samspill for økt gjennomføring.	<ul style="list-style-type: none"> • Strategiplanen «Samspill for læring». • Fylkestingsmeldingen «Samspill for økt gjennomføring». • Rammeverk for god skoleledelse.

I 2019 vil arbeidet med forberedelsen av regionreformen og utvidelsen av samfunnsoppdraget til det nye fylket videreføres. Dette vil påvirke flere av prosessene i sektoren.

Gjennomføring

Hovedutfordringer

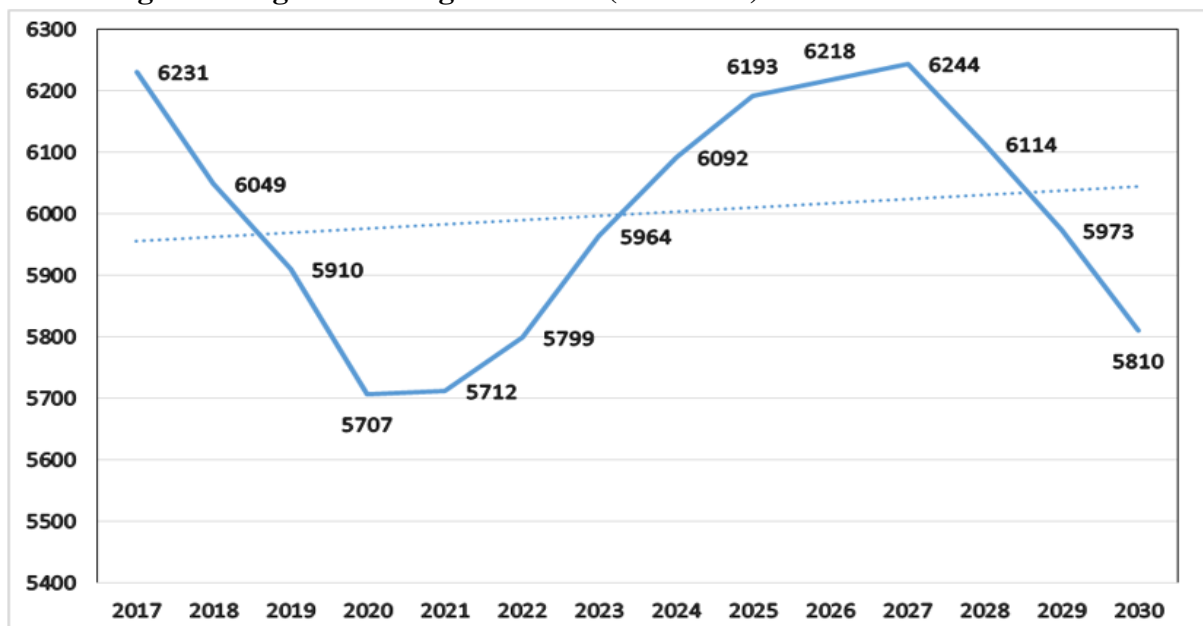
- Svak gjennomføringsandel, særlig i yrkesfaglige utdanningsprogrammer.
- For få elever får lære plass.

Andelen elever som gjennomfører innen fem år, er noe lavere enn landsgjennomsnittet. De ferskeste gjennomføringstallene er basert på 2012-kullet. Andelen elever som gjennomfører, øker og det er en målsetting at Troms være på nivå med landsgjennomsnittet når gjennomføringstallene for 2018-kullet foreligger.

Elevtallsprognoser

Befolkningsutvikling 16-19-åringene i Troms (kilde SSB)

Det forventes en nedgang i antall 16-19-åringer frem til rundt år 2021 ifølge SSB sine befolkningsprognoser. På denne bakgrunn forventes det en nedgang i antallet elever i samme periode samtidig som det forventes en økning i antall minoritetsspråklige elever i Troms. Usikkerhet omkring endringer i elevtallet vil øke utfordringene med å tilpasse utdanningstilbudet.

Videregående skoler (A)

Driftsbudsjett

A - Videregående skoler	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
Beløp i 1000 kr	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen						
Utg.	1 451	2 087	2 108	2 108	2 108	2 108
Innt.	-2	0	0	0	0	0
Netto	1 449	2 087	2 108	2 108	2 108	2 108
Skolelokaler og internatbygninger						
Utg.	90 770	85 334	85 625	85 625	85 625	85 625
Innt.	-10 862	-5 811	-5 869	-5 869	-5 869	-5 869
Netto	79 908	79 523	79 756	79 756	79 756	79 756
Felles utgifter og støttefunksjoner vgo						
Utg.	92 522	82 677	82 927	82 927	82 927	82 927
Innt.	-10 743	-5 665	-5 722	-5 722	-5 722	-5 722
Netto	81 779	77 012	77 205	77 205	77 205	77 205
Ordinær undervisning						
Utg.	619 334	584 491	582 297	582 297	582 297	582 297
Innt.	-58 733	-33 852	-34 191	-34 191	-34 191	-34 191
Netto	560 601	550 639	548 107	548 107	548 107	548 107
Landslinjer						
Utg.	14 604	10 526	10 560	10 560	10 560	10 560
Innt.	-9 007	-5 892	-5 951	-5 951	-5 951	-5 951
Netto	5 597	4 634	4 610	4 610	4 610	4 610
Spesialundervisning og tilpasset opplæring						
Utg.	96 728	80 302	86 326	86 326	86 326	86 326
Innt.	-7 244	-3 930	-3 970	-3 970	-3 970	-3 970
Netto	89 484	76 372	82 357	82 357	82 357	82 357
SUM A -VIDEREGÅENDE SKOLER						
Utg.	915 409	845 417	849 844	849 844	849 844	849 844
Innt.	-96 591	-55 150	-55 702	-55 702	-55 702	-55 702
Netto	818 818	790 267	794 142	794 142	794 142	794 142

Endringer i driftsbudsjett A – Videregående skoler

Budsjettet til de videregående skolene økes med 0,8 mill. kroner i 2019.

I økonomiplanen for 2018-2021 ble det vedtatt å legge ned to klasser fra og med høsten 2018. Dette gir en helårseffekt på 3,0 mill. kroner. Budsjetttrammen til den administrativt sammenslåtte videregående skolen Stangnes Rå videregående skole reduseres med 1,0 mill. kroner som følge av samorganiseringen.

Arbeidet med spesialundervisning og tilpasset opplæring styrkes, og budsjettet økes med 6,0 mill. kroner.

Hovedutfordringer

- Intensjon om god tilgang til alle utdanningsprogram uavhengig av bosted i fylket.
- Ny struktur for nasjonale utdanningsprogram.
- Drift av mange tilbud, relativt små skolesteder og i hovedsak en eldre bygningsmasse.

Utdanningstilbud

Utdanningstilbudet vurderes årlig. I løpet av kommende planperiode vil det nasjonalt bli innført en ny tilbudsstruktur for yrkesfagene. Den nye tilbudsstrukturen kan komme til å utfordre intensjonen om å opprettholde vg1-tilbud i alle skoleregionene. En ny nasjonal tilbudsstruktur vil kreve en ny gjennomgang av tilbudet i Troms, og må på sikt også sees i sammenheng med fylkessammenslåingen.

Skolestruktur

Status skolebygg

Skolebyggene har et stort etterslep på vedlikehold og oppgradering til nødvendig universell utforming. Fylkesrådet tar et grep om dette i økonomiplanen ved å investere 1,4 mrd. i nye skolebygg med videreføring av investeringen i Ishavsbyen videregående skole og innlegging av ny skole i Harstad.

Den videregående skolestrukturen i Troms ble utformet på 1980-tallet og tilpasset elevtallet den gangen, og selv om det er gjort investeringer i og planlegges ytterligere nybygg er mange av våre skoler fortsatt fra denne perioden. Den tekniske tilstanden på de videregående skolene i fylket reflekteres gjennom alderen på bygningsmassen. Det er behov for en skolebruksplan som beskriver etterslepet i vedlikeholdet og behovet for universell utforming. Se nærmere omtale i investeringsavsnittet til slutt i kapitlet.

Tilpasset opplæring og spesialundervisning

Troms fylkeskommune skal sørge for en god opplæringsarena for alle i den videregående skolen, og sentralt står derfor prinsippet om tilpasset opplæring og samspillet med spesialundervisningen.

Allokering av ressurser:

Utfordringen i Troms er å dreie ressurser inn mot tilpasset opplæring, samtidig som de som har et reelt behov for spesialundervisning og særskilt tilrettelagt opplæring får dette. Jo mer vi kan styrke den ordinære opplæringen gjennom universelle tiltak i klasserommet, jo bedre læringsbytte får majoriteten av elevene. Å flytte ressursene til ordinær opplæring vil derfor være med på å sikre at flere får større utbytte av opplæringen, også de elevene som har noe behov for spesialundervisning (Thomas Nordahl m.fl. 2018). Dette betyr at selv om antall elever med behov for spesialundervisning går ned, må vi fortsatt styrke den ordinære opplæringen.

Elever med utvidet opplæringsrett: Troms har et økende antall elever med behov for spesialundervisning som har fått rett til videregående opplæring i inntil to år ekstra (jfr. Oppl 3-1, femte ledd). Disse elevene har store behov for spesialundervisning.

Endring av opplæringstilbud: Ved noen av våre videregående skoler er det avdelinger med studiespesialisering som organiserer spesialundervisning i mindre grupper. Fylkesutdanningssjefen startet høsten 2017 et arbeid for å gjennomgå disse tilbudene, og det har resultert i at fra skoleåret 2019-2020 skal tilbudene ikke være søkbare på samme måte som før. En konsekvens vil bli at flere elever søker yrkesfaglige utdanningsprogram. Yrkesfaglige utdanningsprogram har flere årstimer enn et studiespesialiserende utdanningsprogram (ca.139 årstimer i differanse). Vi forventer derfor økt årstimetall med spesialundervisning.

Arbeidet med spesialundervisning og tilpasset opplæring styrkes, og budsjettet økes med 6,0 mill. kroner.

Andre prosjekter i videregående opplæring

Program for bedre gjennomføring

Et forsterket samarbeid med fylkeskommunene for å få flere til å gjennomføre videregående opplæring ble videreført gjennom prosjektet "Program for bedre gjennomføring i videregående opplæring". Dette prosjektet har et sterkt fokus på overgangene mellom trinnene og på ulike tiltak som kan styrke gjennomføringen i videregående opplæring. Prosjektet er nasjonalt finansiert. Våren 2016 startet det nasjonale forskningsprosjektet COMPLETE. Forskningsprosjektet skal evaluere tiltak som tar sikte på å bedre det psykososiale læringsmiljøet i videregående skole, og dermed bidra til å øke gjennomføring og redusere frafall. Prosjektet har en varighet på tre år og avsluttes juni 2019.

Nytt skoleadministrativt system Visma InSchool

Det nye skoleadministrative systemet Visma InSchool (VIS) er et nasjonal prosjekt som alle fylkeskommuner deltar i. Prosjektet er forsinket. Etter ny plan skal VIS innføres fra 2. halvår 2019 i en pilotskole i Troms fylkeskommune. Resterende skoler skifter system fra skoleåret 2020/2021. Forsinkelsene ligger hos leverandøren og skyldes problemer med utvikling av timeplanmodul.

Forventede kostnader til sentralt mottaksprosjekt (SMP) er som følger:

Troms	2019
Utvikling (SMP - felles)	0
Felles foranalyse (SMP - felles)	0
Prosjektledelse (SSA-O)	0
Opplæring (SSA-O)	200 000
Lokale integrasjoner (SSA-O)	0
Etablering, aksept og utrulling (SSA-O)	79 140
SaaS (SSA-V)	0
Totalsum	279 140

Utgifter til lokale integrasjoner mot tredjeparts system som økonomi, HR- og arkiv/saksbehandlersystem, Learning management system (LMS) m.m., samt konvertering av elevdata fra SATS-skole er anslått til 1,5 mill. kroner.

Kostnader knyttet til drift, vedlikehold og support av VIS vil påløpe fra 2019. Utgifter til dagens systemer (overlapping om lag ett år), lønn til prosjektleder, internt frikjøp av ressurser, reiser m.m. dekkes innenfor sektorens ordinære ramme.

Fag- og yrkesopplæring (B)

Driftsbudsjett

B - Fag- og yrkesopplæring	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
<i>Beløp i 1000 kr</i>						
Fagopplæring I Arbeidslivet						
Utg.	34 351	32 937	33 127	33 127	33 127	33 127
Lærlingtilskudd Utg.	108 979	110 161	117 763	117 763	117 763	117 763
Innt.	-22 684	-18 425	-18 609	-18 609	-18 609	-18 609
Netto	120 646	124 673	132 280	132 280	132 280	132 280
SUM B - FAG- OG YRKESOPPLÆRING						
Utg.	143 330	143 098	150 890	150 890	150 890	150 890
Innt.	-22 684	-18 425	-18 609	-18 609	-18 609	-18 609
Netto	120 646	124 673	132 280	132 280	132 280	132 280

Endringer i driftsbudsjett B – Fag- og yrkesopplæring

Fylkesrådets hovedsatsing innenfor utdanning er å øke antall lærekontrakter. Dette er en kritisk suksessfaktor for å øke gjennomføringen i videregående opplæring. Antallet lærlinger har økt betydelig fra fjoråret, og det er en målsetting å øke antall lærlinger ytterligere. Som følge av dette økes rammen for fagopplæring i arbeidslivet fra 124,7 mill. kroner i 2018 til 132,3 mill. kroner i 2019. Budsjettposten «Lærlingtilskudd» styrkes dermed med 6,5 mill. kroner i tillegg til prisjustering.

Fylkestingsmeldingen Samspill for økt gjennomføring (tiltaksplan for fagopplæring)

Hovedmål	Strategi i økonomiplan
<ul style="list-style-type: none"> • Redusere frafall i overgangen fra Vg2 til lære • Redusere feilvalg og frafall i skole og bedriftsperiode • Skape formelle samarbeidsarenaer der skoler og lærebedrifter/opplæringskontor i fellesskap sikrer faglig enhet og pedagogisk sammenheng i fag- og yrkesopplæringen • Realisere et helhetlig og sammenhengende kvalitets- og ansvarssystem med elevenes og lærlingenes behov i sentrum • Sikre tilbud som gjenspeiler arbeidslivets behov gjennom tilgjengelige læreplasser • Gjøre skoleopplæringen mer yrkesrelevant • Forberede elevene på arbeidslivets innhold og forventninger • Legge til rette for kommunikasjons- og kompetansefellesskap som omfatter hele fag- og yrkesopplæringen 	<p>Iverksette forsøk der skoler får et større ansvar for å sikre et gjennomgående kvalitetssystem i fag- og yrkesopplæringen.</p> <p>Iverksette forsøk med mer fleksible opplæringsmodeller.</p>

Forsøks- og utviklingsarbeid i fag- og yrkesopplæringen

Fylkestinget behandlet i sak 42/15 i juni 2015 fylkestingsmelding om fag- og yrkesopplæringen i Troms «Samspill for økt gjennomføring». Alle strategier og tiltak er iverksatt og gir allerede positive resultater i form av økt gjennomføring. Forsøkene har en fireårig tidshorisont for å få med hele opplæringsløpet. Evalueringen av Samspill for økt gjennomføring er i gang og skal gi grunnlaget for at fremtidige økonomiske tiltak beregnes direkte inn i skoledriften.

Status strategi 1 - Iverksette forsøk med mer fleksible opplæringsmodeller

- Nye kull med vekslingsmodeller er startet opp høsten 2018 på tre skoler i fagene Helsefagarbeider, (Ishavsbyen vgs. og Nord-Troms vgs.) Barne- og ungdomsarbeider (Nord-Troms vgs.) og Tømrer/Betong fagene (Kvaløya vgs.).
- Andre modeller for samspill mellom skoleopplæring og bedriftsopplæring drøftes og utprøves.
- Nasjonal følgeforskning på vekslingsmodeller ivaretar fylkestingets vedtak om følgeforskning (sluttrapport Fafo-notat; 2018;1 og NIFU Arbeidsnotat 2017;14).

Status strategi 2 - Iverksette forsøk der skoler blir delegert større del av det fylkeskommunale ansvaret for å sikre et gjennomgående kvalitetssystem i fag- og yrkesopplæringen

- Det er satt i gang arbeid på tre pilotskoler for å gjennomføre strategi 2. (Stangnes, Bardufoss og Ishavsbyen videregående skoler).
- Lokale opplæringsutvalg er etablert ved pilotskolene innenfor de yrkesfaglige utdanningsprogrammene som finnes ved skolen.
- Rektor ved pilotskolene har fått delegert myndighet til kvalitetsoppfølging og godkjenning av lærekontrakter for egne avgangselever.
- Funksjon for arbeidslivsveiledere er etablert på alle skoler med yrkesfag.
- Første underveisrapport leveres høsten 2018.
- Foreløpig vurdering av igangsatte tiltak gir et generelt grunnlag for videreføring. Tiltakene justeres i samsvar med underveisrapport når den foreligger.

Status strategi 3 - Iverksette forsøk med tids- og stedsuavhengig opplæring

- Fylkestinget vedtok i sak 33/18, «Handlingsprogram for digitalisering av opplæringen i Troms».

Digitalisert opplæring er et viktig satsingsområde både som effektiviserings- og kvalitetsutvikling for små fag og desentraliserte skolesteder. Det vil også være viktig for utviklingen av voksenopplæringen i Troms, og som verktøy for å realisere større fleksibilitet i fag- og yrkesopplæringen. Handlingsprogrammet konkretiseres og implementeres, med blant annet etablering og utvikling av Nettskolen Troms.

Status strategi 4 – Øvrige forslag til tiltak - Formidling til læreplass

- Krav om læreplasser settes i alle anbudsutlysninger hvor det er relevant.
- Plan for kompetanseutvikling for lærere i fag- og yrkesopplæringen er utarbeidet.
- Det er etablert en fellesstruktur hvor fylkeskommunen står som overordnet søker for «mobiliteter» som opplæringskontor og yrkesfagskoler i fylket kan søke på til å utvikle internasjonale erfaringer/perspektiver/kunnskap i opplæringen.
- Prosjektstillinger for elev- og lærlingeombud og for mobbeombud er tilsatt og er organisert under fylkesordføreren.
- Kvaløya, Bardufoss og Breivang vgs er valgt som universitetsskoler, og har et tett samarbeid med UiT. Det er etablert et forsøk med universitetslærebedrifter i perioden 2018-2019 der lærebedrifter samarbeider med vgs og UiT.

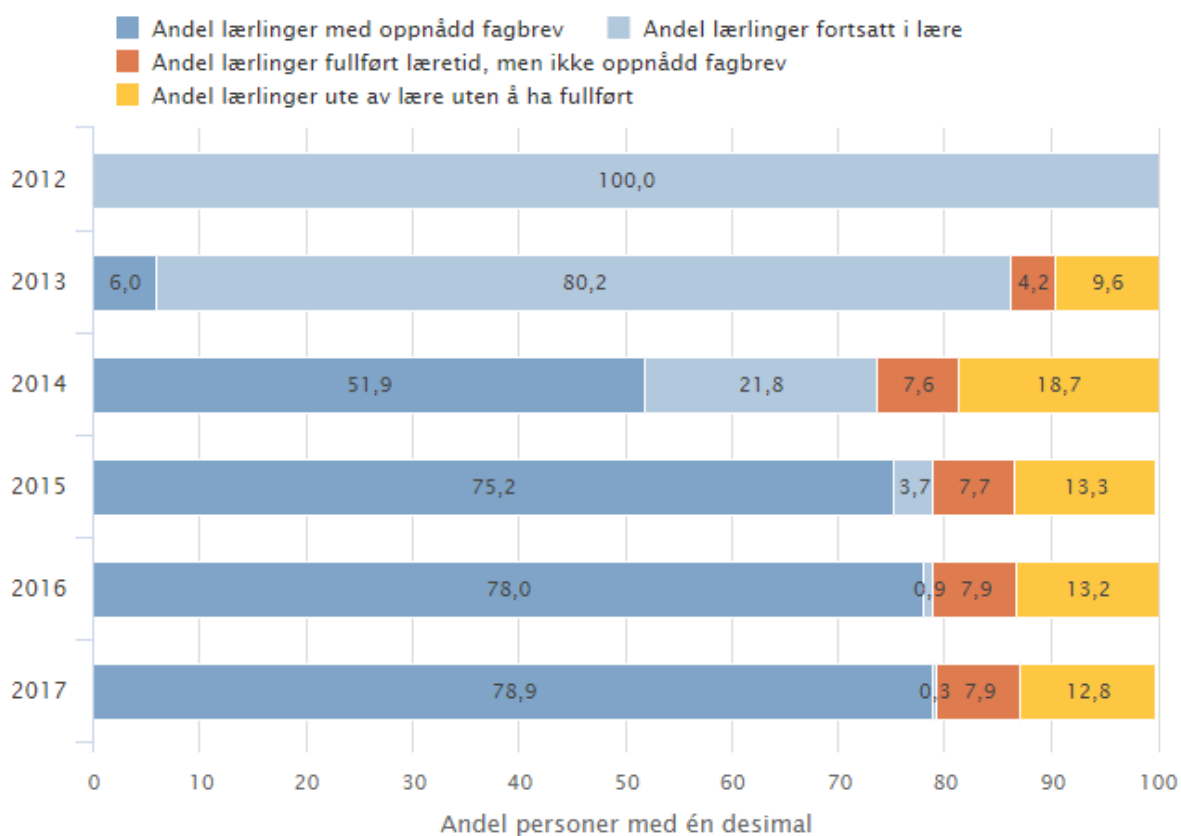
Læreplasser

Indikator og nøkkeltall	2013	2014	2015	2016	2017
Antall nye lærlinger	733	739	733	810	854
Antall nye elever i fagopplæring i skole		9	9	15	1
Antall nye lærekandidater	32	18	31	43	52

Tall fra Skoleporten.no

Statistikken fra Skoleporten.no viser betydelig økning i antall nye lærlinger i årene 2016 og 2017. Det er en målsetting å øke antallet ytterligere i 2018.

Gjennomføring i bedrift

Kilde: Skoleporten

Gjennomføring i bedrift i Troms var 78,9 prosent i 2017. Dette er en økning på 1,3 prosent fra året før. På nasjonalt nivå er gjennomføringen 82,6 prosent.

Utdanningsetaten sentralt (C)

Driftsbudsjett

C - Utdanning sentralt	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
<i>Beløp i 1000 kr</i>	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ungdommens fylkesting/råd						
Utg.	1 389	890	897	897	897	897
Innt.	-430	-72	-73	-73	-73	-73
Netto	959	818	824	824	824	824
Administrasjon						
Utg.	8 904	8 561	8 580	8 580	8 580	8 580
Innt.	-1 141	-1 306	-1 319	-1 319	-1 319	-1 319
Netto	7 763	7 255	7 261	7 261	7 261	7 261
Skolelokaler og internatbygninger						
Utg.	2	0	0	0	0	0
Innt.	-4	0	0	0	0	0
Netto	-2	0	0	0	0	0
Fellesutgifter og støttefunksjoner ...						
Utg.	39 031	18 439	18 547	18 547	18 547	18 547
Innt.	-20 333	-345	-349	-349	-349	-349
Netto	18 698	18 094	18 198	18 198	18 198	18 198
Ped. ledelse/fellesutgifter og gjestelevsopp...						
Utg.	20 389	34 235	32 934	32 934	32 934	32 934
Innt.	-13 934	-30 817	-30 125	-30 125	-30 125	-30 125
Netto	6 455	3 418	2 809	2 809	2 809	2 809
Drift av studieretningene						
Utg.	14 593	0	0	0	0	0
Innt.	-8 256	0	0	0	0	0
Netto	6 337	0	0	0	0	0
Spesialundervisning og tilpasset opplæring						
Utg.	11 407	6 661	6 821	6 821	6 821	6 821
Innt.	-3 087	-2 016	-2 036	-2 036	-2 036	-2 036
Netto	8 320	4 645	4 785	4 785	4 785	4 785
Voksenopplæring						
Utg.	2 412	2 444	2 466	2 466	2 466	2 466
Innt.	-389	-59	-107	-107	-107	-107
Netto	2 023	2 385	2 360	2 360	2 360	2 360
Ungdomskordinator						
Utg.	798	960	963	963	963	963
Innt.	-5	-42	-42	-42	-42	-42
Netto	793	918	920	920	920	920
Interne finansieringstransaksjoner						
Utg.	275	480	480	480	480	480
Innt.	-1	0	0	0	0	0
Netto	274	480	480	480	480	480
C1 - Sentrale avsetninger						
Utg.	0	70 048	62 290	62 150	62 150	62 150
Innt.	0	-2 144	-2 165	-2 165	-2 165	-2 165
Netto	0	67 904	60 124	59 984	59 984	59 984
SUM C - UTDANNING SENTRALT						
Utg.	99 200	142 718	133 977	133 837	133 837	133 837
Innt.	-47 580	-36 801	-36 216	-36 216	-36 216	-36 216
Netto	51 620	105 917	97 761	97 621	97 621	97 621

Endringer i driftsbudsjett C – Utdanning sentralt

Rammen for utdanning sentralt reduseres totalt med 8,97 mill. kroner fra og med 2019.

Som følge av at økningen i antall gjesteelever (elever fra andre fylker som har fått utdanningstilbud i Troms) ble lavere enn forventet, justeres forventede årlige inntekter ned med 1,0 mill. kroner fra og med 2019.

I tillegg reduseres budsjettet med 1,6 mill. kroner som følge av omdisponering av ubrukte årlige prosjektmidler til strategiplanen *Tid for mestring*.

Øvrige endringer i budsjettet for Utdanning sentralt ligger i de sentrale avsetningene og vil bli omtalt lenger ned i dokumentet.

Ungdomskoordinator

Hovedmålsettinger:

- Utarbeide ny strategiplan for ungdomssatsingen i Troms.
- Gi lederopplæring for engasjert ungdom som driver med politikk, kultur og idrett – fremtidens ledere.
- Tilrettelegge for et bredt samfunnsengasjement blant ungdom.
- Gi ungdom en opplevelse av å bli sett og hørt.
- Være døråpner mot politikerne, de andre etatene og regionene i Troms.
- Arrangere Ungdommens fylkesting og samarbeide om regionale ungdomssamlinger.
- Elevrådsopplæring sammen med skolens ledelse og skolevalg.

Tidligere budsjetttramme videreføres med 0,9 mill. kroner til lønns- og driftskostnader for ungdomskoordinator, samt 0,8 mill. kroner til ungdommens fylkesting/-råd i 2019.

Sentrale avsetninger til videregående skoler (C1)

Sentrale avsetninger omfatter tiltak som planlegges iverksatt ved de videregående skolene i løpet av året. Siden det er knyttet usikkerhet både til hvilke skoler som involveres og omfang av aktivitet, er budsjettmidlene ikke fordelt ut til skolene ved starten av budsjettåret.

Driftsbudsjett

C1 - Sentrale avsetninger <i>Beløp i 1000 kr</i>	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Fylkeskommunale lærlinger						
Utg.	0	5 959	9 709	9 709	9 709	9 709
Innt.	0	0	0	0	0	0
Netto	0	5 959	9 709	9 709	9 709	9 709
Inventar, utstyr, mindre ombygginger						
Utg.	0	11 395	3 067	3 067	3 067	3 067
Innt.	0	-2 062	-2 083	-2 083	-2 083	-2 083
Netto	0	9 333	984	984	984	984
Fellesutgifter og støttefunksjoner vgo						
Utg.	0	500	505	505	505	505
Innt.	0	0	0	0	0	0
Netto	0	500	505	505	505	505
Ped. ledelse/fellesutgifter og gjestelevsoppgjør						
Utg.	0	13 515	15 600	15 600	15 600	15 600
Innt.	0	-82	-83	-83	-83	-83
Netto	0	13 433	15 517	15 517	15 517	15 517
Drift av studieretningene						
Utg.	0	10 365	5 805	5 665	5 665	5 665
Innt.	0	0	0	0	0	0
Netto	0	10 365	5 805	5 665	5 665	5 665
Fagskoler						
Utg.	0	700	0	0	0	0
Innt.	0	0	0	0	0	0
Netto	0	700	0	0	0	0
Spes.undervisning- og tilp. opplæring, språkopplæring						
Utg.	0	7 014	10 068	10 068	10 068	10 068
Innt.	0	0	0	0	0	0
Netto	0	7 014	10 068	10 068	10 068	10 068
Voksenopplæring etter opplæringsloven						
Utg.	0	12 260	12 372	12 372	12 372	12 372
Innt.	0	0	0	0	0	0
Netto	0	12 260	12 372	12 372	12 372	12 372
Barnevern						
Utg.	0	3 177	1	1	1	1
Innt.	0	0	0	0	0	0
Netto	0	3 177	1	1	1	1
Privatister						
Utg.	0	5 163	5 163	5 163	5 163	5 163
Innt.	0	0	0	0	0	0
Netto	0	5 163	5 163	5 163	5 163	5 163
SUM C1 - SENTRALE AVSETNINGER						
Utg.	0	70 048	62 290	62 150	62 150	62 150
Innt.	0	-2 144	-2 165	-2 165	-2 165	-2 165
Netto	0	67 904	60 124	59 984	59 984	59 984

Endringer i driftsbudsjett C1 – Sentrale avsetninger

Budsjettet for Sentrale avsetninger reduseres fra 67,9 mill. kroner i 2018 til 59,4 mill. kroner i 2019.

Fylkesrådet ivaretar sitt ansvar som skoleeier og samfunnsutvikler og antall lærlinger i fylkeskommunal virksomhet skal økes fra 30 til 50. Det foreslås å styrke budsjettet til lærlinger i fylkeskommunale virksomheter med 3,75 mill. kroner som følge av dette.

For å prioritere nye kostnader i 2019, må posten utstyr, inventar og mindre ombygginger reduseres med (8,4 mill. kroner). Fylkesrådet vil vurdere posten ved budsjettjustering i løpet av 2019.

Det settes av 5,0 mill. kroner til nettskolen Troms.

Handlingsprogrammet for digitalisering i videregående opplæring i Troms skal iverksettes fra 2019. Dette er basert på fylkeskommunens IKT-strategi og nasjonale føringer. Det settes av 1 mill. kroner fra og med 2019.

Diverse udisponerte midler i de Sentrale avsetningene reduseres med 5,4 mill. kroner og omprioriteres til andre formål.

Det settes av 3,0 mill. kroner for å ta høyde for kostnader som oppstår som følge av at enkelte elever som mottar spesialundervisning, har behov for ledsager under transport, til og fra skolen.

Fra tidligere av har det vært satt av 3,18 mill. kroner til barnevern. De siste årene har det ikke blitt belastet noe på denne posten. Posten reduseres og omprioriteres til andre områder.

Annen opplæring (D)

Driftsbudsjett

D - Annen opplæring	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
<i>Beløp i 1000 kr</i>	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Fagskoler						
Utg.	42 266	33 935	34 994	34 994	34 994	34 994
Innt.	-11 436	-25 308	-25 561	-25 561	-25 561	-25 561
Netto	30 830	8 627	9 433	9 433	9 433	9 433
PPT og Oppfølgingstjenesten						
Utg.	21 476	19 410	19 453	19 453	19 453	19 453
Innt.	-3 711	-671	-678	-678	-678	-678
Netto	17 765	18 739	18 775	18 775	18 775	18 775
Voksenopplæring						
Utg.	12 995	0	0	0	0	0
Innt.	-900	0	0			
Netto	12 095	0	0	0	0	0
SMI Skolen						
Utg.	17 132	17 969	17 979	17 979	17 979	17 979
Innt.	-1 953	-907	-916	-916	-916	-916
Netto	15 179	17 062	17 063	17 063	17 063	17 063
Opplæring i fengsel						
Utg.	3 929	3 800	3 800	3 800	3 800	3 800
Innt.	-3 929	-3 846	-3 846	-3 846	-3 846	-3 846
Netto	0	-46	-46	-46	-46	-46
Andre formål						
Utg.	85 835	49 727	49 891	49 891	49 891	49 891
Innt.	-69 265	-41 932	-42 304	-42 304	-42 304	-42 304
Netto	16 570	7 795	7 587	7 587	7 587	7 587
SUM D - ANNEN OPPLÆRING						
Utg.	183 633	124 841	126 117	126 117	126 117	126 117
Innt.	-91 194	-72 664	-73 305	-73 305	-73 305	-73 305
Netto	92 439	52 177	52 812	52 812	52 812	52 812

Endringer i driftsbudsjett D – Annen opplæring

Budsjettet for Annen opplæring økes fra 52,2 mill. kroner til 52,8 mill. kroner i 2019. Økningen i budsjettet knyttes til tilsetting av egen rektor ved fagskolen. Det settes av 1,0 mill. kroner til tiltaket.

Fagskoler

Fagskole er høyere yrkesfaglig utdanning med varighet på et halvt til to studieår, som bygger på fagbrev eller tilsvarende realkompetanse. Tilbudene gis av **Fagskolen i Troms** både som heltids-, nettstøttet og samlingsbasert utdanning. Pr. 01.10.18 gis det totalt 11 studietilbud på fagskolens tre avdelinger i Tromsø, Harstad og Nord-Troms.

Stortinget behandlet i mai 2017 fagskolemeldingen der det ble vedtatt at fylkeskommunene fortsatt skal ha eierskap til fagskolene. Det ble samtidig vedtatt 48 tiltak som skal bidra til å styrke fagskolen og fagskolestudentene. Tiltakene er nå i ferd med å implementeres. Fagskolene finansieres fra 2018 av et grunntilskudd og et resultatbasert tilskudd fra Kunnskapsdepartementet. Det er også mulig å søke utviklingsmidler for kvalitetsheving av fagskoleutdanningen.

Hovedutfordringer for Fagskolen i Troms

- Et kvalitativt godt tilbud tilpasset næringslivets behov
- Finansiering av virksomheten

Fagskolen har pr. 01.10.18, 445 studenter. Forventet tildeling til Fagskolen i Troms i 2019 fra Kunnskapsdepartementet er på 25,6 mill. kroner, en nedgang på 541.000 kroner sammenlignet med 2018. Skal driften av fagskolen videreføres uten økning av det statlige tilskuddet vil den fortsatt ha behov for ekstra midler fra fylkestinget for å opprettholde kvaliteten på sine tilbud. I tillegg er det ønskelig å ha ressurser til utvikling av nye studietilbud i tråd med næringslivets behov.

Etter den nye oppgavefordelingen vil Fagskolen få en viktig funksjon i fylkeskommunenes styrkede rolle som samfunnsutvikler. I tillegg vil fagskolen som del av den nye Kompetansereformen, bli en viktig leverandør av etter- og videreutdanning.

Fagskolens tilbud i Harstad har i 2017 og 2018 vært under revisjon av NOKUT (Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen). Tilbudene har beholdt nødvendige godkjenninger gjennom sitt arbeid med å oppfylle NOKUTs kvalitetskrav.

Fagskolen i Troms har fra 01.09.18 tilsatt egen felles rektor for skolens tre avdelinger. Avdelingene har i stor grad vært autonome enheter tidligere. I tiden framover vil det arbeides for å skape en felles enhet hvor både kvalitetssystemer, organisering og økonomi gjennomgås.

Pedagogisk Psykologisk Tjeneste (PPT) og Oppfølgingstjenesten (OT)

Hovedutfordringer

Virksomheten omfatter PPT/OT (Pedagogisk psykologisk tjeneste og Oppfølgingstjenesten i videregående opplæring) og har et budsjett på om lag 18,8 mill. kroner. PPT vgo skal hjelpe skoler og bedrifter i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å legge forholdene til rette for elever, lærlinger og lærekandidater med særskilte behov. Videre skal den pedagogiske psykologiske tjenesten sørge for at det blir utarbeidet sakkyndig vurdering der loven krever det. Oppfølgingstjenesten (OT) er en lovpålagt tjeneste som skal sørge for at all

ungdom som tilhører målgruppen, får tilbud om opplæring, arbeid eller andre kompetansefremmende tiltak. Tjenestene skal bidra til:

- Likeverdig videregående opplæringstilbud der elever, lærlinger/lærekandidater gjennomfører og fullfører med oppnådd grunn-, yrkes- eller studiekompetanse.
- Godt og inkluderende læringsmiljø som fremmer læring og utvikling.
- Tiltak for ungdomsgruppen som ikke er/har et opplæringstilbud.
- Felles kvalitetsforståelsen av spesialundervisning, tilpasset opplæring, formidling, gjennomføring, forebygging og reduksjon av ungdommer utenfor opplæring.
- Omdømme- rolle og tjenestebeskrivelse av egne tjenester.
- Legge til rette virksomhetene for den kommende regionaliseringsprosessen med organisasjon, struktur og kvalitetssystemer som står seg i framtiden.

Prioriteringer

PPT og OT er i en endringsfase hvor det skal prioriteres faglig utvikling av det systemrettede arbeidet i skole og bedrift med målsetning om å øke gjennomføringen. PPT og OT er en viktig del av skolens elevtjeneste og det forventes at begge tjenester i større grad er tettere på i det forebyggende arbeidet for økt gjennomføring. I denne forbindelse vil det være behov for endringer i ledelses- og organisasjonsstrukturen for å imøtekomme forventningene om likeverdig tilbud i hele fylket. Tjenestene arbeider kontinuerlig med:

- Kvalitetssystemer og handlingsplaner.
- Systemrettet organisasjonsutvikling internt og for å møte behovene i skole/bedriftsopplæring.
- Bedre kvalitet i saksarbeidet med mål om økt gjennomføring.
- Psykisk helse – Arbeids- og læringsmiljø.

Voksenopplæring

Hovedutfordringer

- Forventet økt antall minoritetsspråklige voksne
- Søkere med mindre yrkeserfaring enn tidligere

Det er satt av 12,4 mill. kroner (budsjettet i de sentrale avsetningene) til voksenopplæring i 2018. Det forventes økt antall minoritetsspråklige voksne. Gruppesammensetningen kan være ressurskrevende ved at noen elever har ordinær framdrift i videregående skole, mens andre elever i samme gruppe ikke har grunnlag for å begynne i videregående opplæring.

Det er igangsatt et prosjekt i helsefagene for å utvikle et mer fleksibelt opplæringsløp som er mer tilrettelagt i forhold til det faktiske søkergrunnlaget der voksenopplæringslever får et tilnærmet ordinært elevløp. De minoritetsspråklige helsefagarbeiderne som utdannes gjennom denne nye modellen, vil kunne bidra til å dekke arbeidskraftbehovet i helsefagene fremover. På sikt vil det være nødvendig å utvikle en tilsvarende modell for tekniske fag. Fylket har per i dag mange voksne rettssøkere som ikke får et tilrettelagt tilbud for voksne fordi de må konkurrere med ungdomssøkere til det ordinære videregående tilbudet.

De siste to årene har det kommet endringer i opplæringsloven som gir flere rett til å ta ut voksenrett i videregående opplæring. I mai 2018 ble opplæringsloven endret med en ny fagopplæringsordning for voksne med «Fagbrev på jobb». Forskrift til ny lov ventes å være på plass ved årsskiftet. Det tilføres ikke ekstra midler til ordningen i rammeoverføringene.

Ny lovendring i august 2016 har gitt kandidater med skolebakgrunn fra utlandet rett til videregående opplæring. Dette gjelder kandidater som har fullført videregående opplæring i utlandet, men som ikke får utdanningen godkjent i Norge. Disse kandidatene får nå rett til å ta de fagene de mangler i videregående opplæring for å få godkjent studiekompetanse, eller til å begynne på et yrkesfaglig utdanningsløp. Dette gjelder både kandidater over og under 25 år.

SMI-skolen

Hovedutfordringer

- Profesjonalisere skolens drift og videreutvikle kvaliteten på den pedagogiske praksis
- Etablere og implementere gode rutiner for samarbeid med hjemmeskolene i hele helseregionen både på grunn- og videregående skole nivå
- Etablere og implementere gode rutiner for samarbeid med alle relevante instanser og aktører i Helse Nord
- Det er varslet en økning i antall sengeplasser på avdelingene Regionalt senter for spiseforstyrrelser og Ungdomspsykiatrisk seksjon 1. halvår 2019. Som en konsekvens av dette forventes det større trykk på skoleavdelingen. Dette vil kunne bety et større behov for lærere og dermed utløse et behov for å øke den økonomiske ramme noe.

SMI-skolen er ansvarlig for opplæring for barn og unge som er pasienter/beboere i helse- og i barnevernsinstitusjoner i Troms, og som har rett til opplæring. Budsjetttramme for 2019 er på 17,1 mill. kroner.

Organisering av skolen er under utredning og det er for tidlig å si om dette vil få noen økonomiske konsekvenser. Antall elever som får et skoletilbud gjennom VG-gruppa, er økt noe ved at deler av dette tilbudet er lagt til avdeling Åsgård, men økningen håndteres innenfor eksisterende ramme.

Opplæring i fengsel

Prioriteringer

- Vektlegge formell yrkeskvalifisering i verkstedtreningen.

Troms fylkeskommune har ansvaret for undervisning i Tromsø fengsel. Ansvaret for opplæringen er delegert til Ishavsbyen vgs. Fengslet stiller lokaler til rådighet som opplæringen foregår i. Opplæringstilbudets justeres etter brukernes ønsker og behov, i kombinasjon med mulighetene som finnes i fengselet. Omfanget av opplæringen justeres etter tildeling gitt av staten ved Fylkesmannen i Hordaland.

Driftsutgiftene innenfor godkjent ramme dekkes i sin helhet gjennom statlig finansiering.

Investeringer

Hovedutfordringer

- Tilpasse arealbruken til nedgang i elevtallet og endringer i opplæringstilbudet, blant annet som følge av nasjonale endringer i tilbudsstrukturen for de yrkesfaglige utdanningsprogrammene fra og med skoleåret 2020/21
- Gjennomføre vedtatte utbygginger/ombygginger (f.eks. Ishavsbyen vgs)
- Renovering/nybygg i Sør-Troms

De videregående skole-byggene i Troms har gjennomgående høy alder:

- 10 skoler er bygd i 1990 eller tidligere
- 2 skole er bygd ny etter 1990 – Breivang vgs og Bardufoss vgs
- Flere skolesteder har nyere tilbygg og er blitt delvis renoveret
 - Nord-Troms vgs, skolested Skjervøy
 - Bardufoss vgs, skolested Flyfag
 - Rå
 - Stangnes
 - Senja
 - Kvaløya
 - Breivika
 - Kongsbakken

Det som kjennetegner skoler bygd før 1990 er i hovedsak:

- Dårlig energiøkonomi
- Mangelfull ventilasjon/dårlig inneklima
- Mangelfull universell utforming
- Høy arealbruk (mange kvm pr elev) og lite fleksible løsninger med hensyn til omstilling til endret undervisning/ny pedagogikk.

Den fysiske tilstanden ved mange av skolene i Troms tilsier at det bør iverksettes renovering og ombygginger flere steder. Heggen vgs i Harstad har de største utfordringene, og på den bakgrunn vedtok fylkestinget i sak 35/18 *Konseptvalg for ny videregående skole i Harstad*. Fylkesrådet legger denne investeringen inn i sin innstilling til økonomiplan. Se nærmere omtale nedenfor tabellen.

Fylkestinget behandlet i sak 32/18 *Behov for botilbud ved Bardufoss videregående skole*. Fylkesrådet foreslår også bevilgning til denne investeringen i økonomiplan. Se nærmere omtale nedenfor tabellen.

Til sammen foreslår fylkesrådet investeringer for 1,45 mrd. kroner innenfor utdanning hvorav nybygg og renovering av Ishavsbyen videregående skole er videreføring fra økonomiplan 2018-2021.

Investeringsramme

Prosjekt	Ramme 2018-priser	Prisjustert ramme	Tidligere års budsjett	BUD 2019	BUD 2020	BUD 2021	BUD 2022	Sum økplan 19-22
Ishavsbyen videregående skole								
Nybygg og renovering	616 113	631 000	2 176	30 000	30 000	300 000	268 824	628 824
Herav:								
Planlegging, prosjektering riving, bygging	539 163		2 176	30 000	30 000	260 000	228 824	548 824
Inventar og utstyr	76 950					40 000	40 000	80 000
<u>Finansiering:</u>								
Mva-bygg	-107 833		-170	-6 000	-6 000	-52 000	-46 000	-110 000
Mva inventar og utstyr	-19 238					-10 000	-10 000	-20 000
Bruk av lån	-489 043		-2 006	-24 000	-24 000	-238 000	-212 824	-498 824
Ny skole i Harstad	973 000	1 000 200	0	100 000	150 000	250 000	250 000	750 000
Herav:								
Kjøp av tomt	30 000			30 000				30 000
Planlegging, prosjektering riving, bygging	820 000			70 000	150 000	250 000	250 000	720 000
Inventar og utstyr	123 000							0
<u>Finansiering:</u>								
mva-tomt	-6 000			-6 000				-6 000
Mva-bygg	-164 000			-14 000	-30 000	-50 000	-50 000	-144 000
Mva inventar og utstyr	-31 000				-	-	-	0
Salg av eiendom	-120 000							0
Egenkapital (Tilbakebet ansvarlig lån TK)	-61 756			-60 000	-31 756			-91 756
Bruk av lån	-590 244			-20 000	-88 244	-200 000	-200 000	-508 244
Nybygg internat Bardufoss vgs	74 000	74 000		15 000	59 000			74 000
Herav:								
Planlegging, prosjektering, bygging	65 000			15 000	50 000			65 000
Inventar og utstyr	9 000				9 000			9 000
<u>Finansiering:</u>								
Bruk av lån	-74 000			-15 000	-59 000			-74 000
Sum investering utdanning	1 663 113	1 705 200	2 176	145 000	239 000	550 000	518 824	1 452 824
<u>Finansiering:</u>								
EK, mva-kompensasjon	-328 070			-26 000	-36 000	-112 000	-106 000	-280 000
Salg av eiendom	-120 000							0
Egenkapital (Tilbakebet ansvarlig lån TK)	-61 756			-60 000	-31 756			-91 756
Sum Egenkapital	-509 826			-86 000	-67 756	-112 000	-106 000	-371 756
Bruk av lån	-1 153 287		-2 006	-59 000	-171 244	-438 000	-412 824	-1 081 069
Sum finansiering	-1 663 113		-2 006	-145 000	-239 000	-550 000	-518 824	-1 452 824

Ishavsbyen vgs – nybygg og ombygging

Prosjektet ble vedtatt i fylkestinget i sak 07/13. Investeringsprosjektet ble revidert i fylkestingssak 82/17 *Ishavsbyen videregående skole – revidering av investeringsprosjekt*.

Total bevilgning: 631 mill. kroner.

Bevilgningen er prisjustert med kommunal deflator på 2,8 prosent.

Bevilgning i økonomiplan 2019-2022: 628,8 mill. kroner.

Skolen forventes å være klar til skolestart 2022.

Det er utlyst en åpen anbudskonkurranse. Det er valgt totalentreprise med samspill i første fase som kontraktsform. Tilbudsfrist er satt til 07.12.2018

Ny skole i Harstad

Fylkestinget gjorde i sak 35/18 Konseptvalg for ny videregående skole i Harstad følgende vedtak:

1. *Heggen og Stangnes videregående skoler slås sammen til én skole og samlokaliseres i nytt bygg på en bynær tomt i Harstad. Skolestedene Heggen og Stangnes skal bestå som egne enheter frem til fysisk samlokalisering i nybygg skjer.*
2. *Rå videregående skole og Stangnes videregående skole samorganiseres fra 1.8.2018, og Rå består følgelig som skolested tilhørende den nye skolen i Harstad når den står ferdig.*
3. *Konseptvalget setter hovedrammen for oppstart av finansieringssak for ny videregående skole i Harstad der også leie av skolebygg skal vurderes, og for renovering/nybygg på skolested Rå.*

Fylkesrådet legger i sin innstilling til økonomiplan inn finansiering av ny skole i Harstad. Som følge av to store skoleinvesteringer parallelt, Ishavsbyen vgs og ny skole i Harstad og bygging av nytt internat på Bardufoss er det ikke kapasitet til å utrede for investeringer ved Rå videregående skole samtidig. Denne investeringen må derfor legges inn ved neste rullering av økonomiplan.

Total bevilgning: 1000,2 mill. kroner.

Bevilgningen er prisjustert med kommunal deflator på 2,8 prosent.

Bevilgning i økonomiplan 2019-2022: 750 mill. kroner.

Investeringsramme er 750 mill. kroner i økonomiplan og restbevilgning på 250,2 mill. kroner må legges inn i 2023.

Fylkesrådet er godt i gang med å avklare aktuelle tomter for den nye skolen. Når valg av tomt er gjort, vil arbeidet med romprogram starte. Fylkesrådet legger som forutsetning at tomt(er) som ikke vil være i bruk i fremtiden, selges og inngår som egenkapital i investeringen.

Fylkesrådet har i henhold til sak 35/18 vurdert Offentlig-Privat-Samarbeid (OPS) i bygging av ny skole i Harstad. Fylkesrådet anbefaler å bygge skolen i egenregi. Vurderingen er basert på at fylkeskommunen har god kompetanse og erfaring knyttet til bygging i egen regi. Det vil være krevende for organisasjonen å gjennomføre et OPS-prosjekt samtidig som øvrige investeringsprosjekter og regionreformen skal gjennomføres. Den finansielle kostnaden ved et OPS-prosjekt vil være høyere enn bygging i egenregi da kommuner og fylkeskommuner har en bedre sikkerhetsvurdering i markedet enn private aktører, og i tillegg tilgang til gode finansielle betingelser gjennom kommunalbanken og KLP. En privat aktør må også påregnes å regne inn en fortjeneste.

I tillegg vil den nye skolen i Harstad være en kombinert skole med både studiespesialiserende og yrkesfag noe som kompliserer byggeprosjektet og dermed øker risikoen og kan også påvirke risikomarginen til en privat aktør.

Nybygg internat Bardufoss vgs

Fylkestinget behandlet i sak 32/18 *Behov for botilbud ved Bardufoss videregående skole*, og fylkesrådet legger opp til bygging av internat i økonomiplanperioden. Det legges opp til bygging av 50 hybler med mulighet til et byggetrinn 2.

Total bevilgning: 74 mill. kroner.

Bevilgningen er prisjustert med kommunal deflator på 2,8 prosent.

Hele bevilgningen er foreslått i 2019 og 2022.

Arbeidet med investeringen vil starte opp etter fylkestingets økonomiplanvedtak.

11 TANNHELSE

Faktaboks tannhelse

- Fylkeskommunen skal sørge for at tannhelsetjenester, herunder spesialisttjenester, i rimelig grad er tilgjengelige for alle som bor eller midlertidig oppholder seg i fylket. Fylkeskommunen har ansvaret for samordning av Den offentlige tannhelsetjenesten og privat sektor.
- Fylkeskommunen skal fremme tannhelsen i befolkningen og ved sin tannhelsetjeneste sørge for nødvendig forebygging og behandling. Den skal spre opplysning om og øke interessen for hva den enkelte selv og allmennheten kan gjøre for å fremme tannhelsen. Den offentlige tannhelsetjenesten skal organisere forebyggende tiltak for hele befolkningen.
- Den offentlige tannhelsetjenesten skal gi et regelmessig og oppsøkende tilbud til de prioriterte gruppene: barn og ungdom til og med 18 år, psykisk utviklingshemmede, eldre, langtidssyke og uføre i institusjon og hjemmesykepleie, 19-20 år. I tillegg har den offentlige tannhelsetjenesten fått et ansvar for innsatte i fengsel og et finansieringsansvar for rusmiddelavhengige i LAR og kommunal omsorg. Behandling av rusmiddelavhengige i disse kategoriene finansieres uansett om de går til offentlig eller privat tannlege. Det er om lag 50.000 personer under tilsyn i Den offentlige tannhelsetjenesten i Troms, hvorav 38.000 prioriterte pasienter.
- Det er 4 tannhelsedistrikter med 24 ordinære tannklinikker, pluss behandlingsrom i Kriminalomsorgen Tromsø og på UNN Tromsø og Harstad.
- Driftsansvaret for Universitetstannklinikken som gir klinisk trening til tannlegestudentene som utdannes ved Universitetet i Tromsø, er tillagt den offentlige tannhelsetjenesten ved Troms fylkeskommune. Driften av Universitetstannklinikken fullfinansieres av Universitetet i Tromsø.
- Troms fylkeskommune har i tillegg ansvaret for TkNN, det regionale odontologiske kompetansesenteret i Nord-Norge. Kompetansesenteret leverer spesialisttjenester til befolkningen.
- TkNN tilbyr spesialistutdanning innen tre spesialiteter: Kjeveortopedi, pedodonti og klinisk odontologi. TkNN og Troms fylkeskommune prekvalifiserer til og fasiliterer også til andre spesialistutdanninger i Oslo og Bergen, som det er behov for i landsdelen.
- TkNN driver egen forskning alene og i samarbeid med UiT, UNN og andre samarbeidspartnere.

Driftsbudsjett

Tannhelse	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
Beløp i 1000 kr	2017	2018	2019	2020	2021	2122
Distriktshelsetjenesten						
Utg	152 652	129 890	130 106	130 106	130 106	130 106
Innt	-55 365	-46 604	-47 070	-47 070	-47 070	-47 070
Netto	97 287	83 286	83 036	83 036	83 036	83 036
Kompetansesenteret, TkNN						
Utg	72 596	38 977	39 068	39 068	39 068	39 068
Innt	-51 393	-22 354	-22 578	-22 578	-22 578	-22 578
Netto	21 203	16 623	16 490	80 910	80 910	80 910
Universitetstannklinikken, UTK						
Utg	32 080	25 611	25 611	25 611	25 611	25 611
Innt	-32 078	-25 611	-25 611	-25 611	-25 611	-25 611
Netto	2	0	0	0	0	0
Felles/administrasjon						
Utg	13 178	33 372	33 297	31 667	30 497	30 497
Innt	-2 731	-7 187	-7 259	-7 259	-7 259	-7 259
Netto	10 447	26 185	26 038	24 408	21 588	24 128
SUM SEKTOR 40						
Utg	270 506	227 850	228 082	226 452	225 282	225 282
Innt	-141 567	-101 756	-102 518	-102 518	-102 518	-102 518
Netto	128 940	126 094	125 564	123 934	122 764	122 764

Budsjettrammen for tannhelse i 2019 er i fylkesrådets innstilling på 125,564 mill. kroner. Endring i rammen fra 2018 består av prisvekst og innsparing på 0,530 mill. kroner. En del oppgaver finansieres gjennom tilskuddsordninger fra Helse- og omsorgsdepartementet, Helsedirektoratet eller Universitetet i Tromsø.

Endring i rammen er vist i tabell nedenfor.

Endring (i 1000 kr)	2018	2019	2020	2021
Endringer:				
Prisvekst 2019	-245	-245	-245	-245
Nye tiltak:				
Innsparing fylkesrådets innstilling	-170	-1 800	-2 970	-2 970
Grafisk kommunikasjonsrådgiver, jf. fr.sak 161/18	-115	-115	-115	-115
<u>Annet</u>				
SUM ENDRNG	-530	-2 160	-3 330	-3 330

Prioriteringer og status

Tannhelsetjenestens oppgaver og prioriteringer er definert gjennom Lov om tannhelsetjenester. De prioriterte gruppene står omtalt i § 1-3, og er barn og ungdom 0-18 år; psykisk utviklingshemmede over 18 år; eldre, langtidssyke og uføre på institusjon og i hjemmesykepleie; ungdom 19-20 år. Det er også fylkeskommunens oppgave å sørge for at resten av befolkningen har tilstrekkelig tilgjengelighet til tannlegetjenester. Det er viktig for Den offentlige tannhelsetjenesten å ha voksne pasienter for å få et visst volum på alle typer behandlinger blant annet for å ha et godt grunnlag til å kunne gi god kvalitet på disse tjenestene når behovet dukker opp hos barn og ungdom. Et visst volum av voksenbehandling har også betydning for å rekruttere og beholde tannhelsepersonell. Fylkeskommunen skal sørge for rimelig tilgjengelighet av vanlige tannhelsetjenester og til tannlegespesialisttjenester for hele befolkningen.

Den offentlige tannhelsetjenesten i Troms har fortsatt noe utfordringer med vakanser og rekruttering til tannlegestillinger i distriktstjenesten og i spesialisttjenesten. Vakansene knytter seg i hovedsak til permisjoner og sykefravær hvor vi ikke får dekket opp med vikarer, men også til å erstatte erfarne tannleger som går av med pensjon eller slutter av andre årsaker. Den offentlige tannhelsetjenesten i Troms hadde vakanser i 2017 på 6,2 årsverk for vanlige tannleger.

Resultater KOSTRA 2017	Troms	Finnmark	Nordland	N-Trøndelag	Norge
5 åringer uten karies (%)	81,2 (82,0)	78,1	82,9	83,5	81,3
Tannhelse 12 år (DMFT)	0,9 (1,0)	1,4	1,0	1,1	0,9
Tannhelse 18 år (DMFT)	3,9 (4,3)	4,2	4,0	3,8	3,4
Tilsyns-% barn og ungdom	96,6 (95,8)	98,2	99,5	89,2	97,6
Tilsyns-% PUH	93,2 (92,6)	85,7	97,7	90,6	94,0
Tilsyns% institusjon	76,8 (74,8)	76,9	78,7	54,3	76,5
Tilsyns-% hjemmesykepleie	40,7 (38,7)	42,9	32,9	24,1	31,4
Tilsyns-% 19-20 år	72,5 (71,3)	52,1	85,8	44,9	76,7
Undersøkt/behandlet siste 3 år, 12 år	98,3 (95,8)	96,7	98,5	89,9	95,6
Undersøkt/ behandlet siste 3 år, 18 år	95,8 (94,5)	91,3	94,2	88,4	92,3
Undersøkt/ behandlet siste 3 år, PUH	99,9 (94,5)	83,5	88,9	89,2	92,6
Netto driftsutgifter pr innbygger	821 (788)	1021	731	655	466

Resultater fra 2016 står i parentes for Troms. Det er stort sett forbedringer i 2017 over hele linjen. I gruppen 3-18 år var 96,6 prosent under tilsyn¹ i 2017. Tilsynsprosenten for barn og ungdom er 1 prosent lavere enn landsgjennomsnittet og skyldes sannsynligvis stor tilflytting, slik at man ikke rekker å registrere og undersøke tilflyttede barn innen første kalenderår.

Staten har lagt vekt på at sosiale og geografiske ulikheter i tannhelse skal utjevnes. Vi har god oversikt over tannhelsestatusen til barne- og ungdom. Tannhelsen til 5-åringer er om lag på landsgjennomsnittet. Det er noe færre 5-åringer som aldri har hatt karies, enn det var for noen år siden. Dette kan ha sammenheng med innvandring fra land der melketennene ikke tillegges samme betydning som her. Tannhelsen til 12-åringer er gjennomsnittlig den samme som nasjonalt, men for den dårligste tredelen av 12-åringene er våre resultater dårligere enn de

¹ Under tilsyn er summen av undersøkt/behandlet i et kalenderår pluss de som har et planlagt innkallingstidspunkt i neste kalenderår. Innkallingsintervallet kan være større enn 12 måneder.

nasjonale. 18-åringene har fortsatt svakere tannhelse enn landsgjennomsnittet. Det er imidlertid relativt store interne forskjeller i fylket. Den beste tannhelsen er registrert i Tromsø tannhelsedistrikt.

Tannhelsetjenesten har innhentet kunnskap om hvordan tannhelsen fordeler seg i den voksne delen av befolkningen. Forskningsinnsatsen til TkNN dreier seg blant annet om å utvikle slik kunnskap. Noen artikler er allerede publisert fra forskningsprosjektet Tromstannen, og flere vil komme.

Den offentlige tannhelsetjenesten i Troms har blitt mindre kostnadskrevende i perioden 2011-2017. KOSTRA-data for 2017 viser at Tannhelsetjenesten i Troms hadde 821 kroner i netto driftsutgifter pr innbygger mot 788 kroner i 2016, og 808 kroner i 2015 målt i løpende priser. Dette er en ønsket utvikling i tråd med behovet for å redusere kostnadsnivået i Troms fylkeskommune.

Utgiftsnivået er høyere enn i mange andre fylker og skyldes blant annet vår funksjon som kompetansesenter i for tannhelsetjenesten i Nord-Norge. Troms fylkeskommune er eier av Tannbygget og har investert i seks ekstern praksis klinikker i fylket i forbindelse med den etablerte tannlegeutdanningen. TkNN gir Troms en bredere og bedre produksjon av tjenester, høyere kvalitet på mange områder og dermed høyere utgifter til.

Den offentlige tannhelsetjenesten i Troms og TkNN får tilskudd fra Helsedirektoratet til å gi angstbehandling og tannbehandling til TOO-pasienter (torturofre, overgrepsofre og odontofobi-pasienter). Dette er et desentralisert tilbud i fylket. Det er også innledet et samarbeid med Barnehuset i Tromsø om undersøkelse av barn hvor det er mistanke om overgrep.

Distriktstjenesten

	Hovedmål		Delmål	Status pr 2017	Tiltak
1	Fremme tannhelsen og redusere sosiale og geografiske ulikheter i tannhelse i befolkningen	1.1	Implementere nye retningslinjer fra Helsedirektoratet for barn og unge	Tannhelse for 12- og 18 år har nærmet seg landsgjennomsnittet	Bruk av fissurforsøgling av tyggeflaten på jeksler Rutinemessig fluorlakk på initialkaries Endre innkallingsrutiner
		1.2	Etablere kunnskap om andre befolkningsgrupper	Spørreundersøkelse SSB, Datainnsamling Tromstannen Datainnsamling Tromsø7 Nasjonal rus-analyse	Data bearbeides og offentliggjøres
		1.3	Helsefremmende og forebyggende arbeid	Det er laget veileder for helsestasjon, for arbeid på sykehjem, for flyktninger	Utadrettet virksomhet økes, prosjekt i VGS. Ferdigstilling av forebyggende strategiplan .
2	Prioriterte grupper skal få et regelmessig og oppsøkende tilbud (Tannhelsetjenestelovens § 1.3)	2.1	Full oversikt over prioriterte grupper	Problemer noen steder i forhold til grupper i hjemmesykepleien	Enda tettere samarbeid med omsorgstjenestene
		2.2	Tilsynsprosent økes til landsgjennomsnitt	Se tabell på foregående side	Oppfølging av pasienter som ikke møter iht nye retningslinjer. Bekymringsmeldinger til barnevern ved omsorgssvikt
3	Tannhelsetjenester skal være rimelig tilgjengelige også utenom prioriterte grupper	3.1	Ventelister reduseres	Ujevnt mellom forskjellige behandlere	Ventelister/ timebøker må organiseres på en måte som gjør det mulig å foreta prioriteringer
		3.2.	TOO (tortur, overgrep, odontofobi)-pasienter skal ha et tilbud i alle distriktene	Tilbudet er noe forskjellig i omfang og innretning i de forskjellige distriktene. Tilbudet er finansiert med tilskudd fra Helsedirektoratet, men det er vanskelig å bygge denne kompetansen	Etablere gode tilbud for denne pasientgruppen
4	En effektiv tannhelsetjeneste av god kvalitet	4.1	Pasientinntekter skal øke med mer enn takstøkningen	Dette er utfordrende på klinikker med manglende stabilitet i bemanningen.	Økt produktivitet, evt økte priser etter vurdering
		4.2	Kostnad pr innbygger skal reduseres justert for prisstigning	Kostnad pr innbygger redusert fra 808 i 2015 til 788 i 2016, men økte igjen til 821 kr i 2017	Økt produktivitet, evt økte priser etter vurdering
		4.3	Investeringer til utstyr og tjenester i takt med behovet	Dyre investeringer må gjøres (billedbehandlingssystem, ny CT, autoklaver TkNN, betaling for narkose)	Økt produktivitet, evt økte priser etter vurdering for å dekke investeringsbehov
		4.4	Kompetanseutvikling	Krevende å etterkomme alle behov og ønsker om kompetanseutvikling	Tannhelsedager i 2019

Den offentlige tannhelsetjenesten har klinikker i 19 av fylkets 24 kommuner. I fem av de 19 kommunene er tannklinikken ikke bemannet hver dag i uka. En desentralisert klinikkstruktur

er viktig for å oppfylle kravet om rimelig tilgjengelighet til tannhelsetjenester for hele befolkningen.

I 2018 er samarbeidsrutiner med barneverntjenesten, helsestasjoner, sykehjem og flyktningetjenesten oppdatert.

Spesialisthelsetjenesten

	Hovedmål		Delmål	Status pr 2017	Tiltak
1	Spesialisttjenester skal være rimelig tilgjengelig for hele befolkningen	1.1	Alle spesialiteter skal være rimelig tilgjengelig i fylket	Opptak innenfor radiologi gjøres på TkNN, men bildene sendes til tolkning. Alle spesialiteter er tilgjengelig, men ujevnt tilbud.	Rekruttering av spesialister må være bærekraftig. Det gis stipend når behovet for rekruttering er stort.
		1.2	Ventelister skal reduseres til et rimelig nivå	Det er for lange ventelister innenfor enkelte spesialiteter	Ny spesialist i protetikk begynte i januar 2018, spesialist i periodonti i deltidsstilling begynte i september 2018
2	Bærekraftig rekruttering av spesialister til TkNN			Kandidater fra landsdelen under rekruttering innen endodonti, oral kirurgi, periodonti, pedodonti	Spesialistutdanning i kjeveortopedi, pedodonti og klinisk odontologi i Tromsø opprettholdes. Etablering av nye spesialistutdanninger vurderes i forhold til kompetanse og behov. Ved behov gis det støtte til nordnorske kandidater til spesialistutdanning som ikke tilbys i Tromsø
3	Staten og UiT forventer at TkNN skal bidra mer til grunnutdanningen			Avtale med UiT etablert om utbygging av TkNN	Utbyggingsavtale om utvidelse av Tannbygget gir mulighet for flere kontorplasser som gjør at vi gradvis kan ansette flere spesialister som kan hjelpe til i grunnutdanningen
4	Klinisk forskning og epidemiologi prioriteres innen forskningen, se også distrikttjenesten pk1 1.2			De første artikler fra Tromstannen publisert. Forskningsnettverk etablert.	Data bearbeides og offentliggjøres Utbyggingsavtale om utvidelse av Tannbygget i havn som gir mulighet for utvidelse av aktivitet
5	En effektiv tannhelsetjeneste av god kvalitet også innenfor spesialisttjenesten	5.1	Pasientinntekter skal øke med mer enn takstøkningen		Økt produktivitet, evt økte priser etter vurdering

Følgende oppgaver fullfinansieres av staten:

- Spesialistutdanning
- Forskning (innsamling av data på klinikknivå finansieres ikke av staten)
- Utredning av pasienter med odontofobi

Det er fylkeskommunens oppgave å sørge for rimelig tilgjengelighet til spesialisttjenester i fylket. Før TkNN ble opprettet var det stor underdekning på spesialisttjenester samlet sett i privat og offentlig regi. Spesialistbehandling på TkNN har en kostnad for fylkeskommunen, siden de prioriterte gruppene har krav på gratis behandling (rabattert for gruppe d – 19-20 år). Erfaringene fra TkNN er at en stadig større del av pasientbehandlingstiden går til å behandle pasienter med krav på offentlig finansiering.

TkNN driver egen forskning alene eller i samarbeid med UiT, UNN og andre samarbeidspartnere. Det er opparbeidet et internasjonalt nettverk. De største prosjektene har sammenheng med gjennomførte datainnsamlinger i Tromstannen og Tromsø7. Spesialistutdanning og forskning er finansiert med tilskudd fra Helsedirektoratet.

Universitetstannklinikken (UTK)

	Hovedmål		Delmål	Status pr 2017	Tiltak
1	Best mulig tannlegeutdanning i samarbeid med UiT			Evaluering fra studentene gjennomføres hvert år	
2	Tannpleierutdanningen ved UiT og tannhelsesekretærutdanningen ved VGS skal være best mulig integrert med tannlegeutdanningen			Tannpleierutdanningen blir stadig bedre integrert med tannlegeutdanningen	

Universitetstannklinikken ligger i Tannbygget i Tromsø, og klinikkens hovedoppgave er å gi tannlegestuderer klinisk trening. Introduksjon til nye behandlingsmomenter skal ideelt sett foregå her. Institutt for klinisk odontologi (IKO) er faglig ansvarlig. Veiledere og tannhelsesekretærer ved tannlegeutdanningen er ansatt i Troms fylkeskommune. Utgiftene til klinikkdriften refunderes av Universitetet i Tromsø.

Tannlegestudentene har også klinisk praksis ute i Den offentlige tannhelsetjenesten i mange fylker. I Troms er det 6 klinikker som har utplassering av tannlegestuderer, og er skiltet Universitetstannklinik. På disse klinikkene skal studentene få mengdetrening på klinisk arbeid på områder hvor de allerede har fått grunnopplæring, og bli kjent med hvordan den offentlige tannhelsetjenesten arbeider. For utplassering av studenter får klinikkene et tilskudd fra Universitetet i Tromsø.

Investeringer

TkNN har behov for større arealer dersom vi skal møte HODs forventninger om støtte fra TkNN til grunnutdanningen, til flere spesialistutdanninger og til forskning. En tett lokalisering mellom forskningsmiljøet på UiT og forskningsmiljøet på TkNN er nødvendig for å få ut synergier.

I Fylkestingsak 56/18 vedtok Troms fylkesting å bygge et tilbygg på TANN-bygget på 1362 kvm innenfor en brutto kostnadsramme på 60 mill. kroner, inkl. kostnader til forprosjekteringen. Utbyggingen skjer under forutsetning av avtale med staten ved Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) om statlig dekning av investerings- og driftsutgifter. Troms fylkeskommune tar opp lån til arealutvidelsen på Tannbygget under forutsetning av at HOD dekker renter og avdrag gjennom husleie til lånet er nedbetalt. Antatt lånebeløp er 60 mill. kroner, og løpetid på lånet er 25 år. Dette innarbeides i økonomiplan 2019-2022. Øvrige driftsutgifter og økt aktivitet innenfor forskning og støtte til grunnutdanning dekkes gjennom årlige tilskudd fra Helsedirektoratet.

Avtale mellom Helse- og omsorgsdepartementet og Troms fylkeskommune er inngått om dekning av investeringskostnader og driftskostnader.

Per dags dato er det bevilget kr 5 mill. til forberedende arbeider for prosjektet. Av dette er det brukt omkring 1,6 mill.

Prosjekt	Ramme i 2018-priser	Tidligere års budsjett	Ramme i 2019 priser	BUD 2019	BUD 2020	BUD 2021	BUD 2022	Sum økplan 19-22
Utvidelse TkNN	60 000	3 500	57 969	28 985	28 985			57 969
<u>Finansiering:</u>								-
Mva-Komp	0	-		-				-
Låneopptak	-60 000	-3 500		-28 985	-28 985			-57 969

12 KULTUR

Faktaboks kultur

Folkehelse:

- Samfunnsutvikling som fremmer folkehelse i alle sektorer
- Kunnskapsoversikt over folkehelse i Troms
- Program for folkehelsearbeid i kommunene – livskvalitet, psykisk helse og rusforebygging
- Skadeforebyggende og sikkerhetsfremmende arbeid - Troms et trygt fylke

Friluftsliv:

- Regional plan for friluftsliv, vilt og innlandsfisk 2016-2027
- Tilskudd til friluftslivsaktivitet og naturvennlig tilrettelegging i nærmiljøområder
- Samarbeid og tilskudd til friluftsråd og Forum for natur og friluftsliv i Troms

Fylkesbiblioteket:

- Regionalt utviklingsarbeid innen bibliotek
- Kompetansetiltak
- Litteraturforsyning
- Bok- og kulturbussen
- Samisk bibliotekjeneste

Kulturarv:

- Regionalt utviklingsarbeid innen kulturminnevern
- Arkeologisk feltarbeid
- Driftstilskudd til de regionale museene

Kunst- og kulturformidling:

- Regionalt utviklingsarbeid
- Den kulturelle skolesekken
- Tilskudd kunst- og kulturinstitusjoner og Den nordnorske kulturavtalen
- Landsdelsmusikerordningen og Folkemusikk nord
- Samisk språk og kultur
- Kvensk språk og kultur
- Kultursamarbeid i Barentsregionen og Arktis

Idrett:

- Utviklingsarbeid innen idrett
- Samarbeid og driftstilskudd Troms idrettskrets
- Spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet
- Inkludering i idrettsaktiviteter

Driftsbudsjett

Kulturetaten	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
Beløp i 1000 kr	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Administrasjon						
Utg	1 460	1 495	1 498	1 498	1 498	1 498
Innt	-22	-79	-80	-80	-80	-80
Netto	1 438	1 416	1 418	1 418	1 418	1 418
Regionalt folkehelsearbeid						
Utg	3 646	4 003	4 777	4 027	4 027	4 027
Innt	-174	-294	-297	-297	-297	-297
Netto	3 472	3 709	4 480	3 730	3 730	3 730
Friluftsliv						
Utg	6 430	6 954	7 012	7 012	7 012	7 012
Innt	-2 652	-3 132	-3 163	-3 163	-3 163	-3 163
Netto	3 778	3 822	3 849	3 849	3 849	3 849
Fylkesbiblioteket						
Utg	12 885	12 124	12 131	12 123	12 123	12 123
Innt	-2 333	-1 266	-1 279	-1 279	-1 279	-1 279
Netto	10 552	10 858	10 852	10 844	10 844	10 844
Kulturarv og muséer						
Utg	30 271	24 313	24 552	24 552	24 552	24 552
Innt	-9 384	-3 275	-3 290	-3 290	-3 290	-3 290
Netto	20 887	21 038	21 262	21 262	21 262	21 262
Kunstformidling, kunstproduksjon og andre kulturaktiviteter						
Utg	102 494	117 404	119 866	119 866	119 866	119 866
Innt	-49 972	-64 567	-65 855	-65 855	-65 855	-65 855
Netto	52 522	52 837	54 011	54 011	54 011	54 011
Idrett						
Utg	58 786	57 476	57 490	57 490	57 490	57 490
Innt	-54 345	-53 016	-53 016	-53 016	-53 016	-53 016
Netto	4 441	4 460	4 474	4 474	4 474	4 474
Ikke spesifisert				-1 400	-2 300	-2 300
SUM SEKTOR 50						
Utg	215 972	223 769	227 326	225 168	224 268	224 268
Innt	-118 882	-125 629	-126 980	-126 980	-126 980	-126 980
Netto	97 090	98 140	100 346	98 188	97 288	97 288

Budsjettrammen til kultur er 100,3 mill. kroner i 2019.

Kommentarer til endringer:

Endring (i 1000 kr)	2019	2020	2021	2022
Tilskudd kap.utg. Biblioteket i Tromsø (nedtrapp)	-8	-16	-16	-16
Matching statstilskudd kulturinstitusjoner	324	324	324	324
Grafisk kommunikasjonsrådgiver, spleiselag	-115	-115	-115	-115
Folkehelseundersøkelse	750			
Prisvekst	1 255	1 255	1 255	1 255
Ikke spesifisert		-1 400	-2 300	-2 300
SUM ENDRNG	2 206	48	-852	-852

Prioriteringer

Kulturetaten skal levere tjenester og tiltak i henhold til lover, forskrifter, planer og vedtak. Samtidig skal etaten bidra som samfunnsutvikler og kompetansebygger, og bidra til gode beslutningsgrunnlag for fylkesrådet og fylkestinget.

Kulturetaten skal legge til grunn et helsefremmende perspektiv i sitt arbeid, og bidra til deltakelse og opplevelser av høy kvalitet. Barn og ungdom er prioriterte målgrupper. Samisk og kvensk kultur skal være en naturlig og integrert del i kulturtilbudet. Betydningen av internasjonalt kultursamarbeid med fokus på Barentssamarbeidet og Arktisk skal være synlig i kulturetatens arbeid.

Et høyt nivå på frivillighet gir sterke og gode lokalsamfunn, samtidig som tiltak i regi av frivillige organisasjoner ofte har lav terskel for deltakelse og derigjennom virker sosialt utjavnende. Kulturetaten forvalter ulike tilskuddsordninger til festivaler, friluftsliv, idrettstiltak og barn- og ungdomsorganisasjoner.

Fylkesrådets tiltredelseserklæring peker på en mulighet for kulturkort for ungdom og et aktivitetskort som et sosialt utjevnende tiltak. En lokal forsøksordning vil i begge tilfeller kreve friske midler. Et annet virkemiddel for å utjevne sosiale ulikheter i aktivitet er å støtte frivillige lag og kommuner gjennom utstyrssentraler og aktivitetsguider. Fylkesrådet vil derfor støtte Troms idrettskrets sitt arbeid med aktivitetsguider.

Fylkesrådet vil støtte arbeide med å etablere et nasjonalt tyngdepunkt i Sør-Troms for forskning, utvikling og utprøving av metodikk for inkluderende kunst og kultur gjennom kompetansenettverket NUK/FINN – UIT Norges Arktiske Universitet og Trastad Samlinger. Forskningen som er i gang, vil kunne ha nasjonal overføringsverdi.

Nordnorsk litteraturstrategi 2017-2021, Regional plan for bibliotek 2017-2028, Regional plan for friluftsliv, vilt og fisk 2016-2027 og Handlingsplan for kvensk språk og kultur skal følges opp. Arbeidet med Regional plan for idrett og anlegg for fysisk aktivitet 2018-2029 er forskjøvet i påvente av regionreformen og en mulig sammenslåing med Finnmark. Arbeidet vil tas opp igjen i 2019.

Fra 2020 overføres oppgaver og myndighet på kulturminneområdet fra Riksantikvaren. For å være i stand til å håndtere oppgavene fra tidspunktet for myndighetsoverdragelse, må det bygges opp kapasitet og kompetanse i avdelingen i løpet av siste halvdel av 2019. Dette forutsetter økte ressurser.

I løpet av 2019 må det forberedes for nye oppgaver til fylkeskommunen innenfor områdene folkehelse og friluftsliv fra 2020.

Gjennomføring av folkehelseundersøkelser i fylker er hjemlet i §7 i Forskrift om oversikt over folkehelsen. Som en oppfølging av fylkeskommunens ansvar skal det gjennomføres en slik folkehelseundersøkelse i 2019 i samarbeid med Folkehelseinstituttet og kompetansemiljøet tilknyttet Tromsøundersøkelsen ved UiT Norges Arktiske Universitet. Det legges inn midler i budsjett 2019 til denne undersøkelsen.

Regionalt folkehelsearbeid

	Hovedmål (fylkesplan)	Strategi i økonomiplan
1	Trygge og inkluderende oppvekst- og levekår skal bidra til god helse og utjevning av sosiale forskjeller	<ul style="list-style-type: none"> • Ivareta folkehelse i arealplanleggingen og samfunnsutviklingen • Igangsette Program for folkehelsearbeid i kommunene • Følge opp det skadeforebyggende og sikkerhetsfremmende arbeidet - et Trygt lokalsamfunn. • Styrke samarbeidet med kunnskaps- og forskningsmiljøene i Troms • Gjennomføre en folkehelseundersøkelse i Troms

Hovedutfordringer

- Folkehelse skal ivaretas på tvers av sektorer og ansvarsområder. Dette er et langsiktig arbeid som ikke nødvendigvis gir effekter på kort sikt.
- Utvikling av kunnskapsgrunnet som basis for folkehelsearbeidet er et ressurskrevende arbeid som krever innsats både på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå.
- Kunnskapsgrunnet 2015 viser at det i Troms er utfordringer knyttet til: sosial ulikhet i helse, økning i psykiske lidelser, økning i livsstilssykdommer, skader, ulykker og vold, og et behov for å etablere og forankre det kommunale folkehelsearbeidet i sterkere grad.
- Ungdata 2018 i videregående skole viser at psykiske plager og ensomhet, mobbing og økning i bruk av hasj/marihuana er en del av utfordringsbildet.
- Folkehelse rapporten 2018 viser at de største folkehelseutfordringene er knyttet til psykisk helse, levekår og sosial ulikhet, befolknings sammensetning, skole/utdanning.

Folkehelse skal fremmes gjennom all regional planlegging og ivaretas i alle sektorer. Fylkeskommunen skal samordne det regionale og lokale folkehelsearbeidet, og understøtte kommunene i arbeidet. Videre er det krav om å utarbeide en kunnskapsoversikt over utviklingen i helsetilstanden i fylket og forhold som påvirker denne. Dette er et arbeid som pågår med bidrag fra fylkeskommunens tverretatlige gruppe for folkehelse, og i et samarbeid med kunnskaps- og forskningsmiljøene i Troms tilknyttet ulike befolkningsundersøkelser.

Tromsøundersøkelsen er viktig i det regionale kunnskapsbaserte plan- og folkehelsearbeidet. Fylkeskommunen har foreløpig ikke sett det som mulig å bidra med en fast årlig medfinansiering til Tromsøundersøkelsen. Muligheten for å bidra vil vurderes nærmere, og i

2019 vil det bli sett i sammenheng med gjennomføringen av folkehelseundersøkelsen for hele fylket.

Program for folkehelsearbeid i kommunene er en tiårig satsing for å styrke det systematiske folkehelsearbeidet på grunnlag av folkehelseloven. Programmet er et samarbeid mellom Helse- og omsorgsdepartementet og Kommunenes sentralforbund, og alle fylker skal med. Fylkeskommunen skal blant annet ha en koordinerende rolle regionalt og forvalte tilskudd. Det er påbegynt et arbeid med prosjektplan og programmets innretning i samarbeid med Ungdommens fylkesråd, kommunene og regionale samarbeidsparter. Formålet med programmet er å fremme befolkningens psykiske helse og livskvalitet og godt rusforebyggende arbeid. Barn og unge er prioritert målgruppe. Troms vil bli en del av programmet fra 2019.

«Sterk og Stødig» som er en nasjonal modell for helsefremmende og fallforebyggende treningsgrupper for elder, er implementert i noen kommuner i Troms og Nordland i samarbeid med Helse Nord og Nordland fylkeskommune. Arbeidet er en del av Troms fylkeskommunes arbeid som Trygt fylke.

Det er gjennom flere år gitt støtte til Aktiv på dagtid i regi av Troms idrettskrets. Denne støtten vil bli omprioritert til arbeidet med Aktivitetsguide. (jf tjeneste idrett).

Friluftsliv

	Hovedmål (fylkesplan)	Strategi i økonomiplan
1	Være koblet på den nasjonale nordområdepolitikken og gi denne et regionalt uttrykk, der nærings-, infrastruktur- og kompetanseutvikling i Troms understøtter vårt bidrag til å sikre velferd og utvikling i Norge	<ul style="list-style-type: none"> Følge opp Regional plan for friluftsliv, vilt og innlandsfisk 2016-2027
2	Velfungerende sentra som motorer for regional utvikling	<ul style="list-style-type: none"> Videreføre tilskudd til friluftsrådene og Forum for natur og friluftsliv Prioritere tilskudd til naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv, inkl skilting og merking
3	Arealforvaltningen skal være forutsigbar og legge til rette for god og bærekraftig nærings- og samfunnsutvikling basert på oppdatert kunnskap og godt planverk i kommunene	<ul style="list-style-type: none"> Bidra til at områder av verdi for friluftslivet sikres og forvaltes for framtidig bruk Videreføre kartlegging og verdsetting av viktige friluftsområder
4	Trygge og inkluderende oppvekst og levekår skal bidra til god helse og utjevning av sosiale forskjeller	<ul style="list-style-type: none"> Videreføre tilskudd til friluftslivsaktivitet i regi av friluftsråd og frivillige organisasjoner

Hovedutfordringer

- Det er behov for å spre kunnskapen om allemannsretten, slik at dette godet blir benyttet og ikke hindres av uklarheter om allmennhetens ferdselsrett.
- Friluftslivsinteressene er under stadig press i samfunns- og arealplanleggingen.
- Det er behov for en videre utvikling av infrastrukturen for friluftsliv, med spesielt fokus på naturvennlig tilrettelegging av områder for friluftsliv i nærmiljøene.
- Som følge av økt bruk av naturen og stadig økning i tilreisende på jakt etter gode naturopplevelser, er det behov for fokus på besøksforvaltning.

Regional plan for friluftsliv, vilt og innlandsfisk 2016-2027 er førende for arbeidet innenfor friluftsliv. Prioriterte temaer er: friluftsområder, friluftaktiviteter, fysisk tilrettelegging, natur-

og kulturminnebaserte opplevelser og strategier for forvaltning av vilt og innlandsfisk. Planens handlingsprogram gjennomføres i 2019.

Friluftslivsaktiviteten i Troms er i stadig framgang. Fylkeskommunen vil fortsette samarbeidet med kommunene, friluftsråd og frivillige organisasjoner. Tilskudd til aktivitet og tilrettelegging, inkl. skilting og merking, vil fortsette med mål om å få en enda større del av befolkningen ut i naturen. Tiltak som utjevner sosiale forskjeller vil prioriteres.

Fylkesbiblioteket

	Hovedmål (fylkesplan)	Strategi i økonomiplan
1	Trygge og inkluderende oppvekst og levekår skal bidra til god helse og utjevning av sosiale forskjeller.	<ul style="list-style-type: none"> Arbeide for bokbusstjeneste i Midt-Troms og for å opprettholde bokbusstjenestene i Nord-Troms og Sør-Troms
2	Være konkurransedyktig nasjonalt og internasjonalt og trekke til oss kompetent arbeidskraft, kapital og nyskapende virksomhet	<ul style="list-style-type: none"> Folkebibliotekenes rolle som kunnskapsformidlere for lokalsamfunn, lokalt arbeidsliv og desentralisert utdanning skal utvikles gjennom et prosjektsamarbeid med UIT Norges arktiske universitet og fylkeskommunen. Utvikle og tilby kompetansehevende tiltak til folkebibliotekene Bidra til at folkebibliotekene i Troms gir tilgang til digitaliserte tjenester, digitale verktøy og digital kompetanse
3	Velfungerende sentra som motorer for regional utvikling	<ul style="list-style-type: none"> Følge opp Regional bibliotekplan 2017-2028 Støtte og stimulere kommunale biblioteksamarbeid
4	Være koblet på den nasjonale nordområdepolitikken og gi denne et regionalt uttrykk, der nærings-, infrastruktur- og kompetanseutvikling i Troms understøtter vårt bidrag til å sikre velferd og utvikling i Norge	<ul style="list-style-type: none"> Etablere og utvikle privatarkivtjeneste i Troms i samarbeid med arkivmiljøet. Følge opp Nordnorsk litteraturstrategi

Hovedutfordringer

- Fylkeskommunens lovpålagte oppdrag om regional bibliotekutvikling forutsetter samhandling med kommunene gjennom Regional bibliotekplan 2017 – 2028.
- Bokbuss er et effektivt virkemiddel for formidling av litteratur for barn, for at de skal bli gode og interesserte lesere. Sametingets vedtak om nedskjæring i tilskudd til bokbussene i Nord-Troms og Sør-Troms fra 2020 vil bli fulgt opp.
- Bibliotektilbudene til befolkninga i Troms varierer i kvalitet og omfang avhengig av kommuneøkonomi, prioriteringer og kompetanse. Det gjør at behovet for rådgiving og tjenestetilbud fra fylkeskommunen varierer.
- Folkebibliotekenes rolle som kunnskapsformidlere må revitaliseres. Det krever økt kompetanse i bibliotekene, tilgang til faglitteratur og samarbeid med fagbibliotek.
- Folkebibliotekene har stort potensial som integreringsarena.
- Privatarkivtjenesten er forventet ivarettatt av fylkeskommunen. Det blir ikke gjort i Troms og må avklares.

Fylkesbiblioteket ivaretar fylkeskommunens ansvar for regionale bibliotekoppgaver og regional bibliotekutvikling. I dette inngår rådgivning til lokale myndigheter, bibliotekfaglig veiledning og hjelp, kompetansetilbud, fellestjenester og litteraturtilbud. Fylkeskommunale

virkemidler til oppfølging av plan har vært avgjørende for at det er utløst over 12 mill. kroner i statlige utviklingsmidler til folkebibliotekene i årene 2012-2018. Satsinga videreføres i inneværende planperiode.

Bibliotekbussene samarbeider tett med folkebibliotek, skoler og barnehager, og virker gjennom dette sosialt og geografisk utjevnende. De samiske bokbussene formidler også samisk litteratur, språk og kultur. Det gis fylkeskommunalt tilskudd til barnebokbussen i Tromsø og bokbussen i Kåfjord. Det må vurderes økt finansiering av bokbussene i Nord-Troms og Sør-Troms når Sametingets tilskudd reduseres eller faller bort fra 2020.

Fylkesbiblioteket ivaretar en utjevnende litteraturforsyning i fylket. Nytt nasjonalt biblioteksøk kan gjøre det nødvendig å etablere transportordning for bøker i fylket. Det vil medføre økte kostnader. Fylkesomfattende utlån av e-bøker videreføres og det øvrige digitale tilbudet til kommunene følges opp.

Bibliotekenes nye oppdrag som møteplass og samtalearena, gjør det relevant å se biblioteket som nav i lokale møteplasser, der offentlige og frivillige aktører samarbeider om tilbud tilpasset lokale behov og som omfatter opplevelse, deltakelse og læring for alle.

Samisk bibliotekjeneste i Kåfjord bidrar til å øke bibliotekenes kjennskap til samisk litteratur og kultur.

Kulturminnevern og museer

	Hovedmål (fylkesplan)	Strategi i økonomiplan
1	Arealforvaltningen skal være forutsigbar og legge til rette for god og bærekraftig nærings- og samfunnsutvikling basert på oppdatert kunnskap og godt planverk i kommunene	<ul style="list-style-type: none"> • Fortsette fredningssaker • Ruste opp tilrettelagte kulturminner (som Fotefar) for bruk lokalt og av reiselivet • Følge opp våre to nasjonale kulturlandskap i landbruket (UKL) Skardalen i Kåfjord og Skallan – Rå i Kvæfjord • Råd og veiledning til kommunene, kulturminneplaner (KIK) • Samarbeid med landbruket om skjøtselsplaner som utløser tilskudd (RMP)
2	Være koblet på den nasjonale nordområdepolitikken og gi denne et regionalt uttrykk	<ul style="list-style-type: none"> • Videreføring av tilskuddsordningen for vedlikehold av verneverdige bygninger (Redningsplanken) • Tydelig forvaltning av den nasjonale kulturarven gjennom informasjon og samarbeid med eiere og frivillige • Fortsette arbeidet med BERG og BARK – tilrettelegging og skjøtsel av bergkunst og automatisk fredete kulturminner • Samarbeide med Riksantikvaren om å synliggjøre kvenske kulturminner
3	Velfungerende sentra som motorer for regional utvikling	<ul style="list-style-type: none"> • Bidra til videreutvikling av museer og kulturarvinstitusjoner i fylket • Delta sammen med Sør-Troms museum og UIT i planleggingen frem mot nasjonaljubileet i 2030.

Hovedutfordringer

- Kulturminneverdiene blir ikke tilstrekkelig ivaretatt og nyttiggjort som premiss og ressurs for framtidig bruk og utvikling av landskap, arealer, bygninger og anlegg. Kommunene må lage kulturminneplaner og ta ansvar for sine lokale kulturminner. Kompetansen i kommunene må styrkes når det gjelder kunnskap om egne kulturhistoriske verdier.
- Fra 2020 overføres oppgaver og myndighet på kulturminneområdet fra Riksantikvaren. For å være i stand til å håndtere oppgavene fra tidspunktet for myndighetsoverdragelse, må det bygges opp kapasitet og kompetanse i avdelingen i løpet av siste halvdel av 2019. Dette forutsetter økte ressurser.
- Flere av museene er fortsatt små og under oppbygging. Modeller for samarbeid over kommune- og institusjonsgrensene må vurderes.
- De ulike nasjonale tilskuddsordningene fra Riksantikvaren, Norsk kulturminne-fond og Regionalt miljøprogram (RMP) er ikke tilstrekkelig utnyttet i Troms. Det er nødvendig med enda større fokus på veiledning til private aktører.

Fylkeskommunen er sektormyndighet innen kulturvernområdet med delegerte statlige ansvarsområder. Fagområdet omfatter bevaring av kulturminner, kulturmiljøer og landskapets kulturhistoriske innhold gjennom vern, bærekraftig bruk, kunnskapsformidling og vedlikehold. Kulturminnevernet har egen myndighet innenfor arealplanlegging i henhold til plan- og bygningsloven. Det er likevel et kommunalt ansvar å sørge for at kulturarven blir tatt vare på og brukt på en bærekraftig måte i samfunnsutviklingen.

Fylkestinget behandlet i sak 0044/18 «Regionreformen – Ny forskrift om myndighet mv etter kulturminneloven og overføring av andre oppgaver fra Riksantikvaren» og påpekte enstemmig at det vil være behov for økte ressurser og nye stillinger knyttet til flere av oppgavene, spesielt fartøyvern, statens bygninger og middelalderarkeologi, men også innenfor arkeologifeltet generelt. Det vil også være behov for juridisk kompetanse, i tillegg til driftsmidler og administrative støttefunksjoner. Dette tilsier minst fem fagstillinger pluss juridisk kompetanse og administrative støttefunksjoner.

14 kommuner i Troms er fortsatt med i det nasjonale prosjektet KIK – kulturminner i kommunene, under veiledning fra kulturminneforvaltningen. Et resultat av dette vil bli kommunale kulturminneplaner og planer for forvaltning og tilrettelegging av den lokale kulturarven. Samarbeidet med landbruket om skjøtsel av kulturminner i landbruksområder vil fortsette.

Det er stor søkning til tilskuddsordningen «Redningsplanken» og stor pågang fra privatpersoner som vil ha råd om istandsetting av gamle hus. «Redningsplanken» videreføres.

Utvalgte fredete kulturminner i Troms («fornminner» som helleristninger, jernaldergraver og steinalderboplasser) skiltes og tilrettelegges for publikum i henhold til de nasjonale programmene BARK og BERG, som delfinansieres av Riksantikvaren. Forutsatt finansiering vil det i 2019 være en særlig satsing på samarbeidsprosjektet Fotefar mot nord.

Nordnorsk fartøyvernsenter og museene i Troms har bygd opp spesialkompetanse innenfor bygningsvern. I forbindelse med regionreformen vil det bli vurdert muligheten av et samarbeid i Nord-Norge om et bygningsvernsenter. Ulike modeller vil bli utredet.

Troms fylkeskommune samarbeider med Sør-Troms museum og Universitetet i Tromsø om en markering av oppstarten av Nasjonaljubileet 2030 gjennom en seminarrekke og tilrettelegging av kulturminner fra vikingtid og middelalder.

Riksantikvaren har en satsing på minoritetenes kulturminner og samarbeider med Troms fylkeskommune om å synliggjøre kvensk historie gjennom et utvalg av kvenske kulturminner som fredes.

Kunst- og kulturformidling

	Hovedmål (fylkesplan)	Strategi i økonomiplan
1	Være koblet på den nasjonale nordområdepolitikken og gi denne et regionalt uttrykk, der nærings-, infrastruktur- og kompetanseutvikling i Troms understøtter vårt bidrag til å sikre velferd og utvikling i Norge.	<ul style="list-style-type: none"> • Følge opp Den nordnorske kulturavtalen og tilleggsavtalen med Finnmark • Videreføre tilskudd til regionale kunst- og kulturinstitusjoner, festivaler og organisasjoner • Følge opp Handlingsplan for kvensk språk og kultur
2	Velfungerende sentra som motor for regional utvikling	<ul style="list-style-type: none"> • Videreføre arbeidet med Rom for kultur
3	Trygge og inkluderende oppvekst- og levekår skal bidra til god helse og utjevning av sosiale forskjeller.	<ul style="list-style-type: none"> • Videreføre Den kulturelle spaserstokken • Sikre arbeidet med Den kulturelle skolesekken • Videreutvikle landsdelsmusikerordningen • Følge opp TROBUR
4	Urfolksdimensjonen	<ul style="list-style-type: none"> • Videreføre tilskudd til de samiske språk- og kultursentrene • Sikre Riddu Riddu en forutsigbar økonomi • Følge opp samarbeidsavtalen mellom Sametinget og Troms fylkeskommune.

Hovedutfordringer

- Opprettholde og utvikle en kulturell infrastruktur for samarbeid mellom kunst- og kulturaktører i nordområdene, og sikre befolkninga et profesjonelt og mangfoldig kunst- og kulturtilbud.
- Den nordnorske kulturavtalen fordrer kontinuitet i bevilgninger fra stat, fylkeskommuner og vertskommuner.
- Videreutvikle filmbransjen i nord.
- Behovene for nye og flere profesjonelle arenaer, visningssteder og møteplasser for kunst og kultur i kommuner og lokalsamfunn er fortsatt store.
- Kulturtanken skal utarbeide ny nasjonal fordelingsnøkkel for Den kulturelle skolesekken og det er knyttet stor usikkerhet til hvilke økonomiske konsekvenser dette kan få for tildeling til Troms fylke.
- Den siste levekårsundersøkelsen for kunstnere (visuell kunst) ble gjort i 2015. Den viste at mens nordmenn flest tjener mer, går kunstnerlønna ned. Det er blant annet derfor viktig å styrke det visuelle kunstfeltet for å sikre rekruttering og for å opprettholde høy kvalitet.
- Sikre at endringer i Kulturrådets føringer for kompetansenettverkene for rytmisk musikk er tilpasset de strukturere som finnes i nord, og som har gitt gode resultat for arbeidet med rytmisk musikk i hele landsdelen.

- Styrke kontakten med de samiske språk- og kultursentrene slik at de kan ivareta sine regionale oppgaver, og medvirke i urfolkssamarbeidet i nord. Kvænangen språksenter åpnet i 2018 med hjelp av utviklingsmidler fra Troms fylkeskommune. Fylkesrådet følger opp denne satsingen i samarbeid med Sametinget i 2019.

Arbeidet med Rom for kultur har hatt stor oppslutning i kommunene og i lag og foreninger og har ført til samarbeid mellom de profesjonelle institusjonene og de lokale kulturarenaene. Fylkesrådet vil følge opp dette arbeidet.

I Stortingsmeldinga «En framtidrettet filmpolitikk» (2015) ble det lagt fram tiltak for å oppnå et bedre tilskuddssystem og sterkere regionale filmmiljøer. Fylkesrådet vil arbeide for å sikre Tromsø Internasjonale Filmfestival (TIFF), Filmveksthuset Tvibit, Nordnorsk filmsenter, Filmfond Nord og FilmCamp forutsigbarhet i økonomi, og arbeide for at regjeringen følger opp målene i filmmeldinga. I 2018 ble det utarbeidet en rapport for å se på mulighetene for en etablering av en Filmkommisjon i Nord-Norge. Fylkesrådet vil følge opp dette arbeidet i samarbeid med Nordland og Finnmark fylkeskommuner, da region nord nå er den eneste regionen uten en filmkommisjon nasjonalt.

Residensprogrammene (gjestekunstnerprogrammene) som hittil har hatt mest fokus på Norden og Nordvest Russland, er utvidet til samarbeidspartnere i øvrige Arktis. Det samarbeides med nasjonale og internasjonale aktører om kompetanseutvikling og synliggjøring. Samarbeidene er prosjektfinansiert, og slik har feltet en litt usikker basis.

Driftstilskuddene til kunstformidlingsinstitusjonene vil bli videreført. Fylkesrådet vil arbeide for at det etableres flere visningssteder for visuell kunst i fylket.

Trastad Samlinger forvalter en av Europas viktigste samlinger av Outsider art og har i nasjonal sammenheng en framstående rolle innen forvaltning og kuratering av kunst i utenforskap. Festspillene I Nord Norge har gjennom ungdomsfestivalen NUK – Ny Ung Kunst - over år utviklet unik kompetanse innen inkluderende kunstprosjekter for unge med og uten funksjonsnedsettelse mens UiT Harstad har forskningskompetanse i skjæringspunktet mellom kunsthøgskole og vernepleie/disability studies. Sør-Troms huser i dag landets fremste kompetansemiljøer innen inkluderende kunstproduksjon. Etablering av en treårig pilot med utvikling og utprøving av ny metodikk innen dette praksisfeltet må derfor ha sitt utspring nettopp her.

Troms fylkeskultursenter «Kysten» er en viktig del av satsingen på kunst og kulturnæringer i fylket, og tilbyr atelierfellesskap for kunstnere, fellesverksteder og gjesteatelier. Dette er det største atelierfellesskapet i nord og en attraktiv arbeidsplass i et voksende kunstmiljø. I et langsiktig perspektiv er det behov for ressurser for å sikre fasiliteter som korresponderer med dagens kunstproduksjon.

Troms barne- og ungdomsråd (TROBUR) er fylkeskommunens paraplyorganisasjon for barne- og ungdomsorganisasjonene. Fylkesrådet vil videreføre tilskuddet til barne- og ungdomsorganisasjonene.

Den kulturelle skolesekken (DKS) skal bidra til at alle skoleelever i grunn- og videregående skole får møte profesjonell kunst og kultur av høy kvalitet, uavhengig av økonomisk, religiøs, sosial eller etnisk bakgrunn. DKS Troms vil fortsatt ha fokus på kvenske og samiske

produksjoner, og å tilby tilrettelagte produksjoner for barn med spesielle behov, samt elevmedvirkning i utforming og gjennomføring av skolesekken. Ny avtale vedrørende honorar for oppdragstakere i DKS, samt høyere reisekostnader medfører økte kostnader for DKS. På sikt vil dette kunne medføre færre produksjoner til elevene så fremt tilskudd ikke økes.

Landsdelsmusikerne (LiNN) skal ha en sterk lokal forankring, og gjennom tilpassede produksjoner og lokalt samarbeid skal LiNN bistå kor, festivaler og andre grupper med assistanseoppdrag. LiNN leverer skolekonserter til Den kulturelle skolesekken, både i grunn- og videregående skole, samt til eldreomsorgen i kommunene gjennom Den kulturelle spaserstokken.

Folkemusikk Nord (FmN) skal tilby kompetanse og produksjoner innen folkemusikk og folkedans i Nord-Norge og samarbeider med utøvere, arrangører og relevante miljøer. Samarbeidsprosjektet Arktisk takt (Bygda Dansar) vil være en viktig satsing de neste to årene.

De samiske språk- og kultursentrene har bidratt til en ny bevissthet rundt kultur og språk som igjen har generert ny nærings- og kulturvirksomhet. Senter for nordlige folk i Kåfjord, Vardobaiki samisk senter i Skånland, Gåisi språksenter i Tromsø og Storfjord språksenter bidrar til å synliggjøre landsdelens kulturelle mangfold både regionalt og nasjonalt.

Urfolksfestivalen Riddu Riddu har etablert seg som et viktig knutepunkt både regionalt og internasjonalt. Fylkesrådet vil videreføre tilskuddet til festivalen og samtidig arbeide for å sikre festivalen en fortsatt statlig forutsigbarhet i økonomien.

Handlingsplan for kvensk språk og kultur i Troms 2017- 2020 følges opp med foreslåtte satsinger.

Idrett

	Hovedmål (fylkesplan)	Strategi i økonomiplan
1	Være koblet på den nasjonale nordområdepolitikken og gi denne et regionalt uttrykk, der nærings-, infrastruktur- og kompetanseutvikling i Troms understøtter vårt bidrag til å sikre velferd og utvikling i Norge	<ul style="list-style-type: none"> • Videreføre satsingen på rådgivning og kompetanseheving om spillemiddelordningen og planarbeid overfor kommuner og frivillige organisasjoner
2	Velfungerende sentra som motorer for regional utvikling	<ul style="list-style-type: none"> • Bidra til en videre utvikling av anlegg for idrett og fysisk aktivitet
3	Trygge og inkluderende oppvekst og levekår skal bidra til god helse og utjevning av sosiale forskjeller	<ul style="list-style-type: none"> • Bidra til utvikling av idretten gjennom samarbeid og tilskudd til Troms idrettskrets.

Hovedutfordringer

- Det er fortsatt et stort behov for nye anlegg for idrett og fysisk aktivitet i Troms. Flere store anleggsprosjekter og etterslepet på spillemidler, vil påvirke handlingsrommet flere år framover.
- Det frivillige arbeidet i regi av ulike organisasjoner utgjør en av grunnpilarene i samfunnet. Deltakelsen i frivilligheten er noe mindre enn tidligere, spesielt blant de unge.

- En økning i antall barn som vokser opp i lavinntektsfamilier, medfører at flere ikke får muligheten til å delta på linje med andre barn i fritidsaktiviteter.
- Det mangler fasiliteter som kan huse større regionale, nasjonale og internasjonale idrettsarrangementer.

Arbeidet med Regional plan for idrett og anlegg for fysisk aktivitet gjenopptas i 2019. Planen vil fokusere på idrettens rolle i Troms, arrangementer, kompetanse og anlegg for idrett og fysisk aktivitet, og vil legge føringer for fordeling av spillemidler til store og/eller kostnadskrevenne anlegg.

Fylkeskommunen skal bidra til tilrettelegging for idrett og fysisk aktivitet i form av tidsriktige anlegg som kan utløse en økt andel av statlige spillemidler til Troms. Anleggssituasjonen i Tromsø må prioriteres de kommende årene. Fylkesrådet vil arbeide for å skaffe midler slik at Troms kan delta i et kunstgressprosjekt der fokuset er på mindre bruk av gummigranulat og utlekking av miljøgifter.

Idretten er den største frivillige aktiviteten i fylket. Fylkeskommunen bidrar årlig med midler til ulike tiltak i regi av idretten slik som ulike aktivitets- og organisasjonsformål, inkludering og idrettsstipend. De positive erfaringene fra Tromsø med aktivitetsguider som arbeider for å få barn i risikozonen inn i idretten, vil være modell for idrettens arbeid med inkludering framover. Målet er at alle barn i familier som lever med lavinntekt, skal få tilbud og hjelp til å delta i en idrettsaktivitet eller et idrettstilbud i nærmiljøet.

13 SAMFERDSEL OG MILJØ

Faktaboks samferdsel og miljø

Kollektivtrafikk

- Drift av
 - 11 fergesamband
 - 6 hurtigbåtruter
 - vel 160 bussruter,som til sammen transporterer over 13 millioner passasjerer hvert år, inkl. skoleskysst.
- Transportordning for funksjonshemmede.

Fylkesvei- drift

- Drift og vedlikehold av 3 015 km fylkesveg inkludert
 - 41 tunneler
 - 574 bruer
 - 27 fergekaier.
- Trafikksikkerhetstiltak, herunder Troms fylkes trafikksikkerhetsutvalg (TFTU)

Fylkesvei - investering

- Forberedelse av flere store investeringsprosjekter knyttet til tunnelsikkerhet og 19 mindre investeringsprosjekt inkl. rassikring.

Klima og miljø

- Planlegging og prosjekter innenfor klima, miljø og energi.

Transportløyver

- Utøvelse av løyvemyndighet i henhold til yrkestransportloven

Driftsbudsjett

Samferdsel og miljø	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
			2019	2020	2021	2022
<i>Beløp i 1 000 kroner</i>	2017	2018				
<i>Kollektivtrafikk</i>						
Utgifter	1 081 480	1 056 925	1 096 589	1 091 557	1 089 636	1 086 703
Inntekter	-419 454	-405 062	-447 413	-447 413	-447 413	-447 413
Netto	662 026	651 863	649 176	644 144	642 223	639 290
<i>Fylkesveier</i>						
Utgifter	703 332	718 196	792 362	749 674	740 957	739 759
Inntekter	-130 181	-121 166	-144 775	-114 357	-113 027	-112 845
Netto	573 151	597 029	647 587	635 317	627 930	626 914
<i>Kapitalutgifter</i>						
Utgifter	48 772	58 889	77 968	106 972	138 168	148 228
Inntekter	-18 155	-18 877	-23 116	-22 896	-22 484	-21 995
Netto	30 617	40 012	54 852	84 076	115 684	126 233
<i>Øvrige områder</i>						
Utgifter	46 616	8 102	10 114	10 114	10 114	10 114
Inntekter	-36 112	-269	-271	-271	-271	-271
Netto	10 504	7 833	9 843	9 843	9 843	9 843
<i>Nedtrekk</i>						
				-18 400	-29 900	-29 900
<i>Bortfall tunnelsikringsmidler</i>						
				-28 736	-28 736	-28 736
<i>Bortfall komp for båt/ferge</i>						
				-8 690	-8 690	-8 690
<i>Rest reduksjon til fordeling</i>						
				-55 826	-67 326	-67 326
SUM SEKTOR 60						
Utgifter	1 880 200	1 842 111	1 977 033	1 902 492	1 911 550	1 917 479
Inntekter	-603 902	-545 374	-615 575	-603 338	-613 096	-612 425
Netto	1 276 298	1 296 737	1 361 458	1 299 154	1 298 454	1 305 054

Budsjettrammen for samferdsel og miljø er i fylkesrådets innstilling på nesten 1,4 mrd. kroner i 2019. Endringen i rammen fra budsjett 2018 er en netto økning på nesten 65 mill. kroner. Endringen består i hovedsak av prisvekst, økning i rammen til innhenting av etterslep og en engangstildeling av midler til dekkelegging i 2019.

Endringene fra 2018 er vist i tabellen nedenfor.

Endringer (i 1000 kr)	2019	2020	2021	2022
Endringer				
Prisstigning 2019	39 814	39 814	39 814	39 814
Nye tiltak				
Økning fornyingsmidler	10 598	10 598	10 598	10 598
Reduksjon ramme	-6 230	-18 400	-29 900	-29 900
Grafisk komm. rådgiver (sak 161/18)	-115	-115	-115	-115
Økning til dekkelegging 2019	20 000			
Bortfall tunnelsikringsmidler		-28 736	-28 736	-28 736
Bortfall kompensasjon for båt/ferge-nøkkel	-446	-8 690	-8 690	-8 690
komp økte kapitalutgifter	1 100	7 500	18 300	24 900
SUM ENDRINGER	64 721	1 971	1 271	7 871

Fylkesrådet prioriterer i 2019 en økning av rammen til dekkelegging med 20 mill. kroner, som tilføres samferdselsrammen som et engangsbeløp.

Innsparinger

Som følge av omlegging av inntektssystemet har fylkestinget redusert rammene til sektorene fra og med 2015 og ut økonomiplanperioden 2016 - 2020. For samferdsel sin del resulterer dette i reduksjon av budsjettrammen på til sammen 76,8 mill. kroner fra 2015 og nytt inntektssystem ble innført.

Av innsparingen er 46,9 mill. kroner innfaset. Det gjenstår dermed 29,9 mill. kroner i økonomiplanperioden. Innsparingene fra og med 2019 fordeles slik:

	2019	2020	Fom. 2021
Kollektivtrafikk	-2 741	-9 200	-14 900
Fylkesveg	-3 489	-9 200	-14 900
SUM	-6 230	-18 400	-29 900

Gjenstående innsparinger er i tabellen over foreslått fordelt mellom kollektiv og veg. Det foreligger ingen konkrete forslag til hva innsparingene vil bety på det enkelte område. De tiltakene som vil bli vurdert for å møte innsparingskravene, er for eksempel redusert dekkelegging, redusert rutetilbud og prisøkninger i kollektivtrafikken.

Interne omfordelinger innenfor samferdselsrammen

Med virkning fra 2019 vil det bli foretatt noen interne omfordelinger innenfor samferdselsrammen knyttet til fergeavløsningsmidler.

Fergeavløsningsmidler som mottas for Ryaforbindelsen, har fram til 2018 blitt budsjettet på tjenesten for fergeruter. Dette medfører at denne budsjettposten har blitt kunstig høy. Fergeavløsningsmidlene er ikke knyttet til drift av fergeruter, men dekker en forpliktelse knyttet til bygging av et fylkesvegprosjekt. Fra og med 2019 vil disse midlene bli flyttet fra tjenesten kollektivtrafikk til tjenesten fylkesveg.

Fra og med 2019 mottar fylkeskommunen fergeavløsningsmidler og økt kompensasjon til drift og vedlikehold av fylkesveg etter ferdigstillingen av Bjarkøyforbindelsene. I sum er det beregnet at fylkeskommunen trekkes 21,840 mill. kroner i rammetilskudd til drift av fergesambandet som legges ned. Av dette fordeles 14,440 mill. kroner som fergeavløsningsmidler til nedbetaling av lån, og 7,400 mill. kroner til drift og vedlikehold av fylkesveg.

(1000 kr)	Kollektivtrafikk	Fylkesveg	Kapitalutgifter	Øvrige områder	SUM
Netto ramme før omfordeling	680 385	630 818	40 412	9 843	1 361 458
Fergeavløsning Ryaforbindingen	-9 369	9 369			-
Fergeavløsning Bjarkøyforbindelsene	-21 840	7 400	14 440		-
Netto ramme 2019	649 176	647 587	54 852	9 843	1 361 458

I tillegg er 10,9 mill. kroner omdisponert fra vegrammen til kollektivtrafikk, etatens øvrige områder og til administrasjon. Samferdsels- og miljøetatens administrasjon styrkes med to stillinger i 2019 for å ivareta den økte arbeidsmengden som forberedelsene til overtakelse av fylkesvegadministrasjonen og øvrig arbeid med regionreformen vil medføre.

Hovedmål og overordnede føringer

Hovedmålet i Regional transportplan 2018 – 2029, vedtatt av fylkestinget i oktober 2017 (FTG 90/17) er:

«Transportsystemet i Troms forvaltes og utvikles på en måte som bidrar til en god samfunnsutvikling, understøtter næringslivets konkurransekraft og omstilling til lavutslippssamfunnet».

Hovedstrategiene i den forbindelse er:

- Arbeide for å øke de økonomiske rammene for transportnettet og kollektivtilbudet i Troms. Søke politisk samarbeid på landsdel og regionalt nivå, for å påvirke nasjonalt nivå.
- Arbeide strategisk ut fra helhetsvurderinger med samordning av vegsektoren og kollektivtransport for en bedre fordeling av ressurser mellom veg og kollektivtrafikk.
- Søke etter effektiviseringsgevinster gjennom helhetlig fokus på hele samferdselsområdet; på tvers av sektorer og nivå.

Hovedutfordringer

- Økende kapitalutgifter knyttet til lånefinansierte investeringer medfører reduserte økonomiske rammer til vegvedlikehold, som vil føre til at forfall og vedlikeholdsetterslep på fylkesveiene øker.
- Opprettholdelse og utvikling av kollektivtilbudet samtidig som nye anbudsrunder for Troms stiller strengere krav til miljø.
- Reduserte overføringer fra staten etter omlegging av inntektssystemet.

Prioritering av politisk påvirkning

En av de største utfordringene til fylket er den økende andelen fylkesvei med dårlig eller svært dårlig dekketilstand. Sammen med øvrige fylker med tilsvarende utfordring skal det jobbes for å få på plass et nasjonalt etterslepsløft. Dette for å redusere tiden det tar å løse etterslepsutfordringene på landets fylkesveier. I fylkesrådets tiltredelseserklæring kommer det frem at dette er en politisk hovedprioritet.

Kollektivtrafikk

Troms fylkeskommune har et godt utviklet kollektivtilbud som en stor andel av befolkningen benytter seg av. I 2017 ble det foretatt over 74 bussreiser i snitt per innbygger i Troms. Det er fortsatt rom for, og en målsetning om, at enda flere reiser kollektivt.

Mål og strategi for kollektivtransport gjenspeiler behovet for å differensiere tilbudet i forhold til reisebehov. Tromsø preges av store utfordringer med stor vekst i personbiltrafikk og framkommelighetsutfordringer for alle trafikanter. Bybussen i Tromsø har store utfordringer med forsinkelser og at den står i samme kø som bilen. I distriktet består kollektivtilbudet i hovedsak av den lovpålagte skoleskyssen.

MÅL	STRATEGI	TILTAK
Øke kollektivtransportens andel av den samlede persontransportens i fylket. All vekst i persontransport i Tromsø og Harstad skal tas gjennom gang, sykkel og kollektivtransport.	Sikre at kollektivtiltak gjennomføres i tråd med bypakker for Harstad og Tromsø. Arbeide for bymiljøavtale og andel av nye finansieringsordninger for drift av kollektivtransport i byområder. Ved å ta i bruk nye plattformer og digitale løsninger; utvikle og tilby enklere og bedre løsninger for billettering og ruteinformasjon.	Sanntidssystemer bygges ut for regionruter, ferge- og båtruter. Mobil billettering skal bli tilgjengelig på alle fylkeskommunale ruter.
Videreføre hovedtrekk i dagens rutetilbud som en minimumsløsning, innenfor stadig strammere økonomiske rammer.	Hovedtrekkene i dagens rutetilbud videreføres. Det må gjennomføres tiltak for å effektivisere og forenkle rutetilbudet, for by og distrikt. Gjennomføre kartlegging av kollektivinfrastruktur for distrikt og knutepunkt i sentra. Dette omfatter kartlegging av dagens infrastruktur og behov for utvikling av holdeplasser og knutepunkt, herunder universell utforming. Vurdere tiltak for effektivisering av tilbudet, økte inntekter og økt statlig finansiering for å opprettholde dagens tilbud.	Nye anbudskonkurranser for buss, båt og ferge skal gjennomføres i god tid før kontraktene skal starte opp og slik at man unngår fordyrende elementer. Takst og rabattsystemet skal legges opp slik at man sikrer en inntektsvekst som gir nødvendig inndekning for kostnadsveksten i kontraktene.

Hovedutfordringer

- Kontraktskostnader reguleres etter indekser som ofte avviker fra kompensert prisvekst
- Skoleskyss

Regulering av godtgjørelsen i driftskontraktene har i flere år gitt større økning i kostnader til kjøp av kollektivtjenester enn det som dekkes av prisjustering av fylkeskommunens rammer.

Endringer i skolestruktur (særlig for grunnskolene) medfører ofte at flere elever får rett til gratis skoleskyss. Som følge av dette må det i mange tilfeller opprettes nye bussruter for å dekke skyssbehovet. Selv om kommunen betaler bussbillett for hver elev som får gratis skoleskyss, er ikke inntektene tilstrekkelig til å dekke kostnadene når nye tilbud må etableres. Rammene til skoleskyss dekker også særskilt tilrettelagt skoleskyss, der det ofte må etableres kostbare transportløsninger for å ivareta elevenes behov og rettigheter.

Kostnadsnøkklene i inntektssystemet for fylkeskommunene ble endret i 2014 og 2017. Dette medfører et betydelig nedtrekk for et båt- og fergefylke som Troms. Arbeidet med å få kompensert dette er høyt prioritert. Dersom dette ikke lykkes vil det være behov for reduksjoner i båt- og fergetilbudet i fylket i forbindelse med nye anbud de nærmeste årene. I dag bruker Troms Fylkeskommune om lag 300 mill. kroner årlig på drift av båt- og fergeruter.

Prioriteringer

Det er en målsetting å få etablere en bymiljøavtale for Tromsø tidlig i 2019. Fylkeskommunen og Tromsø kommune har gitt sine tilslutninger til å gå inn i forhandlinger med Staten om en slik avtale. Forhandlingene er foreløpig ikke kommet i gang. Etablering av en bymiljøavtale for Tromsø vil kunne utløse store ressurser for en økt satsing på kollektivtrafikken i byområdet.

Fylkeskommunen vil også i 2019 følge opp sine økonomiske forpliktelser i forhold til Harstadpakken. Den uavklarte situasjonen vedrørende behovet for økt finansiering for å kunne gjennomføre alle tiltakene i pakken har medført at Fylkesrådet ikke har lagt inn noen økning i fylkeskommunens bidrag til pakken i økonomiplanperioden.

Fylkesrådet vil så langt det er mulig prioritere å opprettholde dagens åpningstider og rutetilbud i de 11 fylkesvegfergesambandene der Troms mottar midler til drift gjennom inntektssystemet. Sambandet Bjarkøy – Sandsøy – Grytøy legges ned 1.12.18, samtidig med at Bjarkøyforbindelsene åpner. Dette medfører at fylkeskommunen trekkes om lag 21,8 mill. kroner i rammetilskudd til fergedriften.

Hurtigbåttilbudet i Troms er en viktig del av kollektivinfrastrukturen i fylket, både for mindre steder i fylket og i reisemønsteret nord-sør. Det prioriteres å opprettholde dagens driftsnivå på de 6 lokal- og hurtigbåtrutene i fylket.

Omtale av aktuelle områder

Totalt skal Troms fylkeskommune levere kollektivtrafikkjenester med buss, båt og ferge til en samlet verdi av 1,1 mrd. kroner i 2019. Fylkesrådet legger opp til at billettinntektene og andre inntektsposter skal finansiere om lag 450 mill. kroner av tilbudet, mens fylkeskommunen finansierer de resterende 650 mill. kroner.

Fylkesrådet har gjennom vedtaket om takster og rabatter for 2018 lagt opp til at prisen for buss- og båtbillett øker med om lag 2,8 prosent. Dette samsvarer med prisveksten for budsjettet. I forslaget til Statsbudsjett for 2019 er det lagt opp til at billettprisene i riksregulativet skal øke med 2,7 prosent. Prisene i riksregulativet vil da ha økt med til sammen 13,4 prosent fra 2016 til 2019. Billettprisen på fergene i Troms (grunntaksten) har stått uendret siden 2016. Fylkesrådet

har derfor lagt til grunn at prisene økes med om lag 7 prosent i 2019. Samtidig fjernes påslaget på 20 kroner ved kontant betaling for billett. Takstendringene trer i kraft 1.2.2019.

Virkingen av dette ventes for 2019 å gi en økning i billettinntekter for fylkeskommunen på om lag 12 mill. kroner.

Fergeavløsningsmidlene fylkeskommune mottar for Rya- og Bjarkøyforbindelsene omdisponeres internt innenfor samferdselsrammen, slik at disse midlene knyttes til fylkesveg og kapitalkostnader.

Bortfall av rammetilskudd for fergesambandet Bjarkøy – Sandsøy – Grytøy og inndekning av økte kostnader knyttet til tilrettelagt skoleskyss dekkes inn ved å omdisponere 9 mill. kroner fra fylkesveg til kollektivtrafikk.

Budsjettrammen fordeles slik mellom tjenestene innenfor kollektivtrafikk:

<i>(1000 kr)</i>			
Tjeneste	Utgifter	Inntekter	Netto utgift
Bilruter inkl skoleskyss og infrastruktur	656 302	322 300	334 002
Fergeruter	273 082	53 926	219 156
Båtruter	150 879	69 879	81 000
Transporttjenesten for funksjonshemmede	16 327	1 309	15 018
SUM	1 096 589	447 413	649 176

Budsjettrammene er justert for:

Endringer (i 1000 kr)	2019
Endringer	
Prisvekst 2019	22 824
Nye tiltak	
Nedtrekk	-2 741
Fergeavløsning Ryaforbindelsen	-9 369
Fergeavløsning Bjarkøyforbindelsene	-21 840
Omdisp fra fylkesveg	9 000
Bortfall kompensasjon for båt/ferge-nøkkel	-446
Grafisk komm. rådgiver (sak 161/18)	-115
	-2 687

Dette gir kollektivtrafikkområdet et samlet netto budsjett i 2019-kroner som er om lag 2,7 mill. kroner lavere enn i 2018.

Infrastruktur

Infrastruktur til kollektivtrafikken omfatter blant annet terminaler, venterom, billettsystem og informasjonssystemer.

I 2019 vil arbeidet med nytt bussdepot i Tromsø fortsette, og det vil bli lagt fram egen sak for Fylkestinget vedrørende finansiering og videre framdrift for etablering av bussdepot i Tromsø.

Kundesenteret i Tromsø sentrum ble flyttet til den nye havneterminalen på Prostneset våren 2018. Leieavtalen for kundesenter, venterom o.a. i terminalen på Prostneset, er noe dyrere enn leie i tidligere brukte lokaler og gir en kostnadsøkning på om lag 0,4 mill. kroner i 2019.

I 2019 vil det bli arbeidet videre med å etablert sanntidsinformasjon for regionruter, ferge og hurtigbåt.

Bussruter

I løpet av 2019 vil det være oppstart på nye kontrakter på tre ruteområder for buss. Kontraktene for Nord-Troms og Tromsø vil ha oppstart i august 2019. Den nye kontrakten for Midt-Troms har oppstart i oktober. Det vil da ikke lenger være egne driftskontrakter for bussruter for Senja og regionale ruter. Disse rutetilbudene er innarbeidet i de nye kontraktene for Nord- og Midt-Troms.

Belønningsordningen

Det er lagt til grunn at fylkeskommunen får utbetalt om lag 32 mill. kroner som gjenstår av Belønningsordningen for 2018. Dette beløpet er av Staten holdt tilbake, men er lovet utbetalt så snart en byvekstavtale er signert. Disse midlene er bundet opp i igangsatte prosjekter og tilsagn gitt i løpet av 2018. Midler tilknyttet belønningsordningen 2015-2018 er ikke lagt inn i budsjettet for 2019.

Fylkesrådet legger til grunn at det vil bli inngått en byvekstavtale for Tromsø tidlig i 2019, og at en videreføring av belønningsordningen vil være en del av en slik avtale. I budsjettet for 2019 er det derfor lagt til grunn at videreføring av belønningsmidler i 2019 vil finansiere kostnadsøkningen som følger av økt byrutetilbud i Tromsø, fra august neste år. Fylkesrådet har derfor valgt å legge inn en inntekt på 28,5 mill. kroner fra en videreført belønningsordning, til inndekning av en tilsvarende kostnadsøkning knyttet til ny busskontrakt for Tromsø.

Fylkesvegferger

Dagens fergetilbud er avgjørende for verdiskaping og utvikling av bo- og arbeidsmarkedet i flere deler av fylket. Den nye fordelingsnøkkelen for tilskudd til båt og ferge gjør det nødvendig å redusere utgifter til drift, eventuelt å øke inntektene. Reduserte overføringer fra staten etter omleggingen av inntektssystemet er så langt håndtert ved å redusere rammene for flere andre områder, for eksempel vegvedlikeholdet, for å kunne opprettholde ferge- og båtutbudet. Dette er ikke en god langsiktig løsning.

Bjarkøyforbindelsen ferdigstilles i desember 2018 og fergesambandet Bjarkøy-Sandsøy-Grytøy legges da ned.

Faktisk netto kostnad til drift av fergesambandet i Bjarkøy er i 2018 på om lag 15,5 mill. kroner. Fylkeskommunen trekkes 21,84 mill. kroner i rammetilskudd som følge av at sambandet legges ned. Selv om 21,84 mill. kroner kommer tilbake til drift og vedlikehold av fylkesveg og dekning av kapitalkostnader, blir det en underdekning på om lag 6 mill. kroner i rammen til fergedrift.

For å unngå å måtte redusere tilbudet i de øvrige fergesambandene på grunn av denne underdekningen som oppstår, har Fylkesrådet valgt å omprioritere 6 mill. kroner fra fylkesvegrammen til fergedriften fra og med 2019.

Båtruter

I løpet av 2018 er det inngått nye driftskontrakter for hurtigbårutene. Den første av de nye kontraktene som starter opp gjelder Kvænangsruta, der ny kontrakt trer i kraft fra mai 2019. For de øvrige rutene vil det være oppstart av nye kontrakter i perioden fra 1.1.2020 – 30.4.2021.

Det er i fylkesrådets forslag til budsjett for 2019 ikke lagt opp til større endringer i rutetilbudet for lokal- og hurtigbårutene.

Transportordning for funksjonshemmede

Ordningen med tilrettelagt transport for funksjonshemmede (TT-ordningen) skal gi et særskilt transporttilbud til personer som ikke kan benytte ordinær kollektivtransport. I 2018 var det registrert om lag 4 700 brukere i Troms.

Det er etablert en utvidet nasjonal TT-ordning for å løfte reisetilbudet for brukere med særlige behov, fortrinnsvis rullestolbrukere og blinde/svaksynte, slik at disse kan få et tilbud om 200 enkeltreiser per år. Troms fylkeskommune fikk for 2018 tildelt 14,4 mill. kroner til utvidet TT-ordning.

Det påregnes at Troms vil bli invitert til å søke midler til ordningen for 2019. Eventuelle midler til en utvidet TT-ordning i 2019 vil bli tildelt brukerne så snart fylkeskommunen har mottatt tilsagn om midler, og innarbeidet i regulert budsjett.

Fylkesveier

Troms fylkeskommune har ansvaret for 3 015 km fylkesvei, inkludert gang- og sykkelveger. I samferdsels- og miljøetatens rammer stilles midler til disposisjon for Statens vegvesen (SVV) gjennom den årlige leveranseavtalen til drift, vedlikehold, trafikkikkerhet, miljø og andre tiltak på fylkesvegene. Til tross for at vedlikehold av fylkesvei er prioritert fortsetter forfallet å øke.

Det ligger i hovedmålsettingen at drift og vedlikehold må prioriteres fremfor nybygg, for å sikre fremkommelighet og stanse forfallet i kommende planperiode. Dette fremkommer tydelig i RTP 2018-2029 vedtatt av fylkestinget i oktober 2017 (sak 90/17).

Et hovedgrep fylkeskommunen selv kan gjøre for å skape handlingsrom for å styrke drift og vedlikehold av fylkesvegene, er å redusere framtidige nye låneopptak til et minimum og på den måten unngå store økninger i kapitalkostnadene.

MÅL	STRATEGI	TILTAK
Fylkesvegnettet skal være trafiksikkert og ha god fremkommelighet for alle trafikanter. Rammen til drift- og vedlikehold på fylkesvegene må ha et nivå som gjør det mulig å stanse veksten i forfallet.	Prioritere vedlikehold av dagens vegnett, fremfor investering i nye større prosjekt. Høytrafikkerte fylkesveger og fylkesveger innenfor «Kyst til markedstrategien» prioriteres. Vedlikehold av og reinvestering i eksisterende vegnett skal prioriteres slik at vegkapitalen ikke forringes. Nye store veginvesteringer skal vurderes opp mot effekten og nytten en tilsvarende innsats vil ha på strekningsvise utbedringer.	
Høytrafikkerte fylkesveger og viktige strekninger for næringstransport skal ha god framkommelighet og tilstrekkelig helårsdrift. Skredsikring og fjerning av flaskehalsar må prioriteres for å bedre framkommelighet og næringslivets konkurransekraft.	Prioritere oppgradering av fylkesvegtunnelene i henhold til krav om tunnelsikkerhet med sikte på frist i 2025. Plan for utbedring av tunneler skal oppdateres, med kostnadsbilde og fremdrift. Fokus på uttesting og ta i bruk ny teknologi og intelligent trafikkstyring (ITS) der det kan gi god effekt.	
Sikre et tilgjengelig fylkesvegnett og unngå vegbrudd og stenging, gjennom å prioritere opprusting av bruer og tunneler, samt sikring av utsatte punkt og redusere flaskehalsar.	Prioritere punktutbedring og redusere flaskehalsar for å styrke næringstransportens framkommelighet på viktige strekninger, i tråd med politisk strategi «Fra kyst til marked». Videreføre strekningsmessige forfalls- og utbedringsprosjekt. For å møte nåværende og kommende klima- og miljøutfordringer må man prioritere utbedring og sikring av vegkropp. Dette innebærer en prioritering av tiltak på drenering og grøfter. Prioritere skredsikringstiltak ut fra oppdaterte risikovurderinger fra Statens vegvesen samt sikring av viktige «kyst til marked» korridorer. Ha et økt fokus på å vurdere alternative (aktive) skredsikringstiltak på egnede strekninger /skredpunkt.	
På fylkesvegnettet i Troms skal det ikke forekomme trafikkulykker med drepte og hardt skadde.	Styrke innsatsen på trafiksikkerhet i Troms fylkes trafiksikkerhetsutvalg og å evaluere virkninger av trafiksikkerhetstiltak	

Hovedutfordringer

Utfordringene er store når det gjelder å opprettholde kvalitet i dagens vegnett og unngå ytterligere forfall. Tilstanden for fylkesvegnettet beskrives som kritisk. Det er et høyt forfall på veier, bruer og tunneler. Dette i kombinasjon med blant annet nye krav til tunneller medfører

store utfordringer for fylkesveiene i Troms. Det vedlikeholdsmessige etterslepet er beregnet til å utgjøre om lag 8 mrd. kroner, i tillegg kommer kravet om sikkerhetsmessig opprusting av tunnelene som utgjør en kostnad på ytterligere minst 3 mrd. kroner.

Ønsker om investeringer i nye, store vegprosjekt, behovet for investeringer knyttet til trafiksikkerhet og tilrettelegging for gående og syklende står i kontrast til behovet for å sikre tilstrekkelige økonomiske rammer til drift og vedlikehold av vegnettet og teknisk infrastruktur.

Nye investeringstiltak må finansieres med lån. Dette betyr at betydelige rente- og avdragskostnader over mange år som må dekkes av rammen til fylkesveg. Resultatet vil være at rammene til drift og vedlikehold reduseres tilsvarende. Bompenger, fergeavløsningsmidler o.l. dekker bare en liten del av investeringskostnadene. Det er derfor viktig å prioritere de riktige prosjektene og redusere låneopptakene i årene som kommer.

Hovedprioriteringer

Til tross for at fylkeskommunene fra 2014 har mottatt midler for å kunne starte arbeidet med innhenting av etterslep på fylkesvegene, er rammene som bevilges nasjonalt, ikke nok til å dekke behovet. Sammen med øvrige fylker med tilsvarende utfordring vil det jobbes for å få på plass et nasjonalt etterslepløft.

Omtale av aktuelle områder

I rammen til Samferdsels- og miljøetaten inngår midler som stilles til disposisjon for Statens vegvesen (SVV) gjennom den årlige leveranseavtalen til drift, vedlikehold, trafiksikkerhet, miljø og andre tiltak på fylkesvegene.

(1 000 kr)	Bud 2018	Prisvekst	Endringer	Bud 2019
Statens vegvesen				
Netto utgifter drift og vedlikehold fylkesveier	572 716	16 036	16 132	604 884
Troms fylkeskommune				
Lønn, planlegging og diverse utgifter fylkesveier	21 365	514	17 846	39 725
Trafiksikkerhetsutvalget				
Trafiksikkerhetstiltak	2 948	30	-	2 978
Sum drift og vedlikehold fylkesveger	597 029	16 580	33 978	647 587

Ramme for fylkesveger øker med 50,6 mill. kroner fra 2018 til 2019. Endringen er sammensatt av følgende justeringer:

Endringer (i 1000 kr)	2019
Prisvekst 2019	16 580
Nye tiltak	
Fergeavløsningsmidler Ryaforbindelsen	9 369
Økning drift/vedlikehold Bjarkøy	7 400
Økning fornyingsmidler	10 598
Nedtrekk	-3 489
Økning dekkelegging	20 000
Overføres til kollektivtrafikk/administrasjon	-9 900
	50 558

Fergeavløsningsmidlene knyttet til Ryaforbindelsen flyttes fra og med 2019 fra kollektivrammen til vegrammen. Dette gir et riktigere bilde av hva midlene benyttes til.

Økt veglengde, ny tunnel og bruer knyttet til Bjarkøyforbindelsene medfører at drift- og vedlikeholdsrammen tilføres 7,4 mill. kroner som blir overført fra kollektivområdet. I tillegg er det i Statsbudsjettet for 2019 lagt føringer for økning av rammen til fornying av fylkesvegene på 10,598 mill. kroner fra 2019.

Totalt 9,9 mill. kroner omdisponeres fra vegrammen for å dekke bortfall av driftsmidler til fergedriften, inndekning av økte kostnader til tilrettelagt skoleskyss og til dekning av økte kostnader i administrasjon. Stillingen som prosjektordinator har hittil vært lønnet over investeringsprosjekt, men flyttes fra og med 2019 fra investering til drift.

Midlene som stilles til disposisjon for Statens vegvesen til drift og vedlikehold, er foreløpig foreslått fordelt slik:

(1 000 kroner, ekskl mva)	2018*	Endring	2019
Faste driftskontrakter	307 920	42 080	350 000
Bruer - inspeksjon og vedlikehold	16 000		16 000
Kaier - inspeksjon og vedlikehold	8 280	240	8 520
Tunneler - inspeksjon og vedlikehold	24 000		24 000
Trafikksikkerhetstiltak	800	19	819
Dekkelegging	64 580	75 420	140 000
Sum drift og vedlikehold	421 580	117 759	539 339
Fornyingsmidler	8 000	2 000	10 000
- fornyingsmidler overføres til investering	89 792	-62 247	27 545
Tunnelsikkerhet	53 344	-25 344	28 000
Sum drift, vedlikehold og fornying Fv	572 716	32 168	604 884

*Tall iht budsjettvedtak desember 2017.

I forslaget til Statsbudsjett for 2019 legges det opp til å omfordele 100 mill. kroner av fylkeskommunenes frie inntekter, til en økning av den samlede rammen for innhenting av etterslep på fylkesvegene. For Troms sin del utgjør andelen av denne potten om lag 10,598 mill. kroner. Den samlede bevilgningen til Troms til innhenting av etterslep og oppfyllelse av tunnelsikkerhetsforskriften er foreslått til 186,9 mill. kroner for 2019.

Av det samlede beløpet som stilles til disposisjon for SVV, er 28 mill. kroner foreslått til oppgradering av tunneler og 27,545 mill. kroner overført til investeringsprosjekter (Fv 848 Ura og utbedring av bruer). Om lag 42 mill. kroner overføres for å dekke kostnadsøkninger knyttet til faste driftskontrakter, og om lag 75 mill. kroner går til å styrke dekkeleggingsprogrammet for 2019.

For 2019 foreslås en samlet netto ramme til dekkelegging på 140 mill. kroner. Dette vil gi en mulighet til å gjennomføre dekkelegging på utvalgte, sammenhengende strekninger, der man også kan få utbedret drenering o.l. slik at det nye dekket vil ha en lengre levetid.

Trafikksikkerhet

I budsjettet for 2018 er det gitt en netto ramme på nesten 3 mill. kroner til disposisjon for Trafikksikkerhetsutvalget i Troms. I tillegg er det budsjettert med 0,8 mill. kroner til trafikksikkerhetstiltak i leveranseavtalen med Statens vegvesen SVV under vedlikehold fylkesveier.

I rammen inngår utgifter til diverse prosjekter og tilskudd til trafikksikkerhet:

- «Trygt hjem for en 50-lapp» for alle kommunene i Troms unntatt Tromsø
- Sykkelopplæring og sykkelhjelmer til elever i grunnskolen (4. klassinger)
- Skolesekker i fluoriserende farge til alle 1. klassinger
- Tilskudd til Trygg Trafikk Troms
- Tilskudd til kommunene for krattrydding
- Tilskudd til andre mindre trafikksikkerhetstiltak

Kapitalutgifter

Sektorens driftsrammer skal i tillegg til ordinær drift dekke kapitalutgifter for lånefinansierte investeringer. Herav refunderes en del av renteutgiftene gjennom den statlige rentekompensasjonsordningen for transporttiltak i fylkene og gjennom bidrag fra Harstad kommune vedrørende Bjarkøyforbindelsen.

Rentekompensasjonen dekker ikke de faktiske renteutgiftene på lånene. Det budsjetteres med 2,7 prosent flytende rente i 2019, 3,2 prosent i 2020, 3,6 prosent i 2021 og 3,5 prosent i 2022. Lån med inngåtte fastrenteavtaler budsjetteres med avtalt rente. På inntektssiden budsjetteres det med 1,5 prosent rentekompensasjon ut fra det som legges opp til i statsbudsjettet for 2019.

Videreført ramme fra 2018 til renter og avdrag mv. er på 40,412 mill. kroner. Fra og med 2019 økes rammen med fergeavløsningsmidler for Bjarkøyforbindelsen med 14,44 mill. kroner.

Fylkesrådet legger i tillegg inn dekning av kapitalutgiftene tilknyttet lån for oppgradering av tunnelsikkerhet med beløp per år som vist i tabellen nedenfor. I handlingsplan for fylkesveger i Troms 2018-21 er det lagt opp til at det skal brukes 1,85 mrd. kroner til opprusting av tunneler i perioden. Fylkesrådet legger inn 0,5 mrd. kroner i perioden 2019 – 2021, men dette er usikre beløp som man må vurderes på nytt ved senere rulleringer.

Fylkesrådet legger til grunn at Staten må dekke kostnadene til oppgraderinger som følger av tunnelsikkerhetsforskriften, men fristen for å ha gjennomført oppgraderingene er så kort at fylkeskommunen må komme i gang med arbeidet før de nødvendige avklaringene med Staten er på plass. På grunn av de stramme rammene til vegvedlikehold kombinert med stort behov for å ta igjen noe av vedlikeholdsetterslepet, økes budsjetttrammene til samferdsel tilsvarende kapitalutgiftene knyttet til tunneloppgraderingene.

Beregnete kapitalutgifter for 2019 utgjør totalt 55,27 mill. kroner.

Kapitalutgiftene for Langsundforbindelsen holdes utenom, da disse skal dekkes utenom samferdselsrammene.

Kapitalutgifter til dekning lån innarbeidet i økonomiplanperioden 2019 – 2022

Beløp i 1000 kr

	2019	2020	2021	2022
Budsjetttramme 2018	40 012	40 012	40 012	40 012
Prisvekst	400	400	400	400
Fergeavløsning Bjarkøy	14 440	14 440	14 440	14 440
Økt ramme tunnelsikkerhet	1 100	7 500	18 300	24 900
Justert budsjetttramme	55 952	62 352	73 152	79 752
<i>Interne omdisponeringer</i>				
Overføres fra ramme kollektivtrafikk		3 000	5 000	5 800
Overføres til/fra ramme fylkesveger	-681	18 424	37 502	36 615
Korrigert ramme kapitalutgifter	55 271	83 776	115 654	122 167

I årene fra 2020 vil fylkeskommunens kapitalutgifter øke dramatisk. Basert på de rammebetingelser som er kjent per i dag, vil samferdsel sine samlede netto kapitalutgifter øke med rundt 67 mill. kroner i løpet av økonomiplanperioden, fra 55 mill. kroner i 2019 til 122 mill. kroner i 2022.

Mesteparten av lånene til Bjarkøyforbindelsen er tatt opp tidligere år, og nedbetaling av lånene har derfor startet før fergeavløsningsmidlene slår inn. Som følge av dette kan det i 2019 tilbakeføres et mindre beløp på kr 681 000 til vegvedlikehold.

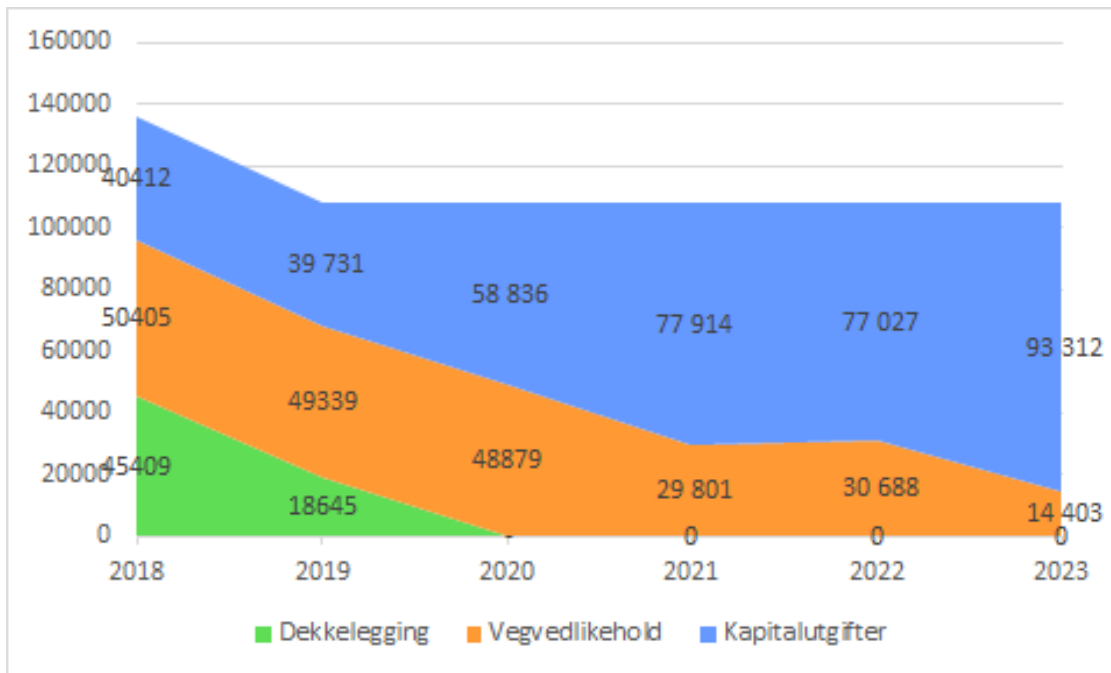
Det er flere årsaker til den høye økningen:

- Økning i budsjetterte rentesatser
- Avdrag som slår inn for rentekompensasjonslån etter avdragsfri periode på 5 år
- Opptak av nye lån i økonomiplanperioden

Det forutsettes at den del av økningen som gjelder investeringer i kollektivtiltak, dekkes av rammene til kollektiv, mens det som gjelder investeringer i fylkesveger dekkes ved tilsvarende reduksjoner av vegvedlikeholdet.

Avdrag for de siste rentekompensasjonslånene som ble tatt opp i 2017, vil starte å løpe fra 2023. Dette vil derfor være det året med høyeste kapitalutgifter tilknyttet planlagte låneopptak i denne økonomiplanperioden, netto 137,35 mill. kroner. Figuren nedenfor inkluderer derfor også 2023.

Fordeling ramme kapitalutgifter og vedlikehold fylkesveger 2018 - 2023

I figuren ovenfor er det vist hvordan den ordinære driftsrammen til vedlikehold av fylkesveger må omdisponeres til dekning av kapitalutgifter. Ekstra midler fra staten til fornying av fylkesveger og tunnelsikkerhet er holdt utenom i denne oversikten. Mye av dekkeleggingsmidlene er allerede omdisponert. Ettersom det ikke er tatt stilling til hvordan fremtidige rammereduksjoner skal dekkes inn er rammen holdt på samme totalnivå i perioden 2019-2023.

Øvrige områder

Budsjettområde	Netto bevilgning 1000 kr
Klima og miljø	1 937
Løyvebehandling	611
Administrasjon	7 295
Sum	9 843

Klima og miljø

Et overordnet mål for energiforvaltningen i Troms er energieffektivisering, bærekraftig energiproduksjon og økt andel bruk av fornybar energi. Troms fylkeskommune følger en egen klima- og energistrategi og ønsker å være pådriver for lokale klimaplaner. Troms fylkeskommune skal ved lokale tiltak bidra til å nå de nasjonale klimamålsetningene om reduksjon i utslipp av klimaødeleggende gasser. Herunder ansees arbeidet gjennom klimapartner Troms som svært viktig.

Mål	Strategi	Tiltak
Redusere utslipp av klimagasser og redusere og effektivisere energiforbruket	Regional Klima- og energistrategi for Troms med 1. Reduksjonsstrategier 2. Tilpasningsstrategier	1. Nettverksbygging og seminarer 2. Klimapartnerarbeidet 3. Ladestasjoner i samarbeid med UiT 4. Elbussprosjekt 5. Skråbildeprosjektet 6. Ren kyst prosjektet – bekjempelse marin forsøpling 7. Miljøsertifisering av TFK 8. Deltakelse i belønnings-ordningen i Tromsø 9. Reis grønt Troms

Bevilgningen dekker administrasjon og deltakelse i prosjekter innenfor klima, miljø og energi i budsjettammen. De fleste av prosjektene innenfor klima- og miljøarbeidet har en stor del av sin finansiering fra eksterne kilder, f.eks. Klimasats og ENOVA.

Ett av de viktigste prosjektene det vil bli arbeidet med i 2019 er etableringen av ladepunkter for el-buss, og å sette to el-busser inn i fast rutetrafikk i Tromsø. Driftskostnader knyttet til utprøving av el-bussene dekkes av samferdsels- og miljøetaten innenfor kollektivrammen.

Løyvebehandling

Fylkeskommunen har ansvaret for behovsprøvde løyver. Videre har fylkeskommunen mulighet til å gi dispensasjon fra krav om løyve for transport med begrenset omfang.

Fra og med 01.01.15 ble behandlingen av de ikke-behovsprøvde løyvene (gods og turvogn) overført til Statens Vegvesen. Fylkeskommunen har fremdeles ansvaret for returbeløp ved innlevering av gods- og turvognløyver som er utstedt før 2015.

Investeringer

Mål	Strategi	Tiltak
Hovedmål Samferdsel (felles for kollektivtrafikk og fylkesveger)		
Transportsystemet i Troms forvaltes og utvikles på en måte som bidrar til en god samfunnsutvikling, understøtter næringslivets konkurransekraft og omstilling til lavutslippssamfunnet.		<ol style="list-style-type: none"> 1. Infrastruktur El-ferger 2. Miljø- og servicetiltak (Fv) 3. Elbusser m/ladeinfrastruktur
Mål Kollektivtrafikk		
1. Kollektivtransportens andel av den samlede persontransporten i fylket skal økes. All vekst i persontransport i Tromsø og Harstad skal tas gjennom gange, sykkel og kollektivtransport.	Sikre at kollektivtiltak gjennomføres i tråd med bypakker for Harstad og Tromsø. Arbeide for bymiljøavtale og andel av nye finansieringsordninger for drift av kollektivtransport i byområder.	1. Harstadpakken
	Ved å ta i bruk nye plattformer og digitale løsninger; utvikle og tilby enklere og bedre løsninger for billettering og ruteinformasjon.	<ol style="list-style-type: none"> 2. Sanntidssystem busser 3. Nytt billettutstyr
2. Dagens rutetilbud skal videreføres som en minimumsløsning innenfor stadig strammere økonomiske rammer.	Hovedtrekkene i dagens rutetilbud videreføres. Det må gjennomføres tiltak for å effektivisere og forenkle rutetilbudet, for by og distrikt.	
	Gjennomføre kartlegging av kollektivinfrastruktur for distrikt og knutepunkt i sentra. Dette omfatter kartlegging av dagens infrastruktur og behov for utvikling av holdeplasser og knutepunkt, herunder universell utforming.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Harstadpakken 2. Kollektivinfrastruktur
	Vurderer tiltak for effektivisering av tilbudet, økte inntekter og økt statlig finansiering for å opprettholde dagens tilbud.	
Mål Fylkesveger		
1. Fylkesvegnettet skal være trafiksikkert og ha god fremkommelighet for alle trafikanter. Rammen til drift- og vedlikehold på fylkesvegene må ha et nivå som gjør det mulig å stanse veksten i forfallet.	Prioritere vedlikehold av dagens vegnett, fremfor investering i nye større prosjekt. Høytrafikkerte fylkesveger og fylkesveger innenfor «Kyst til markedstrategien» prioriteres. Vedlikehold av og reinvestering i eksisterende vegnett skal prioriteres slik at vegkapitalen ikke forringes. Nye store veginvesteringer skal vurderes opp mot effekten og nytten en tilsvarende innsats vil ha på strekningsvise utbedringer.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bjarkøyforbindelsen 2. Langsundforbindelsen 3. Fv 86 Utbedring Hamn 4. Harstadpakken 5. Fv 848 Fornes-Sørrollnes 6. Fv 848 Segelstein 7. Fv 862 Seterelv bru 8. Fv 302 Rebbenesbotn bru 9. Fv 286 Bentsjord bru 10. Fv 862 Sandelv bru 11. Bruer, tiltak etter inspeksjon
	Investeringer i nye store prosjekter må vurderes ifht kapitalkostnader det enkelte prosjekt vil belaste driftsrammen med.	

2. Høytrafikkerte fylkesveger og viktige strekninger for næringstransport skal ha god framkommelighet og tilstrekkelig helårsdrift. Skredsikring og redusere flaskehals må prioriteres for å bedre framkommelighet og næringslivets konkurransekraft.	Prioritere oppgradering av fylkesvegnettene i henhold til krav om tunnelsikkerhet med sikte på frist i 2025. Plan for utbedring av tunneler skal oppdateres, med kostnadsbilde og fremdrift.	1. Oppgradering tunnelsikkerhet
	Investeringer på veg skal snus mot tiltak som må utføres i forhold til standardkrav og regelverk, punktutbedring, tilrettelegging for trafiksikkerhet, kollektivtransport, gang og sykkel	2. Fv 86 Utbedring Hamn 3. Storstein fergekai 4. Belvik og Vengsøy fergekaier 5. Fergekaier oppstillingsplasser 6. Harstadpakken 7. Kollektivinfrastruktur 8. Fv 86 Silsand – Islandsbotn 9. Tilbakebetaling forskutteringer G/S-veier 10. Fv 848 Furnes-Sørrollnes 11. Fv 848 Segelstein
3. Sikre et tilgjengelig fylkesvegnett og unngå vegbrudd og stenging, gjennom å prioritere opprusting av bruer og tunneler, samt sikring av utsatte punkt og redusere flaskehals.	Prioritere punktutbedring og redusere flaskehals for å styrke næringstransportens framkommelighet på viktige strekninger, i tråd med politisk strategi «Fra kyst til marked». Videreføre strekningsmessige forfalls- og utbedringsprosjekt.	1. Bjarkøyforbindelsen 2. Langsundforbindelsen 3. Fv 86 Utbedring Hamn 4. Fv 848 Furnes-Sørrollnes 5. Fv 848 Segelstein 6. Fv 862 Seterelv bru 7. Fv 302 Rebbenesbotn bru 8. Fv 286 Bentsjord bru 9. Fv 862 Sandelv bru 10. Bruer, tiltak etter inspeksjon 11. Fv 53 Opprusting til 10 t last
	Prioritere skredsikringstiltak ut fra oppdaterte risikovurderinger fra Statens vegvesen samt sikring av viktige «kyst til marked» korridorer.	Skredsikring på 12. Fv 243 Røynebukta 13. Fjellskjæringer 14. Fv 347 Arnøya 15. Fv 825 Strætelia 16. Fv 868 Pollfjelltunnelen 17. Fv 848 Segelstein 18. Fv 53 Åsland
	Ha et økt fokus på å vurdere alternative (aktive) skredsikrings-tiltak på egnede strekninger /skredpunkt.	19. Holmbuktura skredvarsling 20. Aktiv skredkontroll 21. Fv 348/349 Aktiv skredkontroll
4. På fylkesvegnettet i Troms skal det ikke forekomme trafikkuulykker med drepte og hardt skadde.	Styrke innsatsen på trafiksikkerhet i Troms fylke sitt trafiksikkerhetsutvalg, utarbeide trafiksikkerhetsstrategi og å evaluere virkninger av trafiksikkerhetstiltak.	

Mål og strategier er vedtatt av Fylkestinget i sak 90/17 Regional Transportplan for Troms 2018 – 2029. Flere prosjekter er et resultat av mer enn én strategi.

Ny fylkesvegplan med handlingsplan for perioden 2018 – 2021 ble lagt fram for Fylkestinget i sak 15/18 til behandling i mars 2018. Planen ble rullert i Fylkestingets møte i oktober 2018, sak 74/18. Prioriteringen ved denne rulleringen av økonomiplanen tar derfor utgangspunkt i vedtatt plan med rullering, inkl. tildelt skredsikringsramme fra staten. Gjeldende kollektivtransportplan for 2016 – 2019 ble vedtatt av Fylkestinget i sak 19/16. Rullering av planen vil gjennomføres i løpet av 2019.

Tiltak vedrørende økt tilrettelegging for gange, sykkel og kollektivtransport i Tromsø har vært finansiert av Belønningsordningen de siste årene og forventes fortsatt dekket gjennom videreføring til ny byvekstavtale. Disse tiltakene ligger ikke inne i økonomiplanen, men innarbeides med årlige reguleringer. Avtalene har/får egne sett med mål og strategier.

Hovedutfordringer

- Store kostnadsoverskridelser på mange veganlegg
- Store prosjekter binder opp det meste av investeringsrammen

Generelt får mange investeringsprosjekter, spesielt de som går over flere år, store kostnadsoverskridelser. Med så stramme driftsrammer som vist foran, er det ikke rom for å ta opp mere lån i økonomiplanperioden dersom kapitalutgiftene skal belastes samferdselsrammen. Også fylkesrådets målsetting om at gjeldsgraden ikke skal øke utover allerede vedtatte låneopptak legger føringer for fremtidige låneopptak. Eventuelle overskridelser vil derfor gå ut over muligheten til å kunne legge inn nye tiltak.

Store prosjekter som Bjarkøyforbindelsen, har de senere år lagt beslag på det meste av disponible investeringsmidler som kan dekkes innenfor rammene til samferdsel.

I denne økonomiplanperioden er de største investeringene knyttet til Langsundforbindelsen og oppgradering av fylkesvegtunneler iht. nye sikkerhetskrav.

Bevilgninger til Langsundforbindelsen og dekning av kapitalutgifter utenom rammene til samferdsel legges inn i samsvar med Fylkestingets vedtak i sak 106/17. Dette er foreløpig bevilgning i påvente av behandling av ny sak med kostnadsanslag og finansieringsplan i løpet av 2019.

Det er usikkerhet rundt kostnadsanslagene for oppgradering av tunnelsikkerheten og Statens Vegvesen er bedt om å utrede mulighet for en rimeligere opprusting som likevel oppfyller forskriftene. Oppgraderingene vil uansett kreve store investeringer som får alvorlige konsekvenser for driftsrammene til fylkeskommunen.

Fylkesrådet vil på bakgrunn av dette arbeide for at staten kommer på banen i større grad enn hittil med bevilgninger knyttet til tunnelsikkerhetsdirektivet.

Investeringsramme

INVESTERINGSOVERSIKT	Budsjett-ramme	Bevilget tidligere	BUD 2019	BUD 2020	BUD 2021	BUD 2022	Sum økplan 2019-2022	Rest ramme
Kostnadsanslag og finansiering								
SEKTOR/Prosjektnavn								
Bjarkøyforbindelsen	1 200 000	1 084 760	50 000				50 000	65 240
Finansiering:								
Mva-Komp			-9 250				-9 250	
Bruk av lån			-40 750	-			-40 750	
Langsundforbindelsen	991 078	41 078	-	200 000	350 000	300 000	850 000	100 000
Finansiering:								
Mva-Komp				-35 000	-64 750	-55 500	-155 250	
Bompenger						-40 000	-40 000	
Bruk av lån			-	-165 000	-285 250	-204 500	-654 750	
Fv 86 Utbedring Hamn	33 768	3 768	15 000	15 000			30 000	0
Finansiering:								
Mva-Komp			-2 775	-2 775			-5 550	
Bruk av lån			-12 225	-12 225			-24 450	
Fv-tunneler, oppgradering sikkerhet	500 000	-	100 000	200 000	200 000		500 000	0
Finansiering:								
Mva-Komp			-16 000	-31 000	-31 000		-78 000	
Bruk av lån			-84 000	-169 000	-169 000		-422 000	
Fv 869 Storstein fergekai	30 000	2 000	2 000	26 000			28 000	0
Finansiering:								
Mva-Komp			-100	-4 810			-4 910	
Bruk av lån			-1 900	-21 190	-	-	-23 090	
Belvik fergekai	25 000	-	1 000	1 000	23 000		25 000	0
Finansiering:								
Mva-Komp			-50	-50	-4 255		-4 355	
Bruk av lån			-950	-950	-18 745	-	-20 645	
Vengsøy fergekai	25 000	-	1 000	1 000	23 000		25 000	0
Finansiering:								
Mva-Komp			-50	-50	-4 255		-4 355	
Bruk av lån			-950	-950	-18 745	-	-20 645	
Fergekaier oppstillingsplasser m.v.	20 500	-	10 500	5 000	5 000		20 500	0
Finansiering:								
Mva-Komp			-1 600	-800	-800		-3 200	
Bruk av lån			-8 900	-4 200	-4 200	-	-17 300	
Infrastruktur el-ferger	101 250	1 250		50 000	50 000		100 000	0
Finansiering:								
Mva-Komp				-7 800	-7 800		-15 600	
Tilskudd fra Enova				-20 000	-20 000		-40 000	
Bruk av lån			-	-22 200	-22 200	-	-44 400	
Harstadpakken	190 420	182 420	8 000				8 000	0
Finansiering:								
Mva-Komp			-1 428				-1 428	
Bompenger			-6 572				-6 572	
Bruk av lån			0	0			-	
Kollektivinfrastruktur	11 000	3 000	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000	0
Finansiering:								
Mva-Komp			-370	-370	-370	-370	-1 480	
Bruk av lån			-1 630	-1 630	-1 630	-1 630	-6 520	

INVESTERINGSOVERSIKT	Budsjett-ramme	Bevilget tidligere	BUD 2019	BUD 2020	BUD 2021	BUD 2022	Sum økplan 2019-2022	Rest ramme
Kostnadsanslag og finansiering								
SEKTOR/Prosjektnavn								
Miljø- og servicetiltak	9 500	6 500		1 000	1 000	1 000	3 000	0
Finansiering:								
Mva-Komp				-100	-100	-100	-300	
Bruk av lån				-900	-900	-900	-2 700	
Fv 86 Silsand - Islandsbotn	62 932	4 132	8 800	50 000			58 800	0
Finansiering:								
Mva-Komp			-1 628	-9 250			-10 878	
Bruk av lån			-7 172	-40 750			-47 922	
Tilbakebetaling kommunale forskutteringer G/S-veier	22 000	1 320	7 890	7 890	4 900		20 680	0
Finansiering:								
Overført fra drift samferdsel			-7 890	-7 890	-4 900	0	-20 680	
Planlegging	4 000		1 000	1 000	1 000	1 000	4 000	0
Finansiering:								
Mva-Komp			-50	-50	-50	-50	-200	
Bruk av lån			-950	-950	-950	-950	-3 800	
Planlegging skredsikring	2 000	500	-500		2 000		1 500	0
Finansiering:								
Mva-Komp			25		-100		-75	
Bruk av lån			475	0	-1 900		-1 425	
Fv 848 Fornes - Sørrollnes	211 202	149 202	2 000	60 000			62 000	0
Finansiering:								
Mva-Komp			-200	-11 100			-11 300	
Overført fra drift samferdsel (fornyingsmidl.)			-1 800	-48 900			-50 700	
Fv 848 Segelstein	277 462	7 462	5 000		95 000	100 000	200 000	70 000
Finansiering:								
Mva-Komp			-250		-17 575	-18 500	-36 325	
Overført fra drift samferdsel (fornyingsmidl.)			-4 750	-	-77 425	-81 500	-163 675	
Fv 862 Seterelv bru	15 000	1 000	14 000				14 000	0
Finansiering:								
Mva-Komp			-2 590				-2 590	
Overført fra drift samferdsel (fornyingsmidl.)			-11 410				-11 410	
Fv 302 Rebbenesbotn bru	10 000	700	9 300				9 300	0
Finansiering:								
Mva-Komp			-1 665				-1 665	
Overført fra drift samferdsel (fornyingsmidl.)			-7 635				-7 635	
Fv 286 Bentsjord bru	15 000		1 000	14 000			15 000	0
Finansiering:								
Mva-Komp			-	-2 590			-2 590	
Overført fra drift samferdsel (fornyingsmidl.)			-1 000	-11 410			-12 410	
Fv 862 Sandelv bru	10 000		1 000	9 000			10 000	0
Finansiering:								
Mva-Komp			-	-1 665			-1 665	
Overført fra drift samferdsel (fornyingsmidl.)			-1 000	-7 335			-8 335	
Bruer, tiltak etter inspeksjoner	80 000			20 000	20 000	20 000	60 000	20 000
Finansiering:								
Mva-Komp			-	-3 700	-3 700	-3 700	-11 100	
Overført fra drift samferdsel (fornyingsmidl.)			-	-16 300	-16 300	-16 300	-48 900	

INVESTERINGSOVERSIKT	Budsjett- ramme	Bevilget tidligere	BUD 2019	BUD 2020	BUD 2021	BUD 2022	Sum økplan 2019-2022	Rest ramme
Kostnadsanslag og finansiering								
SEKTOR/Prosjektnavn								
Fv 53 Opprusting til 10 tonn aksellast	20 000	2 000		18 000			18 000	0
<u>Finansiering:</u>								
Mva-Komp			-	-3 330			-3 330	
Overført fra drift samferdsel (<i>fornyingsmidl.</i>)			-	-14 670			-14 670	
Skredsikring Fv 243 Røynebukta	105 862	67 512	35 000	3 350			38 350	0
<u>Finansiering:</u>								
Mva-Komp			-6 450	-620			-7 070	
Statstilskudd rassikring			-28 550	-2 730			-31 280	
Skredvarsling Holmbuktura	12 415	5 015	7 400				7 400	0
<u>Finansiering:</u>								
Mva-Komp			-1 350				-1 350	
Statstilskudd rassikring			-6 050	-	-	-	-6 050	
Fjellskjæringer	60 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	40 000	10 000
<u>Finansiering:</u>								
Mva-Komp			-1 500	-1 500	-1 500	-1 500	-6 000	
Statstilskudd rassikring			-8 500	-8 500	-8 500	-8 500	-34 000	
Aktiv skredkontroll	23 500	1 000	2 500	5 000	5 000	5 000	17 500	5 000
<u>Finansiering:</u>								
Mva-Komp			-400	-800	-800	-800	-2 800	
Statstilskudd rassikring			-2 100	-4 200	-4 200	-4 200	-14 700	
Fv 347/348/349 Arnøya/Laukøya, skredsikring og aktiv skredkontroll	59 000		12 000	42 000	5 000		59 000	0
<u>Finansiering:</u>								
Mva-Komp			-1 600	-7 580	-900		-10 080	
Statstilskudd rassikring			-8 500	-34 420	-4 100	-	-47 020	
Bruk av lån			-1 900	-	-	-	-1 900	
Fv 825 Strætelia skredsikring	20 000		20 000				20 000	0
<u>Finansiering:</u>								
Mva-Komp			-3 500				-3 500	
Statstilskudd rassikring			-16 500	-	-	-	-16 500	
Fv 868 Pollfjelltunnelen sør skredoverbyg	142 000		4 000	35 000	27 500	75 500	142 000	0
<u>Finansiering:</u>								
Mva-Komp			-100	-6 450	-5 000	-13 900	-25 450	
Statstilskudd rassikring			-2 000	-28 550	-22 500	-61 600	-114 650	
Bruk av lån			-1 900	-	-	-	-1 900	
Fv 848 Segelstein skredsikring	25 000				500	15 000	15 500	9 500
<u>Finansiering:</u>								
Mva-Komp						-2 400	-2 400	
Statstilskudd rassikring			-	-	-500	-12 600	-13 100	
Fv 53 Åsland skredsikring	20 000		-	-		500	500	19 500
<u>Finansiering:</u>								
Mva-Komp							-	
Statstilskudd rassikring			-	-	-	-500	-500	
Reserve skredsikring /uforutsett/kostnads	50 000	7 000	8 000	9 000	12 000	9 000	38 000	5 000
<u>Finansiering:</u>								
Mva-Komp			-1 200	-1 400	-1 800	-1 400	-5 800	
Statstilskudd rassikring			-6 800	-7 600	-10 200	-7 600	-32 200	

INVESTERINGSOVERSIKT								
Kostnadsanslag og finansiering	Budsjett-ramme	Bevilget tidligere	BUD 2019	BUD 2020	BUD 2021	BUD 2022	Sum økplan 2019-2022	Rest ramme
SEKTOR/Prosjektnavn								
El-busser med ladeinfrastruktur	20 832	19 932	900				900	0
<u>Finansiering:</u>								
Bruk av lån			-900				-900	
Sanntidssystem buss	8 551	4 951	3 600				3 600	0
<u>Finansiering:</u>								
Bruk av lån			-3 600				-3 600	
Nytt billettutstyr buss, båt og ferge	11 300		11 300				11 300	0
<u>Finansiering:</u>								
Bruk av lån			-11 300				-11 300	
Bussdepot Breivika, Tromsø			1 000				1 000	
<u>Finansiering:</u>								
Mva-Komp			-190				-190	
Bruk av lån			-810	-	-	-	-810	
SUM INVESTERINGER SAMFERDSEL	4 425 572	1 606 502	354 690	785 240	836 900	539 000	2 515 830	304 240
<u>Finansiering:</u>								
Mva-kompensasjon			-54 271	-132 790	-144 755	-98 220	-430 036	
Statstilskudd skredsikring			-79 000	-86 000	-50 000	-95 000	-310 000	
Refusjoner og tilskudd prosjekter			-	-20 000		-	-20 000	
Overføring fra drift sektorene			-7 890	-7 890	-4 900	-	-20 680	
Overføring fra drift, bruk av fornyingsmidler			-27 595	-98 615	-93 725	-97 800	-317 735	
Sum Egenkapital			-168 756	-345 295	-293 380	-291 020	-1 098 451	
Bompenger			-6 572	0	0	-40 000	-46 572	
Bruk av lån (<i>utenom Samferdselsrammene</i>)			0	-165 000	-285 250	-204 500	-654 750	
Bruk av lån			-179 362	-274 945	-238 270	-3 480	-696 057	
Sum finansiering			-354 690	-785 240	-816 900	-539 000	-2 495 830	

Bjarkøyforbindelsene

Prosjektet innebærer etablering av tunnel mellom Grytøy og Bjarkøy, og sjøfylling/bruer mellom Grytøy og Sandsøy. Prosjektet hadde byggestart høsten 2014 og er planlagt åpnet for ferdsel 1. desember 2018.

Avslutning av kontraktsarbeidet, inkludert riving av eksisterende fergekaier, er planlagt i 2019. I tillegg må noe dekkelegging utsettes fra 2018 til 2019.

I budsjettet for 2019 legges det inn 50 mill. kroner til gjenstående arbeid og oppgjør av kontrakter.

Sluttoppgjør for tunnelentreprisen er imidlertid noe usikkert på grunn av tvist rundt oppgjør på om lag 70 mill. kroner. Fylkesrådet vil komme tilbake med eventuelt behov for økte midler etter at tvisten er avgjort.

Langsundforbindelsen

Fylkesrådet har i sin innstilling til budsjett 2019/økonomiplan 2019-2022 lagt inn foreløpig finansiering av Langsundforbindelsen i henhold til fylkestingets vedtak i sak 106/17 Budsjett 2018/økonomiplan 2018-2021. Det er lagt til grunn et kostnadsanslag på 950 mill. kroner. I tillegg kommer allerede medgåtte midler på 41 mill. kroner. Det legges opp til at kapitalkostnadene for prosjektet skal finansieres utenfor rammene til samferdsel.

Fylkesrådet vil komme tilbake med egen sak om finansiering etter gjennomført KS2, avklaring av fergeavløsningsmidler og nye beregninger av bompengandelen til prosjektet. Dersom nytt kostnadsanslag er høyere enn det som er lagt til grunn i innstilling til økonomiplan 2019-2021 vil det være utfordrende å få på plass finansiering av prosjektet.

For øvrig er det lagt til grunn de samme finansieringsforutsetningene som ved forrige budsjettering av prosjektet med hensyn til bompenger og bidrag fra Karlsøy kommune til dekning deler av kapitalkostnadene.

Det forutsettes overført 2,7 mill. kroner i ubrukte midler fra 2018 som kan benyttes til KS2 og annet forberedende arbeid i 2019. Første bevilgning legges inn med 200 mill. kroner i 2020.

Fv 86 Utbedring Hamn

Dette er siste delprosjekt i Torskenpakken slik denne ble beskrevet i handlingsprogrammet for Fylkesveger i Troms 2010 - 2019. Prosjektet innebærer punktvisse utbedringer over en strekning på 2 km av Fv 86, fra Styrbergvika til Nikkelverket.

Reguleringsplaner er ferdig utarbeidet og prosjektering startet i 2018. Det legges inn 15 mill. kroner for hvert av årene 2019 og 2020.

Fv-tunneler, oppgradering sikkerhet

Troms fylkeskommune har fått godkjent søknad om utsatt frist til 1.1.2025 for oppgradering tunneler i henhold til nye sikkerhetskrav. Til grunn for søknaden forelå en «Masterplan» (pr. juni 2016) som anga tidspunkter for oppgraderingen fordelt på årene fra og med 2016 til og med 2024. Masterplanen må revideres ettersom tunneler oppført i de første årene ikke er oppgradert.

Foreløpige estimater i utarbeidet rapport fra SVV angir en total kostnad på 3,25 mrd. kroner. Det pågår imidlertid et nasjonalt og regionalt arbeid i Statens vegvesen om standardvalg og sikkerhetskrav i forhold til tunnelsikkerhetsdirektivet. Usikkerhet knyttet til sikkerhetskrav, plankrav og tekniske forhold, medførte at det ikke var mulig å legge frem en revidert masterplan ved rullering av Handlingsplan for fylkesveger 2018-2021 i oktober 2018, jf. fylkestingssak 74/18.

Troms fylkeskommune har også bedt om å få utredet mulig alternativ utbedring av tunnelene til en lavere kostnad, men med forutsetning om at sikkerhetsforskriftene likevel oppfylles.

Fylkesrådet vil komme tilbake med forslag til revidert plan for tunneloppgradering når dette er nærmere avklart. Løsninger og standard for de store tunnelene vil bli lagt frem i egne saker før kontrakter utlyses. Inntil da innarbeides 500 mill. kroner i økonomiplanperioden med første bevilgning på 100 mill. kroner i 2019.

Fylkesrådet legger inn en økning av driftsrammene til samferdsel tilsvarende beregnede kapitalutgifter for lån tilknyttet oppgraderingene, se eget kapittel om kapitalutgifter foran.

Fv 869 Storstein fergekai

Fylkestinget vedtok i sak 96/16, rammebetingelser og funksjonskrav anbud fergeruter, at det skal legges til rette for at sambandet Storstein – Lauksundskaret – Nikkeby skal kunne betjenes med en 50 PBE ferge i neste kontraktsperiode. Dagens fergekai er ikke tilpasset en ferge i en slik størrelse. Det vil derfor bli nødvendig med enten en ombygging av dagens fergekai eller bygging av en ny fergekai. Arbeidet med å utrede hvilke løsninger som er mulige og hensiktsmessige ble påbegynt i 2017. Utredningsarbeidet skal være ferdig i 2018 og nødvendige ombygginger eller nybygging er planlagt gjennomført i 2020 slik at fergekaien vil være klar for en større ferge ved oppstart av ny driftskontrakt for sambandet.

For 2019 legges det inn 2 mill. kroner til planlegging/prosjektering.

Fv 58 Belvik fergekai

Fv 58 Vengsøy fergekai

Kaiene ble bygget i 1986 og har flere skader som i sum gjør det nødvendig å gjennomføre tiltak for at de skal kunne brukes på en sikker og hensiktsmessig måte. Det er gitt et kostnadsestimat på 45 mill. kroner pr. kai for bygging av nye kaier. Dette inkluderer ikke tiltak for å utbedre/løse problemstillingene knyttet til oppstillingsplass/parkering/ventareal på landsiden.

Med bakgrunn i at det per i dag ikke foreligger et godt nok beslutningsgrunnlag for å kunne ta stilling til hvilke tiltak som er nødvendige for å oppruste kaiene, legges det foreløpig til grunn en bevilgning på 25 mill. kroner til hver av kaiene. Av dette foreslås 1 mill. kroner per år per fergekai til planlegging i 2019 og 2020.

Fergekaier – oppstillingsplasser m.v.

Det er utfordringer med tilgjengelig parkeringsareal på noen fergekaier. Dette gjelder blant annet Bjørnerå og Sørrollnes fergekaier.

Ved Svensby fergekai er det i sommersesongen flere tilfeller av farlige trafikksituasjoner som følge av at fergekøen ofte står langs med Fv 91 fordi oppstillingsplassen er fylt opp. Det vil bli foretatt en vurdering av behovet og muligheten for å utvide oppstillingsplassen på Svensby slik at man kan unngå at fergekøen står langs veien.

Det legges inn 0,5 mill. kroner til planlegging og 10 mill. kroner til utvidelse av parkeringsareal i 2019.

Infrastruktur el-ferger

I forbindelse med utlysning av nye anbud for driften av fergesambandene i Troms har fylkestinget vedtatt at det skal stilles strenge miljøkrav. Stortinget har også gjort vedtak om at det er ønskelig at kollektivtrafikken i Norge som hovedregel skal være utslippsfri innen 2025.

Overgang til hel eller delvis elektrisk drift på flere av fergesambandene i Troms vil kreve investeringer i landbasert infrastruktur. Dette gjelder blant annet batteribanker, anlegg for rask og effektiv tilkobling mellom ladestasjon og ferge og automatiserte fortøyningssystemer på fergekaiene. De nye fergekontraktene vil ha oppstart i perioden 2021-2025 med eventuelt gradvis innfasing av strøm som energikilde. Det foreslås derfor foreløpig å budsjettere med en ramme på 100 mill. kroner til investeringer i landbasert infrastruktur for fergene fordelt med 50

mill. kroner per år i 2020 og 2021. Det forutsettes at ENOVA bidrar med inntil 40 prosent av investeringen for at de skal la seg realisere.

Harstadpakken

Harstadpakken blir finansiert med bompenger, statlige og fylkeskommunale midler. I tillegg har Troms fylkeskommune satt av 40 mill. kroner til å øke kollektivtilbudet. Fylkesvegprosjektene utgjør om lag 162 mill. kroner hvorav 53 mill. kroner dekkes av fylkeskommunale investeringsmidler og resten med bompenger. De fylkeskommunale investeringsmidlene var forutsatt finansiert med 29 mill. kroner i mva-kompensasjon og 24 mill. kroner finansiert med fylkeskommunale midler.

Alle ovenstående beløp i 2014-kroner. Omregnet til 2018-kroner ser dette slik ut:

(1000 kr)

Finansiering	Ramme 2014-kroner	Ramme 2018-kroner
Fylkeskommunale midler	24 000	26 256
Mva-kompensasjon	29 000	31 726
Fylkeskommunale bompenger	109 000	119 246
Sum opprinnelig ramme	162 000	177 228
Redusert prognose mva-kompensasjon		-6 626
Redusert ramme fylkeskommunal andel		170 602

Mva-utgiftene var noe for høyt beregnet i bompengeproposisjonen. Nye prognoser viser at mva totalt anslås 25,1 mill. kroner. Den totale rammen til prosjektet reduseres derfor tilsvarende.

Det legges frem en proposisjon om merfinansiering av Harstadpakken som forventes behandlet av Stortinget rundt årsskiftet 2018/2019, jf. Fylkestingets vedtak i sak 21/18. I denne øker den fylkeskommunale finansieringen med 40 mill. kroner med tillegg av mva.

Fylkestinget har allerede bevilget mer enn de 24 mill. kroner som ble vedtatt opprinnelig, slik at det vil ikke gjenstå å bevilge 40 mill. kroner. Hovedsakelig fordi midler til reguleringsplanlegging er bevilget utenom rammen fra starten av, men i løpet av 2018 er det blitt avklart at dette inngår i totalbeløpet.

Så langt er det bevilget følgende beløp til Harstadpakken inkl. oppført beløp for 2019:

(1000 kr):

År	Netto fylkeskommunale midler	Netto bompengefinansiert	Mva	Sum totalt
Tidligere år	2 199			2 199
2014	3 780		886	4 666
2015	8 856		1 902	10 758
2016	2 154	14 000	3 477	19 631
2017	16 120	40 865	12 134	69 119
2018	11 700	53 097	11 250	76 047
2019		6 572	1 428	8 000
Sum	44 809	114 534	31 077	190 420

For 2019 legges det inn 8 mill. kroner finansiert av bompenger og mva. Rammen justeres senere i 2019 for differansen i total mva.

Kollektivinfrastruktur

Det settes av 2 mill. kroner hvert år i økonomiplanperioden for å kunne utbedre og modernisere noe av kollektivinfrastrukturen.

Kollektivinfrastruktur i Tromsø har midler gjennom belønningsordningen som forventes videreført til byvekstavtale. I Harstad ligger det midler til kollektivtiltak i Harstadpakken. Midlene vil i hovedsak gå til tiltak på veier utenom disse to byene.

Miljø- og servicetiltak

Denne rammen dekker tiltak som skal ivareta hensynet til biologisk mangfold, vanndirektivet og støv- og støyreducerende tiltak. Det foreslås bevilget 1 mill. kroner til miljø- og servicetiltak på fylkesvegene for hvert av årene i økonomiplanperioden fra og med 2020. For 2019 er det fortsatt disponibelt midler fra tidligere års bevilgninger.

Fv 86 Silsand – Islandsbotn G/S-vei

Gang- og sykkelvei på strekningen Fv 86 Silsand - Islandsbotn i Lenvik kommune er ferdig regulert og midler til prosjektering er bevilget i 2018.

Kostnadsanslaget for byggeprosjektet inkl. medgåtte planmidler er på 62,9 mill. kroner.

Prosjektet er lagt inn i fylkesvegplanen med byggestart i 2019 og det legges inn 8,8 mill. kroner i budsjettet for 2019 til oppstart og resten av bevilgningen i 2020.

Det vil bli søkt om støtte til prosjektet gjennom Samferdselsdepartementets tilskuddsordning til gang - og sykkelveger. Dersom støtte innvilges vil fylkeskommunens finansieringsbehov reduseres tilsvarende.

Tilbakebetaling kommunale forskutteringer G/S-veier

Det er inngått forskutteringsavtale på 7,5 mill. kroner med Skånland kommune vedrørende bygging av G/S-vei Evenskjer – Skånland skole. Prosjektet ble fullført i 2015 og tilbakebetaling av forskutteringsbeløpet til kommunen skal etter avtale skje i 2019.

I tillegg er inngått avtale med Balsfjord kommune om G/S-tilrettelegging langs Fv 858 i Meistervik. Strekningen er fra boligfeltet i Meistervik til krysset ved Malangseidet (Fv 858/286). Tiltaket omfatter 1,55 km gang- og sykkelvei, ny bussholdeplass og trafikksikkerhetstiltak. Det var opprinnelig planlagt gjennomført i 2014 i Fylkestingets sak 73/10 Handlingsprogram for Gang- og sykkeltilrettelegging, men ble senere skjøvet ut av Handlingsplan for fylkesveger i perioden 2014 – 2017 på grunn av kostnadsøkninger for andre G/S-prosjekter som var prioritert foran dette. Byggingen er gjennomført av Balsfjord kommune og kommunen står inntil videre som vegeier. Kostnaden er beregnet til 14,5 mill. kroner ekskl. mva.

For begge prosjektene er det forutsatt kommunale egenandeler på 20 prosent i samsvar med Fylkestingets vedtak i sak 73/10, senere videreført i gjeldende handlingsplan for fylkesveger.

Tilbakebetaling til kommunene dekkes innenfor rammene til G/S-tiltak i driftsbudsjettet med 7,89 mill. kroner per år. Det betyr at tilbakebetalingen til Balsfjord kommune må skje over flere år.

Planlegging

Totalt budsjetteres det med 1,5 mill. kroner til planlegging i 2019. I tillegg kommer egen bevilgning til planlegging av skredsikring.

Prosjekter	2019	2020	2021	2022
Fergekaier, oppstillingsplasser	500			
Planlegging, fordeles på flere mindre prosjekter	1 000	1 000	1 000	1 000
Sum	1 500	1 000	1 000	1 000

Planleggingsmidler til fergekaier inngår i den oppførte bevilgningen til prosjektet. Det føres derfor bare opp 1 mill. kroner per år som planlegging i budsjettet.

Planlegging skredsikring

Den statlige finansieringen av skredsikringstiltak dekker ikke reguleringsplanarbeider, dette må dekkes av vegeier. I økonomiplanperioden er det forutsatt 6 mill. kroner til planlegging av de oppførte tiltakene i skredsikringsplanen. Det gjenstår imidlertid 0,5 mill. kroner i ubrukt bevilgning fra 2018 som inngår i beløpet.

Prosjekter	2019	2020	2021	2022
Reduksjon planmidler bevilget i 2018	-500			
Fv 347 Arnøya skredsikring	2 000			
Fv 868 Pollfjelltunnelen sør, skredoverbygg	2 000			
Planlegging skredsikring, fordeles senere			2 000	0
Sum	3 500	0	2 000	0

Planleggingsmidlene til Arnøya og Pollfjelltunnelen innarbeides i prosjektbudsjettene, slik at det bare budsjetteres med reduksjonen på 0,5 mill. kr under planlegging skredsikring i 2019.

Prosjekter finansiert av fornyingsmidler

Noen av prosjektene som finansieres av fornyingsmidler (ekstra midler fra staten til å dekke vedlikeholdsetterslep på fylkesveiene), er av slik karakter at de defineres som investeringer i henhold til regnskapsforskriftene, eksempelvis større opprustinger og utskifting bruer. Prosjektene finansieres med overføring av fornyingsmidler fra driftsbudsjettet.

Fv 848 Fornes - Sørrollnes

Prosjektet omfatter flere punktutbedringer på strekningen mellom Ytre Forså og Sørrollnes og finansieres av fornyingsmidler. Gjennomførte utbedringer er: Fjellsikring i området Skredan-Agneset (2013), vegutbedring parsell 1 Skredan – Godvika 1100 m (2014), etablering av midlertidig fergeleie på Breivoll (2015), vegutbedring parsell 2 Hamran 1100 m (2016) og vegutbedring parsell 3 Hamran – Ura – Godvika som forutsettes ferdigstilt i 2018.

Parsell 4 gjelder området Ytre Forså og forutsettes gjennomført i 2020.

For 2019 legges det inn 2 mill. kroner til byggeplanlegging. Det foreligger reguleringsplan for veistrekningen, men det anbefales at det også gjennomføres et nytt anslag på reguleringsplan-nivå innenfor bevilgningen før arbeidet med byggeplanen starter.

Fv 848 Segelstein

Hensikten med prosjektet er forbedring av fremkommelighet på strekningen Aspelia/Sørvika – Sæter på Andørja. Det skal bygges tunnel kombinert med ny vei gjennom området. I dag preges strekningen av bratte stigninger, smal kjørebane og dårlig kurvatur.

På grunn av problematiske grunnforhold og stort behov for fjellsikring er det valgt alternativ med lang tunnel. Kostnadsdifferansen med dette alternativet er ubetydelig. Det budsjetteres med en byggekostnad på 270 mill. kroner med tillegg av vel 7 mill. kroner som er medgått i planmidler.

Reguleringsplan forventes vedtatt i januar 2019. Det er videre lagt til grunn at byggeplan utarbeides i 2019/2020. Byggestart kan da bli i 2021.

For 2019 føres det opp 5 mill. kroner til byggeplanlegging.

Utskifting mindre bruer

Det er stort forfall på mindre bruer. Bruene ble bygget i en tid med langt mindre trafikk enn i dag og ikke minst dimensjonert for mindre og lettere kjøretøy, noe som innebærer at bredden og bæreevnen er for liten i forhold til dagens trafikk. Korrosjonsskader på stålrørsbroer og utvasking og erosjonsskader under bruens landkar er også alvorlig for tilstanden til flere broer.

- **Fv 862 Seterelv** (Hvelv/Betong i fylling Kvaløya): Vinger er sterkt forvitret, noe som fører til at fyllingen bak er ustabil. Betong og stål i selve brua er forvitret. Det anbefales at brua skiftes ut.
- **Fv 302 Rebbenesbotn** – (Bru i fylling/stålrør Rebbenesøy): Korrodert sammenhengende hull i store deler av røret. Det anbefales at brua skiftes ut.
- **Fv 286 Bentsjord** (Platebru/Betong Malangen): Bo m/ avskalling og synlig til dels sterkt korrodert armering på nedstrøms side av plate, ca. 3m². Det anbefales at brua skiftes ut.
- **Fv 862 Sandelv** (Platebru Kattfjord) - Brua er sårbar for flom som følge av skader på vinger og bru. De t anbefales at brua skiftes ut.
- **Tiltak etter inspeksjoner**: Nødvendig tiltak etter utført bruinspeksjon og tilstandsrapport.

Seterelv og Rebbenesbotn bruer har fått midler til prosjektering i 2018 og bruene forutsettes bygd i 2019. Bentsjord og Sandelv bruer får midler til prosjektering i 2019 og forutsettes bygd i 2020.

I tillegg budsjetteres det med 20 mill. kroner per år i årene 2020 – 2022 for tiltak etter bruinspeksjoner. Dette kan være både nybygg og opprusting.

Fv 53 Opprusting til 10 tonn aksellast – Skjelnan – X Tønsnes havn

Fv 53 er en viktig tilførselsvei til og fra den nye havneterminalen på Tønsnes, utenfor Tromsø. Strekningen på fv 53 fra Skjelnan til kryss Tønsnes havn er ikke bygget for den trafikkmengde eller antall tynge kjøretøy som vil ha behov for å benytte veien. Det legges derfor inn nødvendige midler til tiltak for bæreevneoppgraderinger slik at veien kan åpnes for 10 tonn aksellast.

2 mill. kroner til prosjektering bevilges i budsjettoppfølgingen i 2018. Opprustingskostnaden er usikker, og foreløpig legges det inn 18 mill. kroner i 2020.

Skredsikringsplan

Det vises til omtale av skredsikringsplanen i Fylkestingets sak 74/18 (side 7-8 i fremlegget). Troms fylkeskommune er tildelt en ramme på 464 mill. kroner i tilskudd for perioden 2018 – 2023. Byggeprosjektene dekkes i sin helhet av tilskudd og mva-kompensasjon, men utgifter til reguleringsplanarbeid må dekkes av fylkeskommunen. I tillegg er fylkeskommunen selv ansvarlig for eventuelt merforbruk ut over budsjettammene. Det står fylkeskommunen fritt å omdisponere mellom tiltakene. Det innebærer blant annet at dersom tiltak blir dyrere enn forventet kan andre tiltak forskyves utover i tid.

Skredsikring Fv 243 Røynebukta

Tiltaket består av bygging av fjordkryssing i Sifjordbotn for å unngå snøskredfarlige områder og inngår i Torskenpakken.

Byggingen startet i 2018 og for 2019 legges det inn 35 mill. kroner til fortsettelse av prosjektet. Det forventes at arbeidet i hovedsak blir avsluttet i 2019, men siste bevilgning legges inn i 2020.

Skredvarsling Holmbuktura

I 2016 startet et testprosjekt med radarvarsling for snøskred i Holmbuktura. I løpet av våren 2017 ble det konkludert med at rekkevidden er god og at radaren sannsynligvis egner seg bra som lavkostnadssikring i Holmbuktura.

Målet var å anskaffe radar, bomber og el-forsyning i 2018 og ha dette klart til vintersesongen 2018/2019. Innkommet tilbud på bomber var imidlertid så høyt at tilbudet ble forkastet. Det lyses ut nye anbud med sikte på å ha anlegget ferdig til vintersesongen 2019/2020.

På grunnlag av forrige anbudsrunder økes kostnadsanslaget, og det legges inn 7,4 mill. kroner i budsjettet for 2019.

Fjellskjæringer

Langs fylkesvegene finnes det mange utfordrende fjellskjæringer som er svært nært inntil kjørebanelen. Disse representerer fare i forhold til påkjøringer, hindrer tilfredsstillende sikt gjennom kurver og påfører vegeier betydelige kostnader til årlig drift - og vedlikehold. Statens vegvesen har kartlagt fjellskjæringer i fylket som er sikhindrende og som medfører årlige/regelmessige drifts – og vedlikeholdsmessige utfordringer. Kartleggingen synliggjør et stort årlig behov for investeringer og det legges inn 10 mill. kroner per år i skredsikringsplanen for å utbedre og sikre utfordrende fjellskjæringer langs fylkesvegene.

Aktiv skredkontroll

Fylkestinget har bedt Statens vegvesen utarbeide en oversikt over skredsikringsstrekninger og skredpunkter som er egnet for aktiv snøskredkontroll i fylket, innen 1. oktober 2018. Dette for at å kunne legge fram for Fylkestinget i desember. Vurderingen bør inneholde kostnadsgevinst ved valg av alternative løsninger, drifts- og vedlikeholdskostnader samt restrisiko. Statens vegvesens arbeid med nedspregning av snøskred tas over vedlikeholdsrammen til fylkeskommunen. Dette arbeidet fortsetter og intensiveres fra 2018.

Det legges inn 2,5 mill. kroner til dette i 2019 og deretter 5 mill. kroner per år i planperioden.

Fv 347/348/349 Arnøy/Laukøya skredsikring og aktiv skredkontroll

Prosjektene skredsikring på Fv 347 Arnøya og aktiv skredkontroll på Fv 348 og 349 Arnøya/Laukøya er slått sammen til ett prosjekt etter ønske fra Statens Vegvesen.

Kostnadene ved skredsikring av Singla på Arnøya i form av tunnel er så store at dette ikke vil la seg gjennomføre innenfor den rammen til skredsikring som er skissert for perioden 2018 - 2023. Prosjektet er på såkalt utredningsnivå med stor kostnadsusikkerhet. Det er derfor aktuelt å se på alternative løsninger for å opprettholde framkommelighet på Fv 347 i de periodene vegen stenges på grunn av ras eller rasfare ved Singla. Fylkeskommunen vil se på et bredt spekter av løsningsalternativer. Dette inkluderer aktiv snøskredkontroll og varsling mv., alternativ fergerute og kailøsning samt mulighet for å se på alternative traseløsninger utenom det skredfarlige området i Skardalen.

Det legges inn 2 mill. kroner til planlegging i 2019 og 10 mill. kroner til aktiv skredkontroll. Videre 42 mill. kroner i 2020 og 5 mill. kroner i 2021.

Fv 825 Strætelia skredsikring

Prosjektet innebærer sikring av eksisterende skjæring. Vegen er utsatt for stein- og isnedfall fra høye skjæringer og har tidligere blitt helt eller delvis stengt på grunn av slike hendelser. Vegen en viktig omkjøringsveg for E6 mellom Gratangsbøtn og Bjerkvik ved stengning over Gratangseidet.

Det legges inn 20 mill. kroner til tiltaket i 2019.

Fv 868 Pollfjelltunnelen sør, skredoverbygg

Tunnelen har gjentatte ganger vært stengt på grunn av snøras ved inngangen i sørenden. Prosjektet omfatter om lag 250 meter skredoverbygg utenfor eksisterende tunnel.

Dette prosjektet er høyt prioritert både av sikkerhetsmessige årsaker og av mangel på omkjøringsmuligheter. Skredsikringsrammen er imidlertid ikke høy nok i 2021 til at prosjektet kan budsjetteres med full dekning i 2020 og 2021. Byggekostnadene er derfor fordelt over 3 år. Fylkesrådet vil vurdere mulige omdisponeringer og/eller muligheter for forskutteringer av tilskuddsrammen for 2022 slik at byggingen kan fullføres tidligere enn oppført i økonomiplanen. Det siste avhenger av at andre fylker ikke fullt ut benytter sin tildelte ramme for 2021.

Prosjektet legges inn med 2 mill. kroner til planlegging og 2 mill. kroner til prosjektering i 2019.

Fv 848 Segelstein skredsikring

Dette prosjektet må før oppstart ses i sammenheng med løsning for utbedringstiltak/ny vegtrase på strekningen Fv 848 Sørвика – Sæter på Andørja (strekning på m lag 3,5 km).

Prosjektet er oppført i skredsikringsplanen for 2022 og 2023. Det legges inn et beløp på 0,5 mill. kroner i 2021 til prosjektering.

Fv 53 Åsland skredsikring

Prosjektet innebærer bred grøft, voll, kulvert og utflytting av veg forbi rasstedet. Prosjektet er oppført med bevilgning på 20 mill. kroner siste år i skredsikringsplanen, det vil si 2023, og føres opp med 0,5 mill. kroner til prosjektering i 2022.

Reserve skredsikring

Erfaringsmessig kan flere prosjekter få endret kostnadsoverslag når planarbeidet er ferdig. Jo lenger frem det er til oppstart jo mer usikre er anslagene som føres opp for prosjektene. Det holdes derfor årlig av en reserve til dekning av uforutsett og kostnadsøkninger på de oppførte prosjektene i skredsikringsplanen. For 2019 settes reserven til 8 mill. kroner.

Elbusser med ladeinfrastruktur

Fylkestinget vedtok i sak 59/17 at Troms fylkeskommune skal gå til innkjøp av 2 elektriske busser og 2 hurtigladerer til bruk i Tromsø. Fylkeskommunen skal kjøpe inn og eie bussene inntil de overdras operatør av nytt bussanbud med antatt oppstart i 2019. Fylkeskommunen skal selv eie ladeinfrastrukturen, men ikke selv drifte den.

Fylkestinget godkjente en ramme på inntil 13 mill. kroner i fylkeskommunal andel. I tillegg kommer 7,832 mill. kroner i tilskudd fra Klimasats og ENOVA.

Prosjektet var oppført med 19,9 mill. kroner i budsjettet for 2018 og resterende 0,9 mill. kroner bevilges i 2019. Det har tatt lenger tid å anskaffe bussene med ladeinfrastruktur enn forutsatt og anskaffelsene vil først skje i 2019. Bevilgningen for 2018 forutsettes derfor overført til 2019.

Sanntidssystem busser

Prosjektet Sanntidssystem båt/ferge/regionbuss har tidligere fått bevilget 4,951 mill. kroner gjennom omdisponeringer i 2017 og 2018. Investeringene for båt og ferger er gjennomført i 2018 og det gjenstår 3,5 mill. kroner av bevilgningen til bruk på bussene. Beregnet kostnad for bussene er på 7,1 mill. kroner og restbehovet på 3,6 mill. kroner legges inn i budsjett 2019.

Bussene som starter i Tromsø ved oppstart av ny kontrakt får installert systemet før oppstart, mens det som er installert på bussene i gammel kontrakt flyttes til distriktsbussene etter opphør av kontraktperioden. Økningen i antall busser i Tromsø etter ny kontrakt forutsettes finansiert av belønningsordningen med 2,3 mill. kroner i tillegg til oppført beløp på 3,6 mill. kroner.

Nytt billettutstyr buss, båt, ferge

I forbindelse med oppstart av nye busskontrakter fra høsten 2019 vil deler av eksisterende billettutstyr byttes ut med nytt. Dette har sammenheng med at eksisterende utstyr, som har vært i bruk siden 2012, fases ut av leverandøren fra 31.12.2019. Planen er likevel at en del eksisterende utstyr vil bli brukt utover 2019, og at dette kan la seg gjøre ettersom man da vil sitte på et større lager av maskiner i reserve. Dette er utstyr som demonteres fra dagens Tromsø-kontrakt. I ny Tromsøkontrakt vil det også bli over 50 flere busser enn i dag som trenger utstyr.

Det anskaffes nytt utstyr til Tromsø og Harstad hvor det er flest reisende. I tillegg til nye billettmaskiner anskaffes det også nye validatorer som kan lese og validere billetter på smarttelefon.

Det budsjetteres med 11,3 mill. kroner til nytt billettutstyr i 2019.

Bussdepot Tromsø

Tomt til nytt bussdepot i Tromsø er anskaffet og detaljregulering av området på Skattøra er ferdigbehandlet.

Rom- og funksjonsprogram for bussdepotet er under oppstart og vil beskrive innholdet i prosjektet nærmere. Byggekostnadene vil bli anslått når programmet er ferdig. Fylkesrådet vil komme tilbake til dette ved neste rullering av økonomiplanen. Foreløpig legges det inn 1 mill. kroner til utarbeidelse av romprogram.

14 NÆRING

Faktaboks næring

Tilrettelegging, støttefunksjoner og finansieringsbistand for næringslivet

- Strategiarbeid – innhenting av kunnskapsgrunnlag, forankring i partnerskap og gjennomføring
- Rapportering av resultat og effektmåling, analysearbeid
- Fylkeskommunalt partnerskap
- Nettverk- og arenabygging
- Kurs og kompetanseheving for kommunene
- Høringsuttalelser – næringsfeltet, akvakultur og vannforvaltning
- Politisk sekretariat – saksfremlegg, pressemeldinger, taler og presentasjoner
- Prosjekt- og programutvikling
- Forvalter av distrikts- og regionalpolitiske virkemidler
- Forvalter av fylkeskommunale næringsrettede midler

Programmer der Næring har en aktiv deltakelse/ er eier:

- Omstillingsprogrammet - Kvæningen og Dyrøy kommune
- Klyngeprogram for Troms og Finnmark – oppfølging og utvikling av klynger
- Klyngeforum Arktis
- Leverandørutvikling, høyere opp i verdikjeden – samarbeid med Nordland og Finnmark fylkeskommuner, IN Arktis, Sametinget og Norges forskningsråd.
- Drivkraft – videreføring av byregionsprogrammet og Nord-Tromssatsingen

Prosjekter der Næring har en aktiv rolle/er observatør:

- Arktisk horisont – nettverk med formål om å øke tilfanget av søknader om EU midler i Troms
- Matstrategisamarbeid – nettverksarbeid der Innovasjon Norge er prosjektleder
- Innovasjonsplattform Troms (avsluttes februar 2019)

Lokal og regional utvikling

- Kystsoneplanlegging i Troms
- Forvaltningsansvar akvakulturloven
- Forvaltningsansvar havressursloven
- Samarbeidsavtale med Finnmark fylkeskommune om akvakulturforvaltning
- RFFNORD – regionale forskingsfond Nord
- VIT – virkemidler for FoU og innovasjon i Troms

Vannregionmyndighet

- Vannforvaltning, koordinering kommunene
- Vannregionmyndighet for Troms vannregion, koordinering sektormyndighet

Driftsbudsjett

Næringssetaten	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan				
			2017	2018	2019	2020	2021
<i>Beløp i 1000 kr</i>							
Administrasjon							
Utg	1 563	1 646	1 650	1 650	1 650	1 650	
Innt	-25	-136	-137	-137	-137	-137	
Netto	1 538	1 510	1 513	1 513	1 513	1 513	
Tilrettelegging, støttefunksjoner og finansieringsbistand for næringslivet							
Utg	259 553	260 351	260 060	260 020	259 640	259 640	
Innt	-218 325	-218 694	-218 802	-218 802	-218 802	-218 802	
Netto	41 228	41 657	41 258	41 218	40 838	40 838	
Lokal og regional utvikling							
Utg	71 218	48 637	49 071	49 071	49 071	49 071	
Innt	-65 839	-43 168	-43 600	-43 600	-43 600	-43 600	
Netto	5 379	5 469	5 471	5 471	5 471	5 471	
Vannregionmyndighet							
Utg	2 392	3 729	3 758	3 758	3 758	3 758	
Innt	-1 615	-2 837	-2 865	-2 865	-2 865	-2 865	
Netto	777	892	893	893	893	893	
SUM SEKTOR 70							
Utg	334 726	314 363	314 539	314 499	314 119	314 119	
Innt	-285 804	-264 835	-265 404	-265 404	-265 404	-265 404	
Netto	48 922	49 528	49 135	49 095	48 715	48 715	

Budsjettrammen til næring er 49,1 mill. kroner i 2019.

Endring (i 1000 kr)	2019	2020	2021	2022
Prisvekst	382	382	382	382
Grafisk kommunikasjonsrådgiver	-115	-115	-115	-115
Innsparing - reduksjon næringsfond	-660	-700	-1 080	-1 080
SUM ENDRNG	-393	-433	-813	-813

Næringssetaten leverer forvaltningstjenester og -iltak i henhold til lover, forskrifter, planer og vedtak. Samtidig bidrar etaten til regional utvikling, kompetansebygging og til å lage gode beslutningsgrunnlag for fylkesrådet og fylkestinget. Det næringsrettede utviklingsarbeidet bygger på mål og strategier definert i Fylkesplan for Troms, Regional planstrategi og Strategi for næringsutvikling (SNU).

Etaten ivaretar fylkeskommunens rolle som samfunnsutvikler innen næringsfeltet og ivaretar fylkeskommunens ansvarsområder ved iverksetting og aktivt tilrettelegging av næringsutvikling.

Fylkeskommunen er også folkevalgt næringspolitisk organ, og her bidrar næringssetaten til politiske prosesser og påvirkning. Arbeidet på feltet skjer i hovedsak gjennom høringsuttalelser, deltakelse i ulike utvalg, arbeidsgrupper og prosjekter på regionalt, landsdels, nasjonalt og internasjonalt nivå.

Fylkesråd for kultur og næring er av fylkesrådet tildelt administrativt ansvar og delegert utøvelse av eierskap av en egen portefølje. Næringsetaten bistår fylkesråden i forhold til oppfølgingen av ansvaret på relevante selskaper. Etaten deltar på generalforsamlinger og eiermøter i selskaper, organisasjoner og foreninger som en del av oppfølgingen av eierskapsansvaret.

Prioriteringer

- Bidra til bedre kunnskapsgrunnlag, beslutningsprosesser og forvaltning ved å bygge opp kompetanse rundt bruk av programvare og bruk/tolkning av statistikk.
- Styrke det internasjonale aspektet ved næringsutviklingen i Troms, og følge opp internasjonale samarbeidsavtaler innen strategisk næringsutvikling. Næringsetaten vil også følge opp næringsstrategisk samarbeid med Longyearbyen Lokalstyre.
- Næringsetaten fortsetter å bidra til finansiering av Studiesenteret Nord-Troms, newtonrom og vitensenter. Næringsetaten ønsker i tillegg å etablere et partssammensatt samarbeidsforum.
- Utvikle nettverk og skape økt mobilitet mellom offentlig sektor, forskningsmiljøer og bedrifter i regionen. Utvikling av flere bransjeklynger hvor mindre bedrifter kan løfte egen innovasjonsgrad og inntjeningssevne er en del av dette. Næringsetaten utvikler samspillet med partnerskapet og har jevnlig møter med kommuner, institusjoner og organisasjoner innen næringslivet, FoU og andre sentrale aktører. Innovasjonsplattform Troms videreutvikles.
- Etaten deltar som observatør eller medlem i styringsgrupper, for å sikre helhetlig tilrettelegging for næringsutviklingen i Troms. Fylkeskommunal prosjektdeltakelse tilfører kompetanse og et regionalt perspektiv på tvers av kommunegrensene, bransjer og organisasjoner. Firepartsavtalen mellom fylkeskommunen, Innovasjon Norge, Norges forskningsråd og Siva vil bli prioritert som et ledd i at en større del av næringslivet skal ta i bruk kunnskapsbasert forskning, få tak i privat risikokapital og få den starthjelpen som trengs ved nyetablering. Etaten vil blant annet prioritere rullering av fylkeskommunens FoU-strategi.
- Fortsette å sette av midler til utlysning av ordningen Næringsrettet infrastruktur for å bidra til vedlikehold og nybygging av næringsrettet fysisk infrastruktur.
- Arbeidet med å tilrettelegge og arrangere nettverksmøter under navnet Næringsarena fortsetter som en arena for deling av erfaringer og utvikle partnerskap i prosjekter på tvers av kommunegrensene. Aktuelle partnere som Innovasjon Norge, Forskningsrådet, Siva, næringshagene og andre inviteres inn basert på behov for å løfte problemstillinger og utfordringer. Tromskonferansen som arrangeres årlig er en arena for politisk og administrativ ledelse i kommunene i fylket, næringsmedarbeidere, nære samarbeidspartnere i næringshager, kunnskapsparke, virkemiddelapparat og andre næringsmiljøer i fylket.
- Etaten deltar i tillegg i flere prosesser gjennom eksempelvis Matstrategi, DRIVKRAFT, klyngeforum med videre, for å bidra til å løfte ressursbaserte næringer i fylket. Som oppfølging av Fylkesplan for Troms 2014-2025 og regional planstrategi 2016-2019

arbeides det med å gjennomgå, oppdatere og samordne næringsstrategiene. En slik samordning vil bidra til å gi fylkesrådet og fylkestinget en mer helhetlig plan for næringsutvikling i Troms.

- Arbeidet med styrking og effektivisering av forvaltningen av akvakulturloven, havressursloven og vannforskriften vil videreføres. Fylkeskommunenes akvakultursamarbeid (FAKS) består av alle fylkeskommunene med akvakulturforvaltning, og har prosjektleder fra Troms fylkeskommune.
- I strategi for næringsutvikling i Troms 2018-2025 er bærekraft en av de identifiserte samfunnsdriverne. Bærekraftig utvikling vil derfor ligge til grunn i arbeidet næringssetaten gjør både med hensyn til prioritering og utviklingsarbeid.
- Det forutsettes at det må prioriteres ressurser til arbeid med regionreformen i 2019.

Etaten har oppfølgingsansvar for følgende strategier vedtatt i regional planstrategi:

- Strategi for næringsutvikling (SNU)
 - Strategi for økt verdiskaping i maritim næring
 - Strategi for forsvarsindustri i Troms (i prosess)
 - Mineralstrategi for Nord-Norge (i prosess)
 - Strategi for kreativ næring i Troms (i prosess)
 - Strategi for reiselivet i Troms
 - Havbruksstrategi for Troms
 - Strategi for utvikling av petroleumsnæringen i Troms
 - Arktisk innovasjon, FoU-strategi for Troms
- Forvaltningsplan for Vannregion Troms

Næring

Vedtatt handlingsprogram gjelder ut 2018, men det legges til grunn at et handlingsprogram for en ny periode vil bli vedtatt i 2019.

Nr	Hovedmål (fylkesplan)	Strategi (Fylkesplanens handlingsprogram)
1	Kap 2 Nordområdene Være koblet på den nasjonale nordområdepolitikken og gi denne et regionalt uttrykk, der nærings-, infrastruktur- og kompetanseutvikling i Troms understøtter vårt bidrag til å sikre velferd og utvikling i Norge	<ol style="list-style-type: none">1. Legge til rette for nasjonale og internasjonale virksomheter og kapital som bidrar til sysselsetning, næringsutvikling og innovasjon i nord2. Internasjonal orientering, med særlig fokus på Barentsregionen, EU/EØS og Arktisk råd. Det bilaterale grenseoverskridende samarbeidet skal baseres på samarbeidsavtaler med et sterkt næringsfokus
2	Kap 3 Næringsstrategier, FoU og kompetanse Være konkurransedyktig nasjonalt og internasjonalt og trekke til oss kompetent arbeidskraft, kapital og nyskapende virksomheter	<ol style="list-style-type: none">1. Satse på regionale fortrinn, dvs. utvikling av næringsvirksomhet og kompetanse knyttet til bærekraftig utnyttning av naturressurser2. Spesialisere næringsutviklingen i noen regioner med mål om å oppnå kritisk masse og tilhørende klyngeeffekter3. Utvikle næringer som er konkurransedyktige globalt4. Bidra til at FoU-institusjonene i Troms og landsdelen er i førersetet med tanke på å utvikle kunnskap om, for og i nordområdene.5. Styrke samarbeid mellom bedrifter og forskningsmiljø i og utenfor fylket.6. Rekruttere og produsere kompetent arbeidskraft7. Utvikle kunnskapsbasert næringsliv og kompetansearbeidsplasser slik at unge kan bli i regionen eller kommer tilbake etter endt utdanning
3	Kap 4 Senterstrategi Velfungerende sentra som motorer for regional utvikling	<ol style="list-style-type: none">1. Legge til rette for senterutvikling, økt vekstkraft og bostadsattraktivitet i by- og regionsentrene2. Legge til rette for en positiv stedsutvikling som tiltrekker innbyggere til å bo og virke i hele fylket3. Legge til rette for bredt bredbånd i hele Troms og innovativ anvendelse av bredbåndsnettet

Hovedutfordringer – næring

- Fylkeskommunen har en samfunnsutviklerrolle og koordinerende ansvar i sin region, dette forutsetter oppdatert og tilfredsstillende kunnskapsgrunnlag. Gjennom kartlegging av regionalt kunnskapsgrunnlag i fylkeskommunene i Norge kommer det fram at Troms fylke har et stort forbedringspotensial innenfor feltet.
- Fylket har lav etableringsgrad av utenlandske aktører målt mot andre fylker i landet og mangler risikokapital for bedriftsinvesteringer – dette er en utfordring i Troms. Det er utfordringer med å identifisere potensiale for næringsvekst i internasjonal nordområde-kontekst.
- Næringslivet rapporterer om mangel på kvalifisert arbeidskraft innenfor flere næringer i Troms.
- Befolkningens kompetanse er samfunnets viktigste ressurs og grunnlag for velferd, vekst, verdiskaping og bærekraft. Per i dag er det kun 1,9 prosent arbeidsledighet i Troms, og fylket er langt fremme nasjonalt ved at en stor andel av befolkningen i arbeidsfør alder står i arbeid. Behovet for kompetent arbeidskraft overstiger tilgangen, og dette har negativ påvirkning på muligheter for verdiskaping og utvikling.

- Næringslivet i Troms bruker i mindre grad forskningsbasert kunnskap i sitt innovasjonsarbeid enn i resten av landet og sammenliknbare regioner i Europa. Bedrifter med høyere innovasjonsgrad er vist å ha høyere økonomisk vekst.
- Det er store behov for vedlikehold og nybygging i hele fylket når det gjelder næringsrettet fysisk infrastruktur som ikke støttes av andre statlige ordninger (havn, næringsareal, vann, bredbånd).
- Behov for å styrke utviklingen innen de næringer som utnytter fordeler og naturgitte forhold i regionen; reiselivsnæring, matnæringer, leverandørindustri med videre.
- Klimaendringer kan påvirke regionens næringsliv som i stor grad er tuftet på regionens naturressurser.
- Regionreformen og eventuelle nye oppgaver til fylkeskommunen vil by på ekstra arbeid og allokering av ressurser i 2019.

Tilrettelegging, støttefunksjoner og finansieringsbistand for næringslivet

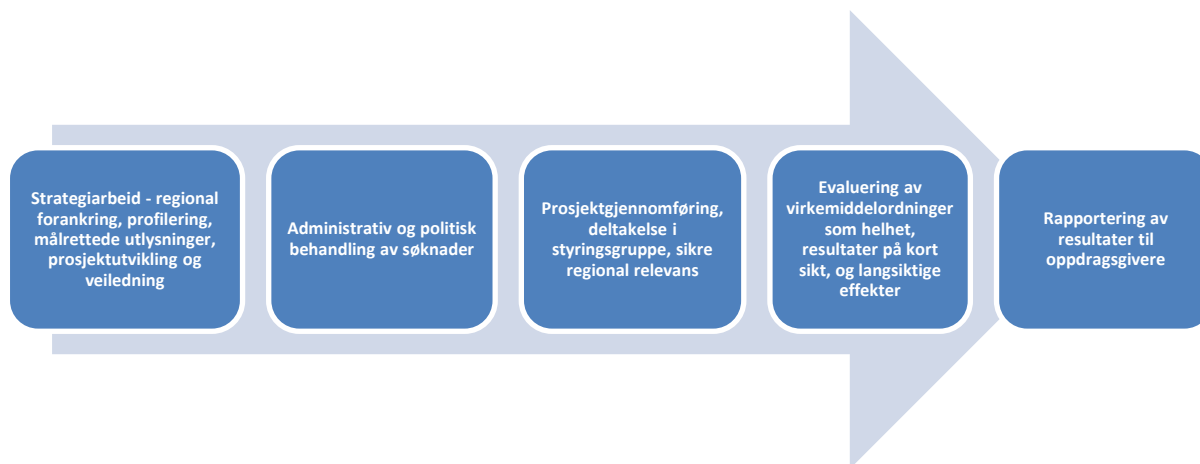
Rådgivning og virkemiddelforvaltning

Næringsetaten har ansvaret for å forvalte de distrikts- og regionalpolitiske virkemidlene gitt av kommunal- og moderniseringsdepartementet. Målene med virkemiddelordningene legger vekt på å gjøre omstilling for bedrifter lettere på kort sikt og bygge evne til omstilling i bedrifter, næringsmiljø og lokalsamfunn på lang sikt. Etaten forvalter også andre statlige og fylkeskommunale midler, disse fremgår av oversikten nedenfor.

Fylkeskommunale utviklingsmidler	2018	2019
Fylkeskommunalt regionalt nærings- og utviklingsfond (FRNU)*	58,3	-
Fylkeskommunalt næringsfond*	12,59	12,6
Innovasjonsinfrastruktur	13,21	13,22
Dagligvarestøtte	0,57	0,58
SUM	84,67	26,4
Statlige utviklingsmidler	2018	2019
Distrikts- og regionalpolitiske kap. 550/kap. 553 ekskl. interreg	81,89	62,0
Regionale forskningsfond Nord	35,5	31,5
Landbruk og mat – rekruttering og kompetanseheving i landbruket	0,67	0,67
Utviklingsmidler forvaltet ihht avtale med Statskog (2018-2019)	1,0	1,0
VIT (virkemidler for FoU og innovasjon i Troms)	2,56	2,56
Overføring fra Havbruksfondet*	58,3	-
SUM	179,92	97,73

*FRNU: Fylkeskommunalt regionalt nærings- og utviklingsfond er en videreføring av tidligere fylkeskommunalt næringsfond over fylkeskommunale midler med tillegg fra Fiskeridirektoratets overføring fra Havbruksfondet. Overføringen varierer årlig, fylkeskommunen får vite beløp i september samme år.

I forbindelse med virkemiddelforvaltningen arbeider etaten med rådgivning, søknadsbehandling, rapportering og evaluering. Internt skal næringssetaten gi råd til fylkeskommunens beslutningstakere, fylkesråd og fylkesting. Etaten er også rådgiver for kommuner, organisasjoner, næringsliv, privatpersoner og sentrale myndigheter i saker innen etatens ansvarsområder. En illustrasjon av næringsetatens arbeidsflyt knyttet til virkemiddelforvaltning vises nedenfor.

Innovasjonsinfrastruktur og arenaer for næringsliv

Etatens budsjett understøtter strategiske aktører som er viktige for innovasjon i Troms og selskaper som fylkeskommunen har eierskap til, og som har betydning for næringsutviklingen; eksempelvis NordNorsk Reiseliv AS og FilmCamp AS. Arctic Frontiers og Forskningsdagene er eksempler på arenaer som prioriteres over næringsetatens budsjett.

Butikkstøtte

Næringssetaten tildeler støtte til dagligvarebutikker i utkantstrøk i Troms for å sikre lokalbefolkningen på mindre steder og bygdesamfunn et tilbud av dagligvarer i sitt nærområde. Med en reduksjon i det nasjonale Merkur-programmet vil støtte til dagligvarebutikker i distriktet ha enda større betydning for tilskuddsmottakerne. Rammene for disse virkemidlene opprettholdes på samme nivå.

Fylkeskommunalt regionalt nærings- og utviklingsfond (FRNU)

Stortinget besluttet i 2015 å opprette et havbruksfond hvor 80 prosent av inntektene fra vekst i oppdrettsnæringen fordeles til kommunal sektor (kommuner og fylkeskommuner). Ved fordeling av midlene legges det til grunn klarert lokalitetsbiomasse, slik det går fram av Akvakulturregisteret 1. september. Midlene utbetales i oktober etter en fordelingsnøkkel hvor kommunene får 87,5 prosent og fylkeskommunene 12,5 prosent.

Utgangspunktet for utbetaling i 2018 er ifølge fiskeridirektoratet tredelt hvor verdien av salg og vekst i havbruksnæringen baseres på vederlag fra selskap som har betalt for to prosent vekst, vederlag fra selskap som har betalt for kapasitetsøkning og vederlag fra selskap som har kjøpt vekst i auksjon. Troms fylkeskommune fikk tilført 58,3 mill. kroner i 2018. Fylkesrådet vedtok i september 2018 at disse midlene skal settes inn på Fylkeskommunalt regionalt nærings- og utviklingsfond Troms. Dette fondet baserer seg på tidligere Fylkeskommunalt næringsfond og

fondet er som tidligere ubundet. Fylkesrådet er fondsstyre for det nye fondet. Fondet skal finansiere tiltak som bidrar til måloppnåelse av Fylkesplan for Troms 2014-2025 og strategi for næringsutvikling.

For 2019 er det fastsatt en fordelingsnøkkel ut ifra nytt areal/MTB i kommunene/fylkene. Det blir derfor vanskelig å anslå forventet inntekt fra havbruksfondet i 2019, men beløpet blir vesentlig lavere enn i 2018.

Fiskeflåtefondet

Troms fylkeskommunes fiskeflåtefond ble etablert i 1996 ved hjelp av en engangsbevilgning og skal bidra til at aktive fiskere med begrenset egenkapital får lånefinansiering til å investere i fiskefartøy. Det er ikke bevilget nye midler til fondet siden det ble etablert, og mulighetsrommet for å gi nye lån begrenses til størrelsen på innbetalte avdrag for eksisterende lån.

Lokal og regional utvikling

VIT – virkemiddel for FoU og innovasjon i Troms

VIT er et treårig mobiliseringsprosjekt finansiert av Norges forskningsråd og Troms fylkeskommune. Prosjektet er en del av Norges forskningsråds program FORREGION. Målet er å bidra til økt forskningsbasert innovasjon i Troms og skape relasjoner mellom næringsliv og forskning. VIT bygger på Troms fylkeskommunes FoU-strategi og har fire satsingsområder; marine ressurser, leverandørindustri, reiseliv og rom/jord. Gjennom virkemidlene kompetansemegling, forprosjekt i bedrift, studentmobilisering og næringslivsmentorer bidrar VIT til økt forskningsbasert innovasjon og verdiskapning, og kobler næringsliv og forskningsmiljø tettere sammen. Siste år i prosjektperioden er 2019, men Forskningsrådet er i gang med planlegging av ny programperiode og det forventes at fylkene kan søke på ny programperiode allerede våren 2019.

RFFNORD – Regionale forskingsfond Nord-Norge

Regionale forskingsfond Nord-Norge (RFFNORD) bidrar til å mobilisere næringsliv og offentlig sektor til økt FoU-innsats og styrking av forskning for regional innovasjon og utvikling. Fondet støtter opp om regionale FoU-prosjekter som kan utvikle verdiskapning og forskningsbasert kunnskap i nordnorsk næringsliv, offentlig sektor, samisk forskning og FoU-miljøene i regionen. RFFNORD er eid i fellesskap av de tre nordligste fylkeskommunene og har et eget styre. Fondet er finansiert av Kunnskapsdepartementet, mens fylkeskommunene bidrar med administrative ressurser i spleiselag som dekkes innenfor etatens budsjett

Akvakultur og havressurs

Oppdrett av laks, ørret og regnbueørret har vokst til å bli en av de viktigste eksportnæringene i nord. Havbruksnæringen skaper store verdier i kystkommunene og generer stadig større ringvirkninger lokalt, regionalt og nasjonalt. Veksten i produksjon av laks er høyest i Troms og Finnmark og potensialet for videre vekst fremover anses å være størst i den nordlige landsdelen.

Fylkeskommunen er delegert forvaltningsansvar etter akvakulturloven og havressursloven, og har siden overføringen av myndighet i forvaltningsreformen i 2010 fattet om lag 400 vedtak etter akvakulturloven og videre tildelt rundt 1250 tillatelser etter havressursloven.

Fylkeskommunen er regional planmyndighet, og har innsigelsesmyndighet til planforslag på vegne av havbruksnæringen. Næringssetaten har viktige roller som tilrettelegger og påvirker når rammebetingelser legges. Fylkeskommunen har gjennom rollene som regional planmyndighet, samfunnsutvikler og akvakulturmyndighet et særlig ansvar for å veilede og bistå med kompetanse overfor kommunene. Videre vil det være et økende behov for at fylkeskommunen fremskaffer gode analyser og kunnskapsgrunnlag knyttet til muligheter, utfordringer og utviklingsbehov relatert til sjøarealene generelt, og produksjonsområder spesielt.

Fylkeskommunene i Finnmark og Troms inngikk i juli 2016 avtale om langsiktig samarbeid innen akvakulturforvaltning som skal sikre en mer samordnet, kunnskapsbasert og framtidsrettet akvakultur- og havbruksforvaltning i nord. Troms og Finnmark har blant annet felles samordningsmøte med akvakulturforvaltningen og felles stand på Aqua-Nor messen i 2019.

Vannregionmyndighet

I kunnskapsgrunnlaget for Troms 2015 pekes det på utfordringer tilknyttet vannkvaliteten flere steder i fylket. I enkelte områder må befolkningen koke drikkevannet. Tilgang til rent vann i tilstrekkelige mengder er grunnleggende for næringslivet, folkehelsen og rekreasjon. Rent vann skal sikres gjennom regionale vannforvaltningsplaner og investeringsmidler til infrastruktur. Troms fylkeskommune har som vannregionmyndighet utarbeidet Regional forvaltningsplan for vannregion Troms 2016-2021.

Gjeldende plan skal implementeres blant annet gjennom et tiltaksprogram for miljøforbedring. Det er en stor utfordring å få til lokal og kommunal medvirkning i revidering av planen og gjennomføring av tiltakene. Derfor finansierer fylkeskommunen to stillinger som lokale vannområdekoordinatorer i fylket som skal bistå kommunene i deres vannforvaltningsarbeid. Fylkeskommunen har en sentral rolle ved å veilede kommunene og lokale interessegrupper, koordinere regionale sektormyndigheter, deriblant også kommunene, og være bindeledd mellom regionale aktører og staten.

15 STAB- OG STØTTEFUNKSJONER

- Stab- og støttefunksjonene er en samlebetegnelse for de arbeidsoppgavene som er sektorovergripende og de støttetjeneste som fylkeskommunen er avhengig av for å fungere effektivt. Staben er organisert som en etat, mens støttefunksjonene er organisert i egne senter underlagt stabssjefen; økonomisenteret, IT-senteret og personal- og organisasjonscenteret og drift- og utbyggingssenteret (herunder arkiv, sekretariat, bygg og eiendom).
- Stab er sammensatt av ulike fagområder: advokatkontor, internasjonal avdeling, planavdeling, kommunikasjonsgruppe og analyse i tillegg til at stab har ansvar for styrings- og kvalitetssystemet og politisk controller.

Driftsbudsjett

Stab og støttefunksjoner	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
<i>Beløp i 1000 kr</i>						
Stabssjef						
Utg.	46 986	52 671	61 638	64 038	60 188	55 128
Innt.	-17 463	-20 994	-21 001	-21 001	-21 001	-21 001
Netto	29 523	31 677	40 637	43 037	39 187	34 127
Drifts- og utbyggingssenteret						
Utg.	113 787	106 767	111 072	112 072	112 312	110 172
Innt.	-49 396	-35 544	-35 857	-35 857	-35 857	-35 857
Netto	64 391	71 223	75 215	76 215	76 455	74 315
IT-senteret						
Utg.	19 153	19 331	19 429	19 429	19 429	19 429
Innt.	-3 285	-2 539	-2 558	-2 558	-2 558	-2 558
Netto	15 868	16 792	16 871	16 871	16 871	16 871
Personalsenteret						
Utg.	19 300	19 596	19 632	19 632	19 632	19 632
Innt.	-1 569	-593	-599	-599	-599	-599
Netto	17 731	19 003	19 033	19 033	19 033	19 033
Økonomisenteret						
Utg.	13 220	12 939	12 952	12 952	12 952	12 952
Innt.	-1 288	-1 230	-1 242	-1 242	-1 242	-1 242
Netto	11 932	11 709	11 710	11 710	11 710	11 710
SUM SEKTOR 10						
Utg.	212 446	211 304	224 723	228 123	224 513	217 313
Innt.	-73 001	-60 900	-61 257	-61 257	-61 257	-61 257
Netto	139 445	150 404	163 466	166 866	163 256	156 056

Prioriteringer

Hovedfokuset til stab- og støttefunksjonene i 2019 og årene fremover vil være arbeidet med regionreformen. Samtidig skal det fortsatt være fokus på å levere gode tjenester internt og til befolkningen og kommunene i Troms. Det vil si fokus på kvalitet i de arbeidsprosessene og tjenestene fylkeskommunen har ansvar for.

Stab- og støttefunksjoner er en samlekategori for stab, personal- og organisasjonssenteret, IT-senteret, økonomisenteret og drifts- og utbyggingssenteret. Dette er nødvendige støttefunksjoner i systemet som ivaretar fellestjenester som alternativt ville vært kostnader fordelt på fagetatene. I tillegg inngår planavdeling, internasjonal avdeling, advokatkontor, kommunikasjon og kontrollerfunksjon.

I økonomiplanperioden er det lagt inn innsparinger på 3,6 mill. kroner fra og med 2021.

De neste årene vil regionreformen ha hovedfokus både i forhold til sammenslåing med Finnmark (gitt gjennomføring av Stortingets vedtak) og nye oppgaver. Prosessene kommer til å bli svært ressurskrevende og kan gi utfordringer med å nå innsparingskravene.

Endringene i økonomiplanen er vist i tabellen nedenfor.

Endring (i 1000 kr)	2019	2020	2021	2022
<u>Stabbsjef</u>				
Innsparing stab- og støtte (ikke fordelt/spesifisert)			-3 610	-3 610
Grafisk komm.rådg, jf. fr. 161/18 - finansiering	805	805	805	805
Grafisk komm.rådgiver, jf. fr. 161/18	-115	-115	-115	-115
Digitaliseringsprosjekt for komm. og f.kommuner	-850	-850	-850	-850
Prosjektleder 3 år - miljøsertif./ klimapartnerskap, jf. Fr. 19/18	1 100	1 100	860	
Samfunnsutviklerrollen	4 000	6 000	6 000	6 000
Prosjekt 2020	1 500	1 500	1 500	
Statistikk, analyse og utredning	2 300	2 700	2 700	
Prisvekst	220	220	220	220
<u>Drifts- og utbyggingssenteret</u>				
Innsp. nye Ishavsbyen vgs, fordeles mellom Utd/DU				-3000
Prosjektleder 3 år - miljøsert./ klimapartnerskap, jf. Fr. 19/18	-1 100	-1 100	-860	
Grafisk komm.rådgiver, jf. fr. 161/18	-115	-115	-115	-115
Leie lokaler 9. etg.	700	700	700	700
DU - pr.kompetanse, inv.prosjekter	1 500	2 500	2 500	2 500
DU - økte energiutgifter	2 000	2 000	2 000	2 000
Prisvekst	1 007	1 007	1 007	1 007
<u>IT-senteret</u>				
Prisvekst	79	79	79	79
<u>Personal og organisasjonssenteret</u>				
Prisvekst	30	30	30	30
<u>Økonomisenteret</u>				
Prisvekst	1	1	1	1
SUM ENDRING	13 062	16 462	12 852	5 652

Samlet endring på 13,1 mill. kroner fra 2018 til 2019 skyldes tilføring av midler til å fylle samfunnsutviklerrollen, prosjektmidler til Prosjekt 2020 og opprettelse av statistikk og utredningsenhet, økt kapasitet og kompetanse knyttet til prosjektledelse på investeringsprosjekter bygg, energiutgifter samt, prisvekst, mv. I tillegg er lagt til midler til en grafisk designer for hele organisasjonen som er et spleiselag fra alle etater. Fra 2021 har Stab og støtte 3,6 mill. kroner årlig i uspesifiserte innsparinger.

Stabssjefen

	Hovedmål	Strategi	Strategi i økonomiplan (koble mot sektorplaner og internt arbeid)
1	Sammenslåing av Troms og Finnmark fylkeskommune		I samarbeid med Finnmark fylkeskommune forberede, sette i gang og gjennomføre sammenslåingsprosessene.
2	Samfunnsutviklerrollen skal utvikles.		Rollen til fylkeskommunene skal videreutvikles. Ta handlingsrommet i forbindelse med overføring av nye oppgaver. Etablere et nordområdeprogram med tverrsektorielt fokus. Etablere en statistikk og analyseenhet i stab. Tilsette en helsepolitisk rådgiver.
3	Langsiktige og sektorovergrepene utfordringer skal samordnes slik at fylkeskommunen oppnår bedre styring og bedre kvalitet på de tjenestene som tilbys.	Tettere kobling mellom fylkesplan/regionale planer og økonomi.	1. Videreutvikle styrings- og kvalitetssystemet. 2. Kvalitetssikre og videreutvikle styringsdokumenter 3. Aktiv nyhetsformidling gjennom nettsider og sosiale medier. 4. Utvikle kommunikasjonsplattformene til fylkeskommunen. 5. Bistå fylkesrådet og andre med informasjons- og kommunikasjonsarbeid. 6. Tilsette en grafisk designer.
4	Være koblet på den nasjonale nordområdepolitikken og gi denne et regionalt uttrykk, der nærings-, infrastruktur og kompetanseutvikling i Troms understøtter vårt bidrag til å sikre velferd og utvikling i Norge	Fokusere på våre fortrinn og fylkets bidrag i den nasjonale verdiskapingen	1. Benytte OECD-rapport «Territorial regional review» i samarbeid med NSPA-nettverket, både på nasjonalt og internasjonalt nivå.
		Arbeide for institusjonsbygging basert på regionale fortrinn, herunder videreutvikle Tromsø som Arktisk hovedstad	Jobbe med prosjekt Urbane Arktis og Arktisk forum.
		Sikre Troms som vertsfylke for forsvaret og arbeide for positive regionale effekter av forsvarets nærvær	Tilsette en rådgiver for forsvarspolitikken.
		Internasjonal orientering, med særlig fokus på Barentsregionen, EU/EØS og Arktisk råd. Det internasjonale arbeidet til Troms fylkeskommune skal bidra til en større politisk medvirkning i spørsmål av internasjonal karakter som berører Troms	1. Løse felles utfordringer og utnytte felles muligheter gjennom grenseoverskridende samarbeid 2. Påvirke internasjonale rammevilkår for utviklingen i Troms 3. Mobilisere til internasjonal deltakelse i Troms. 4. Øke den internasjonale kompetansen i fylket. Fremme miljøene og mulighetene fylket representerer internasjonalt 5. Interreg-programmene
5	Legge til rette for en god og bærekraftig nærings- og samfunnsutvikling gjennom en forutsigbar arealforvaltning som er basert på oppdatert kunnskap og godt planverk i kommunene.	Følge opp arealpolitiske retningslinjer	1. Gjennomføring av planforum 2. Veiledning til kommunene 3. Reguleringsplankonferanse og plan- og byggesakskonferanse i samarbeid med fylkesmannen 4. Regional plan for reindrift 5. Regional plan for handel og service 6. Regional planstrategi
6	Arbeide for økt forståelse for juridisk tenkning i saksbehandlingen, samt yte juridisk bistand som dekker fylkeskommunens behov.		Juridisk rådgivning og tvisteløsning

Hovedutfordringer

Stortinget vedtok 8. juni 2017 sammenslåing av Troms og Finnmark fylkeskommuner. Hovedfokuset til stab vil i 2019, og fram til sammenslåingen trer i kraft 1.1.2020 være på sammenslåingsprosessene.

St. Meld. 22, *nye folkevalgte regioner, rolle, struktur og oppgaver* ble lagt fram til stortingsbehandling våren 2016 og ble fulgt opp av St. prop. 84 *Ny inndeling av regionalt folkevalgt nivå* som ble lagt fram til stortingsbehandling juni 2017. Både meldingen og proposisjonen vektlegger det regionale nivåets rolle som samfunnsutvikler. Rollen som samfunnsutvikler består i at det regionale nivå får oppgaven med å utforme den strategiske retningen for utvikling av regionen, sørge for mobilisering rundt regionens utviklingsmål samt koordinere virkemiddelbruken opp mot vedtatte målsettinger. Regional planlegging som verktøy for å lykkes, blir framhevet. Regjeringen satte ned et ekspertutvalg (Hagen-utvalget) som foreslo oppgaveoverføringer til regionene. Regjeringen har, med bakgrunn i anbefalinger fra Hagen-utvalget, lagt fram Meld. St. 6 (2018 -2019) – *Oppgaver til nye regioner*.

Fylkeskommunen skal ikle seg sin nye rolle som samfunnsutvikler. Det må legges ned ekstra innsats og ressurser for å levere gode tjenester. Blant annet vil det kreves ekstra ressurser til å organisere og ta imot nye oppgaver, samtidig som det må tilrettelegges for at fylkeskommunen skal kunne levere steds- og kunnskapsbaserte tjenester til innbyggerne, næringsliv og kommuner. Det medfører at utredningskapasiteten må styrkes på nye fagfelt som helse og forsvar. Videre skal det etableres en statistikk og analyseenhet. En slik enhet vil være sentral i utarbeidelsen av regionalt kunnskapsgrunnlag og knyttes til samfunnsutviklerrollen. En styrking av statistikk og analysekompetansen vil gi et bedre grunnlag i politikktutforming og ha en sentral funksjon i fylkeskommunens utviklingsrolle.

I Prosjekt 2020 er målet å ivareta behovene og adressere utfordringer som knytter seg til oppgaveoverføringene jf. Meld. St. 6 *Oppgaver til nye regioner* samt sammenslåingsprosessen med Finnmark. Prosjektet har to ulike oppgaver som skal løses og bygges rundt to akser:

1. Troms inn i 2020 – situasjonsdokument som beskriver de viktigste områdene for økonomisk vekst i den nye regionen og hvordan få dette til.
2. a) Få overført oppgaver til de nye regionene
b) Premissleverandør for bygging av en ny organisasjon.

Prosjekt 2020 skal tilrettelegge, forberede og forankre for overføring av nye oppgaver.

Utvikling av samfunnsutviklerrollen krever samordning mellom etatene og tettere kobling mellom fylkesplansystemet og økonomiplanen og må også ses i sammenheng med potensialet i det nye fylket.

Det vil fortsatt være behov for å følge med på de interne prosessene i fylkeskommunen for å få bedre samordning av langsiktige sektorovergrepene og forsterke styringssystemet. Det er viktig at det er en rød tråd i plandokumenter, fra budsjett- og økonomiplan til sektorplanene. Dette skal gjenspeiles i enkeltsaker som legges fram for politisk behandling, der økonomi, kvalitet og samordning skal være ivaretatt.

Det er videre viktig å sikre kvaliteten i anbudsprosesser og kontraktsinngåelser slik at man i sterkst mulig grad unngår rettslige tvister. Samtidig som organisasjonen må være seg bevisst

at juridiske spørsmål må avklares før saker legges frem til politisk behandling og før fylkeskommunen forpliktes.

Sentralt i all den fylkeskommunale virksomheten er kommunikasjon internt og med innbyggerne på ulike plattformer – særlig viktig blir dette i sammenslåingsprosessen vi nå skal inn i.

Prioriteringer

De prioriterte oppgavene for 2019 er å bygge en ny fylkeskommune der samfunnsutviklerrollen står i fokus. Den nye Stortingsmeldingen (Meld.St.6 2018-2019) *oppgaver til nye regioner*, legger føringer for hvordan fylkeskommunens nye rolle skal bli. Samtidig som en rekke andre oppgaver kommer i andre meldinger. Dette arbeidet må følges nøye og prosjekt 2020 må videreføres for å følge opp arbeidet internt og overfor eksterne aktører. Det skal også settes i gang et tverrsektorielt Nordområdeprogram, som har fokus på en ny måte å jobbe med samfunnsutviklingen på.

Troms må være i forkant for å kunne påvirke internasjonale rammebetingelser for næringslivet og andre sektorer (innspill til høringer og aktiv deltakelse på internasjonale arenaer). EU-programmer blir en stadig viktigere finansieringskilde, noe som krever kompetanse om EU-finansiering. I det internasjonale arbeidet er det særlig to akser som er viktig for Troms – Barentsregionen, Europa/EU og Arktis.

Prioriterte områder for det internasjonale engasjementet er:

- Kobling av engasjementet i Barentsregionen med utviklingen i EU og arbeidet innenfor Arktisk råd.
- Forvaltning og gjennomføring av Interreg Nord-programmet 2014-2020
- Deltakelse i forvaltning av naboskapsprogrammet Kolarctic CBC og Nordlig periferi og Arktis-programmet
- Bidrag til gjennomføring av Urban Arctic-programmet
- Bidrag til oppfølging av det internasjonale perspektivet i fylkets FoUI-strategi.
- Tilrettelegging for økt bruk av EU-programmer, herunder Horizon 2020 og oppfølging av eventuell søknad
- Bilaterale samarbeidsavtaler med Norrbotten, Murmansk, Arkhangelsk og Oulu by/Oulu-regionen
- Deltakelse i Barents regionråd og i Nordkalottrådet
- Oppfølging av «Territorial regional review» (2016), i samarbeid med øvrige partnere i nettverket Northern Sparsely Populated Areas. Rapporten er et viktig ledd i arbeidet med å sikre gode rammebetingelser for Nord-Norge (for eksempel tiltakssonen og differensiert arbeidsgiveravgift) gjennom lobbyvirksomhet mot EU og nasjonale myndigheter.
- Interregprogrammer.

Troms fylkeskommune er regional planmyndighet, og et viktig mål er å sikre gode rammebetingelser for næringslivet og innbyggere i fylket. Fylkeskommunen har myndighet til å fremme innsigelser for å ivareta regionale og nasjonale interesser i areal- og reguleringsplaner,

og skal veilede og bistå kommunene i deres planleggingsoppgaver. Stabssjefen ved planavdelingen arrangerer regionalt planforum om lag en gang i måneden. Planforum skal bidra til å klarlegge og samordne statlige, regionale og kommunale interesser i forbindelse med regionale og kommunale planer. Videre tilrettelegges det for gjensidig informasjon, drøfting og samstemt praksis for å fremme mer effektivt planarbeid samt forebygge konflikter i arealplaner. Målet er å styrke planlegging som verktøy for samfunnsutvikling. Det er økt fokus på regionalt planforum fra sentralt nivå, og en ønsker å styrke og øke bruken av forumet.

Stabssjefen har ansvaret for følgende regionale planer:

- Fylkesplan for Troms 2014-2025 – overordnet politisk plan
- Regional plan for handel og service i Troms 2016-2025
- Regional plan for landbruk 2014-2025
- Regional plan for reindrift – under utarbeidelse

Stabssjefen jobber kontinuerlig med å forsterke styringssystemet gjennom økonomi- og budsjettprosessen, planprosesser, budsjettoppfølging og kvalitetssikring av saker som skal til politisk behandling for å bedre samordningen. Et ledd i dette arbeidet er implementering og videreutvikling av styrings- og kvalitetssystemet. Det er fokus på at styringsdokumentene, særlig budsjett- og økonomiplan, skal bli mer tilgjengelig for beslutningstakerne og at det er et godt verktøy internt. I denne sammenheng er også rapporteringssløyfen tilbake til fylkestinget gjennom fylkesrådets årsberetning, budsjettoppfølging og eierskapsmelding viktig.

Stabssjefen samordner også eierskapsforvaltningen til fylkeskommunen og fungerer dermed som et eierskapssekretariat som koordinerer forvaltningen av fylkeskommunens eierskap. Sentralt for hele den fylkeskommunale virksomheten er kommunikasjon mot innbyggerne. Større åpenhet og tilgjengelighet i fylkeskommunen er en prioritert oppgave. Det legges stor vekt på aktiv nyhetsformidling gjennom stadig utvikling av fylkeskommunens nettsider og bruken av sosiale medier. I 2018 vil det være fokus på å videreutvikle nettportalen, og andre kanaler for å styrke kommunikasjonen med både innbyggere og ansatte ytterligere. Det skal i 2019 ansettes en grafisk designer for å styrke informasjons- og kommunikasjonsarbeidet.

I 2019 vil det oppstå et betydelig utvidet behov for å informere og kommunisere med ansatte i TFK og innbyggerne i Troms fylke som følge av sammenslåingsprosessen mellom Troms og Finnmark fylkeskommuner. For å oppnå fellesskap og samkjøring av informasjonsflyten i de to fylkene vil det være behov både for ny felles nettside og felles kommunikasjonsstrategi.

Drift- og utbyggingscenteret

Stab og støttefunksjoner	Regnskap		Budsjett		Økonomiplan		
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
<i>Beløp i 1000 kr</i>							
Administrasjon og støttefunksjoner							
Utg.	11 388	12 541	12 563	12 563	12 563	12 563	
Innt.	-755	-480	-484	-484	-484	-484	
Netto	10 633	12 061	12 079	12 079	12 079	12 079	
Bygg og eiendomsforvaltning							
Utg.	102 399	94 226	98 494	99 494	99 734	97 594	
Innt.	-48 641	-35 064	-35 358	-35 358	-35 358	-35 358	
Netto	53 758	59 162	63 136	64 136	64 376	62 236	
SUM DRIFTS- OG UTBYGGINGSSENTERET							
Utg.	113 787	106 767	111 057	112 057	112 297	110 157	
Innt.	-49 396	-35 544	-35 842	-35 842	-35 842	-35 842	
Netto	64 391	71 223	75 215	76 215	76 455	74 315	

	Hovedmål	Strategi
1	Leverer tjenester internt i organisasjonen med høy kvalitet og god ressursutnyttelse	<ol style="list-style-type: none"> 1. Legge til rette for god kvalitetssikring i tjenesteproduksjon, økonomistyring og internkontroll 2. Være oppdatert på lover og forskrifter innen eget fagområde. 3. Ha god og løpende kontakt med alle virksomheter som vi leverer tjenester til. 4. Etablere godt samarbeid med offentlige og private aktører innen eget fagområde. God kommunikasjon blir viktig her.
2	Forvalte fylkeskommunens eiendoms- og bygningsmasse på en god og forsvarlig måte	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ivareta bygninger og eiendommer slik at virksomhetene kan utvikle seg og verdier ivaretas. 2. Være en profesjonell aktør på utleie og innleie av eiendom. 3. Gjennom godt vedlikehold og god kommunikasjon sørge for at etater/virksomheter kan levere sine tjenester med god kvalitet. 4. Tilby boliger i god stand som personalpolitisk tiltak for å rekruttere og beholde arbeidskraft.
3	Ha relevant kompetanse på eget fagfelt til nytte for hele organisasjonen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bidra til opplæring og kompetanseutvikling i hele organisasjonen.
4	Samordne beredskapsarbeidet innen egen organisasjon og bidra i Fylkesberedskapsrådet og sørge for godt samarbeid med alle regionale aktører	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gjennom fylkesberedskapsplan og øvelser sørge for at beredskapsarbeidet er samordnet og oppdatert.

Hovedutfordringer

- Fylkeskommunens bygningsmasse har gjennomgående høy alder – bygd mellom 1950 – 1990. Selv om vedlikeholdet har vært prioritert og bygningene fremstår som godt vedlikeholdt, vil vi møte betydelige utfordringer i tiden fremover på energi, miljø, universell utforming, arealeffektivitet og sanering. Fokus fremover må derfor rettes fra å styrke vedlikeholdet til å starte aktiv oppgradering av bygningsmassen. Innkjøp er en stor del av DU-senterets hverdag. Gode innkjøpsavtaler er viktig for å få god ressursutnyttelse og for å forenkle innkjøpsprosessene. Senteret må fortsette med å videreutvikle sin kompetanse på innkjøp.
- Profesjonell eiendomsforvaltning forutsetter høy kompetanse på avtaleinngåelse, husleierett osv. Senteret er styrket med juridisk kompetanse, som også må videreutvikles gjennom fortløpende kompetanseutvikling.
- Leveranse av tjenester internt i egen organisasjon stiller store krav til oss med hensyn til kvalitet, fokus og evne til omstilling. Ny teknologi må tas i bruk og kompetansen må videreutvikles. Hele organisasjonen benytter våre tjenester som kantine, trykkeri, renhold, ekspedisjon/sentralbord, sekretariat og arkiv. God kvalitet i tjenesteytingen er viktig for at organisasjonen skal fungere best mulig. God kommunikasjon er viktig for å få dette til, både internt men også eksternt.
- Stor byggeaktivitet i hele samfunnet utfordrer investeringsprosjektene med hensyn til høye kostnader, svart økonomi, useriøse aktører og kvalitet i alle ledd.
- Mange store nybyggprosjekter står foran oss i tid, noe som medfører økt behov for god prosjektstyring. Nye Ishavsbyen vgs, utbygging på Tann-bygget, Bussdepot på Skattøra, Internat på Bardufoss samt ny skole i Sør-Troms er store prosjekter som alle vil kreve betydelige bemanningsressurser. Det er stor risiko å ha mange store og kostbare byggeprosjekter pågående med så lav bemanningsfaktor som vi har i dag. Dyktige prosjektmedarbeiderne blir viktige nøkkelpersoner, og senteret styrkes derfor med to prosjektmedarbeidere.
- Regionreformen og vedtak om sammenslåing med Finnmark vil kreve ressurser. I en organisasjon med kompetanse på drift og utbygging vil dette arbeidet sette oss overfor bemanningsmessige utfordringer.

IT, personal- og organisasjon- og økonomisenteret

Personal- og organisasjonssenteret

Personal- og organisasjonssenteret har særlig ansvar for å utvikle lederne kompetanse i å følge opp medarbeidere og arbeidsmiljø. Det skal skje gjennom opplæringstiltak og individuell veiledning, og gjennom utvikling av retningslinjene innen personal- og organisasjonsområdet.

	Hovedmål	Strategier
1	Bidra til gode prosesser inn i regionreform og overtakelse av fylkesvegadministrasjonen i 2020	1. Styrke lederne endringskompetanse 2. Utvikle god medbestemmelse og involvering av ansatte 3. Bidra til god organisatoriske løsninger 4. Avklare arbeidsrettslige forhold i prosessen 5. Forberede innplassering av ledere og ansatte i ny organisasjon 6. Risikovurdering av arbeidsmiljø under omstillingen
2	Utvikle helsefremmende og positivt lederskap i oppfølgingen av medarbeidere og arbeidsmiljø	1. Lederveiledning 2. Ledersamlinger 3. Medarbeiderundersøkelser 4. Kurs og opplæring
3	Utvikle tiltak for å redusere sykefraværet	1. Fortsette partssamarbeidet for å utvikle oppfølgingen av sykemeldte, og bidra til å utvikle forhold ved ledelse og organisering som kan påvirke sykefraværet 2. Tiltak overfor enheter og yrkesgrupper med høyt sykefravær
4	Bidra til gode prosesser innenfor personal- og organisasjon	1. Støtte ledere, tillitsvalgte og ansatte i de ulike prosesser 2. Utforme effektive prosesser, også gjennom digitalisering 3. Fokus på kvalitetssikring, internkontroll og personvern 4. Kurs/samlinger for ledere og tillitsvalgte 5. Evaluere prosessene

IT

IT-senteret har det koordinerende og faglige ansvaret for IKT-virksomheten i Troms fylkeskommune og skal bidra til å oppnå et tverretattlig samarbeid, kompetanseutveksling samt ivareta en helhetlig sikkerhetsforvaltning.

	Hovedmål IT-senteret	Strategi i økonomiplan
1	Være en aktiv tilbyder i en eventuell regionreform som kan bli vedtatt i perioden. Likevel vil IT-senteret levere drift og utvikling som om reformen ikke blir vedtatt.	1. Ha en plan for hvordan eventuelle sammenslåingsprosesser kan gjennomføres smidig, raskt og med høy kvalitet. 2. Drifte eksisterende tjenester på best mulig måte.
2	Være proaktiv og levere tjenester som til enhver tid etterspørres av organisasjonen.	1. Drifte og utvikle tjenester med høy grad av sikkerhet og at disse tilfredsstiller alle krav i nytt personverndirektiv. 2. Kjøp av utstyr skal bidra til den mest effektive kost/nytte faktor.
3	Levere it tjenester med fokus på kvalitet, tilgjengelighet, sikkerhet og brukervennlighet.	1. Oppgradere, fornye og forbedre eksisterende systemer. 2. Jobbe videre med å øke robustheten for it leveransene.
4	IT-senteret skal til enhver tid inneha kompetanse for å kunne drifte tjenestene TFK leverer til interne og eksterne brukere.	1. Ansatte skal tilbys relevant opplæring og kursing etter behov.
5	Vi skal bidra til at den digitale kompetansen i organisasjonen øker.	1. Bidra til opplæring og kompetanseutvikling på de IT systemer vi har ansvaret for. 2. Bidra til digitalisering i organisasjonen

Økonomisenteret

Økonomisenteret er fylkeskommunens fagsenter for økonomiplan, budsjett, regnskap, finans og innkjøp. Senteret har ansvar for å skape gode prosesser og beslutningsgrunnlag innenfor våre fagfelt, og skal bidra til god økonomistyring og yte økonomi- og innkjøpsfaglige tjenester til hele organisasjonen. Vi skal også bidra til utvikling, kompetansebygging og kvalitet innenfor våre ansvarsområder.

I kommende økonomiplanperiode vil arbeidet med regionreformen ha hovedfokus i tillegg til vanlig drift, og vil kreve ressurser ut over ordinær bemanning.

	Hovedmål	Strategi
1	Forberede Regionreformen	<ol style="list-style-type: none">1. Sammenslåingen med Finnmark fylkeskommune vil være et hovedfokus, kreve svært mye ressurser. Prosessen vil være svært utfordrende og innebære betydelig risiko på områder som<ul style="list-style-type: none">• personal- og økonomisystem.• innkjøpssystemer og avtaler.• betalingsformidling mv.• økonomi- og anskaffelsesreglement, rutiner og arbeidsprosesser• kontoplan• arbeidsgiveransvar2. Implementere nye oppgaver, herunder SAMS vegadministrasjon
2	Løse driftsoppgaver og levere tjenester av god kvalitet til rett tid	<ol style="list-style-type: none">1. Fokuserer på forenkling og effektivisering av daglig drift i økonomisenteret2. Følge opp anskaffelsesreglementet del II som er planlagt behandlet av fylkesrådet før årsskiftet 2018/2019.
3	Bidra aktivt til god økonomisk og innkjøpsfaglig intern kontroll og risikostyring	<ol style="list-style-type: none">1. Videreføre arbeidet og ferdigstille prosessbeskrivelser i styrings- og kvalitetssystemet.2. Ha oppdaterte sider på ansattportalen med god informasjon, brukerveiledninger og maler tilgjengelig, og sende ut infobrev tre ganger per år.
4	Være en pådriver for effektiv ressursbruk og god økonomistyring.	<ol style="list-style-type: none">1. Implementere digitalt konkurransegjennomføringsverktøy i hele TFK.2. Utvikle E-handel i TFK i takt med endringene som skjer innenfor området.3. Fokus på stadig utvikling av økonomisystemet og kartlegge/vurdere funksjonaliteten til dagens system i forhold til fremtidens behov.4. Fortsette arbeidet med å digitalisere, omstrukturere og ytterligere effektivisere betalings- og nettbankløsningene i TFK.5. Fortsette arbeidet med å øke andel inngående e-faktura i TFK til samme nivå som de beste innen kommunesektoren.
5	Bidra aktivt til kompetanseheving for ansatte med økonomi- og innkjøpsoppgaver	<ol style="list-style-type: none">1. Legge til rette for å ta i bruk e-læring på fagområdene i hele TFK og på sikt den nye regionen.2. Videreføre dialogmøtene med etatene.3. Tilby kompetanseheving på etterspørsel og mer aktivt i den grad regionreformen krever det.

Investeringer

Dagens serverfarm har en aldrende teknologisk infrastruktur, og må erstattes. Denne farmen leverer IKT tjenester for alle etater og virksomheter i TFK, og det er kritisk at den er operativ og stabil.

Behov for lagring øker med årene og det totalt lagringsbehovet for TFK er estimert til 140 TB om noen få år. Dette er en dobling av dagens. Det er viktig at denne kapasiteten er skalerbar og dynamisk.

Kostnadsanslaget for servere er 2,2 mill. kroner og økt lagring 1,5 mill. kroner, til sammen 3,7 mill. kroner.

	Ramme	BUD 2019	BUD 2020	BUD 2021	BUD 2022	Sum økplan 19-22
Prosjekt						
IT-infrastruktur						
Servere, lagring	3 700	3 700				3 700
Finansiering:						-
Mva-Komp		-925				-925
Overføring fra drift		-2 775	-			-2 775

16 SEKTOROVERGRIPENDE POSTER

Sektor 90	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
Beløp i 1000 kr	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Skatt, inntektutjevning og rammetilskudd						
Utg						
Innt	-3 021 750	-3 011 497	-3 061 202	-2 995 609	-2 987 609	-2 987 609
Netto	-3 021 750	-3 011 497	-3 061 202	-2 995 609	-2 987 609	-2 987 609
Renter, avdrag og aksjeutbytte						
Utg	105 044	113 549	111 739	159 426	240 987	310 058
Innt	-16 856	-6 750	-10 190	-10 040	-39 550	-39 550
Netto	88 188	106 799	101 549	149 386	201 437	270 508
Interne finansieringstransaksjoner						
Utg	151 789	11 227	-47 795	-85 995	-126 397	-193 076
Innt	-87 808		2 775	0	0	0
Netto	63 981	11 227	-45 020	-85 995	-126 397	-193 076
Diverse sektorovergripende						
Utg	213 757	79 649	106 823	106 822	106 823	106 822
Innt	-195 993	-17 959	-17 850	-17 562	-21 510	-21 101
Netto	17 764	61 690	88 973	89 260	85 313	85 721
Årets resultat						
Utg	41 277					
Innt						
Netto	41 277					
SUM SEKTOR 90						
Utg	511 867	204 425	170 767	180 253	221 413	223 804
Innt	-3 322 407	-3 036 206	-3 086 467	-3 023 211	-3 048 669	-3 048 260
Netto	-2 810 540	-2 831 781	-2 915 700	-2 842 958	-2 827 256	-2 824 456

Under sektorovergripende poster omtales i hovedsak refusjon kapitalutgifter og pensjonsutgifter. Øvrige poster som skatteinntekter, rammetilskudd, renteutgifter og inntekter, rentekompensasjon, avdrag på lån, avsetning til lønnsøkning og avsetning til disposisjonsfond omtales i de innledende kapitlene i økonomiplandokumentet.

Refusjon kapitalutgifter

I fylkestingssak 18/16 ble det vedtatt å bygge ut nye lokaler for TkNN i Breivika. Fylkestinget bevilget samtidig 5 mill. kroner i låneopptak til forprosjektet. Selve byggeprosjektet har en vedtatt økonomisk ramme på 60 mill. kroner inkludert forprosjektet. Beregna kapitalutgifter, 4,256 mill. kroner i 2021 og 4,135 mill. kroner i 2022 dekkes av Helse- og omsorgsdep. (HOD)

gjennom en husleieavtale slik at investeringen ikke har økonomiske konsekvenser for Troms fylkeskommune.

Avtalen med staten om refusjon av kapitalutgifter for TANN-bygget tilsvarende statens andel av bygget, videreføres. Statens andel utgjør 86,14 prosent og for 2019 tilsvarer dette 11,515 mill. kroner.

I 2008 inngikk Troms fylkeskommune og Harstad kommune en avtale om samfinansiering på rassikringsprosjektet Dale-Alvestad. Veien eies av Troms fylkeskommune og investeringsbeløpet er i hovedsak finansiert av låneopptak. Kommunens andel er et fast beløp på 25 mill. kroner. Kommunen kan ikke ta opp lån til dette formålet, da de ikke står som eier av anlegget. Etter avtale tar derfor Troms fylkeskommune opp lån, mens Harstad kommune dekker kapitalutgiftene. Kommunens finansieringsandel betales som årlige renter og avdrag over en periode på 20 år, og er beregnet til 1,859 mill. kroner i 2019.

I forbindelse med bygging av bro mellom Kveøy og Hinnøy er det inngått avtale med Kvæfjord kommune og med Kveøyforbindelsen AS om årlig refusjon på til sammen 1,25 mill. kroner. Beløpet gjelder medfinansiering av lånekostnader på henholdsvis 1 mill. og 0,25 mill. kroner.

Ved Bardufoss Høgtun videregående skole, flyfag, er det inngått avtale med Universitetet om leie av lokaler. Ved Nord-Troms videregående skole er det inngått avtale om utleie av lokaler til Skjervøy kommune og Lerøy Aurora A/S. Det er budsjettet med en samlet leieinntekt på 1,134 mill. kroner i 2019.

Pensjonsutgifter

Løpende pensjonspremier, budsjetteres på samme ansvar og tjeneste som utbetaling av lønn, mens budsjett for øvrige pensjonskostnader er samlet under sektor 90 - Sektorovergripende poster. Pedagogisk ansatte er i Statens Pensjonskasse (SPK), mens øvrige ansatte og folkevalgte er i Kommunal Landspensjonskasse (KLP).

Som tabell nedenfor viser er det budsjettet med en reduksjon på 4,103 mill. kroner i forventede pensjonskostnader i 2019 sammenlignet med året før.

Pensjonsutgift	Endring fra 2018	Budsjett 2019
Reguleringspremie KLP og endring løpende KLP og SPK	-1 711	59 885
AFP-premie 62-64 år og andre pensjonsutgifter	-111	5 124
Rentegarantipremie KLP	253	2 558
Arbeids giveravgift	8	499
Sum premieutbetalinger	-1 561	68 066
Premieavvik KLP	-4 879	-52 289
Premieavvik SPK	-2 237	-12 773
Amortiserte premieavvik KLP og SPK	4 574	42 967
Sum pensjonskostnader	-4 103	45 971

Løpende pensjonspremier

For 2019 har KLP varslet en premieøkning til 11,40 prosent, mens SPK har varslet en premieøkning til 13,48 prosent. SPK har høyere sats for løpende premie som følge av at reguleringspremien er innbakt i ordinære løpende premier.

Utgifter knyttet til løpende pensjonspremie til KLP endres til 327 000 kroner, mens tilsvarende premie for SPK endres til 2,547 mill. kroner. Beløpene justeres mot sektorenes budsjetter senere i budsjettprosessen.

Reguleringspremie KLP

Reguleringspremien belastes i tillegg til ordinære løpende premiesatser, og skal dekke økte pensjonsforpliktelser som følge av lønnsvekst og endring i folketrygdens grunnbeløp. For 2019 har KLP lagt til grunn en forventning om 3,2 prosent lønnsvekst og høyere vekst i grunnbeløpet enn året før. Dette gir en forventet reguleringspremie på totalt 57,011 mill. kroner i 2019, og tilsvarer en økning på 2,096 mill. kroner sammenlignet med 2018.

AFP 62 – 64 år og andre pensjonsutgifter

AFP-premien for aldersgruppen 62-64 år er beregnet til 4,201 mill. kroner. Gamle avtaler om servicepensjoner, premier for tidligere ansatte, premier tillitsvalgte, tilskudd til sikringsfond, sikringsordning, pensjonskontor KLP og honorar for aktuarberegninger SPK er beregnet til 0,923 mill. kroner kommende år.

Rentegarantipremie

Denne premien er prisen for forsikringsselskapets garanterte minimumsavkastning til kundene og er beregnet til 2,558 mill. kroner i 2019.

Premieavvik

Premieavviket er differansen mellom innbetalt premie i inneværende år og beregnet pensjonskostnad fra pensjonsselskapene.

For 2019 viser foreløpige beregninger fra SPK et negativt premieavvik (reduksjon av kostnader) på 12,773 mill. kroner inkludert arbeidsgiveravgift. KLPs foreløpige beregninger viser et negativt premieavvik på 52,289 mill. kroner inkludert arbeidsgiveravgift. Til sammen gir dette et negativt premieavvik på 65,062 mill. kroner, og en fiktiv inntektsøkning på 7,116 mill. kroner i 2019.

Amortiserte premieavvik

Amortiserte premieavvik er summen av 1/7 av tidligere års premieavvik. Basis for årene 2002–2009 tar utgangspunkt i faktiske beløp, mens det fra 2010 tas utgangspunkt i foreløpige beregninger av premieavvikene fra KLP og SPK.

For 2019 har KLP og SPK beregnet amortisert premieavvik på til sammen 42,967 mill. kroner, en økning på 4,574 mill. kroner sammenlignet med 2018.

Det vises også til kapittel 2.

Obligatoriske hovedoversikter

Troms fylkeskommune Budsjettskjema 1A Drift	Forslag Budsjett 2019	Forslag 2020	Forslag 2021	Forslag 2022	Vedtatt Budsjett 2018	Regnskap 2017
1 Skatt på inntekt og formue	-980 000 000	-980 000 000	-980 000 000	-980 000 000	-945 000 000	-929 481 133,00
2 Ordinært rammetilskudd	-2 081 202 000	-2 015 609 000	-2 007 609 000	-2 007 609 000	-2 066 497 000	-2 087 338 840,00
3 Skatt på eiendom	0				0	0,00
4 Andre direkte eller indirekte skatter	0				0	-4 929 752,00
5 Andre generelle statsstilskudd	-1 600 000	-1 300 000	-1 200 000	-1 060 000	-1 750 000	-1 807 477,00
6 Sum frie disponible inntekter SUM (L1:L5)	-3 062 802 000	-2 996 909 000	-2 988 809 000	-2 988 669 000	-3 013 247 000	-3 023 557 202,00
7 Renteinntekter og utbytte	-8 440 000	-8 290 000	-37 800 000	-37 800 000	-5 000 000	-15 315 946,00
8 Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0				0	0,00
9 Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	65 161 000	88 239 000	126 272 000	147 210 000	58 140 000	24 616 673,00
10 Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0				0	0,00
11 Avdrag på lån	105 154 000	110 017 000	127 727 000	141 832 000	116 577 000	109 343 986,00
12 Netto finansinntekter/-utgifter SUM (L7:L11)	161 875 000	189 966 000	216 199 000	251 242 000	169 717 000	118 644 713,00
13 Til dekning av tidligere års regnskapsmessige merforbruk	0				0	0,00
14 Til ubundne avsetninger	0				11 227 000	15 400,00
15 Til bundne avsetninger	0				0	7 297,00
16 Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk	0				0	-55 656 161,00
17 Bruk av ubundne avsetninger	-27 481 000	-17 247 000	-440 000	-27 283 000	0	-32 152 267,00
18 Bruk av bundne avsetninger	0				0	0,00
19 Netto avsetninger SUM (L13:L18)	-27 481 000	-17 247 000	-440 000	-27 283 000	11 227 000	-87 785 731,00
20 Overført til investeringsbudsjettet	2 775 000	0	0	0	0	85 467 267,00
21 Til fordeling drift L6 + L12 - L19 - L20	-2 925 633 000	-2 824 190 000	-2 773 049 000	-2 764 710 000	-2 832 303 000	-2 907 230 953,00
22 Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	2 925 633 000	2 824 190 000	2 773 049 000	2 764 710 000	2 832 303 000	2 799 647 386,00
23 Merforbruk/mindreforbruk = 0 L22 - L21	0	0	0	0	0	-107 583 567,00

Kolonnen "Vedtatt budsjett 2018" viser budsjettet etter at fylkesrådet har innarbeidet justeringer etter fullmakt fra fylkestinget i budsjettvedtaket.

Dette gjelder fordeling av lønnsvekst 2017 helårsvirkning og korrigeringer for endrede satser pensjon

Sektorenes rammer er økt med 41,924 mill. kroner som er regulert mot sektorovergripende poster.

Troms fylkeskommune Budsjettskjema 1B Drift	Forslag Budsjett 2019	Forslag 2020	Forslag 2021	Forslag 2022	Vedtatt Budsjett 2018	Regnskap 2017
1 Politiske styringsorganer	33 932 000	32 491 000	33 189 000	35 289 000	32 420 000	31 297 898,00
2 Kontrollorganer	5 555 000	5 555 000	5 555 000	5 555 000	5 424 000	4 984 891,00
3 Stab- og støttefunksjoner	163 466 000	166 866 000	163 256 000	156 056 000	150 404 000	139 445 538,00
4 Utdanning	1 076 994 000	1 067 675 000	1 058 035 000	1 053 735 000	1 073 033 000	1 083 522 770,00
5 Tannhelse	125 564 000	123 934 000	122 764 000	122 764 000	126 094 000	128 940 263,00
6 Kultur	100 346 000	98 188 000	97 288 000	97 288 000	98 140 000	97 089 959,00
7 Samferdsel	1 361 458 000	1 299 154 000	1 298 454 000	1 305 054 000	1 296 737 000	1 276 336 704,00
8 Plan og næring	49 135 000	49 095 000	48 715 000	48 715 000	49 528 000	48 921 574,00
9 Sektorovergripende poster	9 182 000	-18 768 000	-54 207 000	-59 746 000	523 000	-10 892 212,00
10 Sum fordelt til drift SUM (L1:L9)	2 925 632 000	2 824 190 000	2 773 049 000	2 764 710 000	2 832 303 000	2 799 647 386,00

Troms fylkeskommune Budsjettskjema 2A Investeringer	Forslag Budsjett 2019	Forslag 2020	Forslag 2021	Forslag 2022	Vedtatt Budsjett 2018	Regnskap 2017
1 Investeringer i anleggsmidler	532 375 000	1 053 225 000	1 386 900 000	1 057 824 000	627 656 000	691 780 958,00
2 Utlån og forskutteringer	0			0	0	1 700 000,00
3 Kjøp av aksjer og andeler	0			0	0	4 406 524,00
4 Avdrag på lån	0			0	0	110 259 000,00
5 Dekning av tidligere års udekket	0				0	33 628 765,00
6 Avsetninger	0			0	0	1 645 032,00
7 Årets finansieringsbehov SUM (L1:L6)	532 375 000	1 053 225 000	1 386 900 000	1 057 824 000	627 656 000	843 420 279,00
<i>8 Finansiert slik:</i>						
9 Bruk av lånemidler	-267 347 000	-640 174 000	-961 520 000	-620 804 000	-308 559 000	-389 673 731,00
10 Inntekter fra salg av anleggsmidler	0				0	-1 119 117,00
11 Tilskudd til investeringer	-79 000 000	-106 000 000	-70 000 000	-95 000 000		-680 689,00
12 Kompensasjon for merverdiavgift	-81 196 000	-168 790 000	-256 755 000	-204 220 000	-114 607 000	-116 619 439,00
13 Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-60 000 000	-31 756 000			-128 877 000	-159 320 329,00
14 Andre inntekter	-6 572 000			-40 000 000	0	-1 961 243,00
15 Sum ekstern finansiering SUM (L9:L14)	-494 115 000	-946 720 000	-1 288 275 000	-960 024 000	-552 043 000	-669 374 548,00
16 Overført fra driftsregnskapet	-38 260 000	-106 505 000	-98 625 000	-97 800 000	-75 614 000	-171 640 014,00
17 Bruk av tidligere års udisponert	0				0	0,00
18 Bruk av avsetninger	0				0	-2 406 717,00
19 Sum finansiering SUM (L15:L18)	-532 375 000	-1 053 225 000	-1 386 900 000	-1 057 824 000	-627 656 000	-843 420 279,00
20 Udekket/udisponert = 0 L7 -L19	0	0	0	0	0	0,00

Kolonnen "Vedtatt budsjett 2018" viser budsjettet etter at fylkesrådet har innarbeidet justeringer etter fullmakt fra fylkestinget, sak 41/18 Budsjettoppfølging investering per 30.4.18.

Troms fylkeskommune Budsjettskjema 2B Investeringer	Forslag Budsjett 2019	Forslag 2020	Forslag 2021	Forslag 2022	Vedtatt Budsjett 2018	Regnskap 2017
1 Politiske styringsorganer	0				0	0,00
2 Kontrollorganer	0				0	0,00
3 Stab- og støttefunksjoner (inkl. bygg og eiendom)	3 700 000	0	0	0	3 500 000	92 211 109,00
4 Utdanning	145 000 000	239 000 000	550 000 000	518 824 000	32 404 000	8 789 513,00
5 Tannhelse	28 985 000	28 985 000	0	0	0	0,00
6 Kultur	0				0	
7 Samferdsel	354 690 000	785 240 000	836 900 000	539 000 000	591 752 000	590 672 596,00
8 Plan og næring/Næring	0			0	0	0,00
9 Sektorovergripende poster	0			0	0	107 740,00
10 Sum fordelt til investering SUM (L1:L9)	532 375 000	1 053 225 000	1 386 900 000	1 057 824 000	627 656 000	691 780 958,00

Vedlegg 1 Sentrale forutsetninger i økonomiplanperioden

1. Faste 2019-priser i hele økonomiplanperioden.
2. Årslønnsveksten fra 2018 til 2019 er satt til 3,25 prosent i tråd med forutsetningene i statsbudsjettet. Det er avsatt 38,7 mill. kroner til dekning av årslønnsveksten i 2019 inkludert lønnsoverheng fra 2018 til 2019. Avsetningen fordeles til sektorene i tråd med lønnsforhandlinger som gjennomføres i 2019.
3. Rammene er prisjustert med 1,0 prosent.
4. Kommunal deflator, det vil si den generelle prisveksten på kommunale tjenester, er 2,8 prosent.
5. Refusjon sykelønn er økt med 1,0 prosent som er i tråd med den generelle prisjusteringen.
6. Pensjonspremie budsjetteres med hhv. 13,48 prosent pensjonspremie for lærere til Statens Pensjonskasse og 11,40 prosent ordinær pensjonspremie for ansatte til Kommunal Landspensjonskasse (inkludert folkevalgt).
7. I økonomiplanperioden er det budsjettet med differensierte løpende renter.
 - a. Løpende rente på gjeld er budsjettet med henholdsvis 2,7 prosent i 2019, 3,20 i 2020, 3,60 prosent i 2021 og 3,50 i 2022.
 - b. Løpende rente på overskuddslikviditet er budsjettet med henholdsvis 1,30 prosent i 2019, 1,80 i 2020, 2,20 prosent i 2021 og 2,20 i 2022.
8. I 2019 vil andel planlagt gjeld med fastrentebetingelser være om lag 45 prosent og andel gjeld med flytende rentebetingelser 55 prosent. Samlet lånegjeld ved inngangen til 2019 vil være om lag 2,4 mrd. kroner.
9. Fylkeskommunalt skattøre er satt til 2,60 prosent i 2019. Dette er en nedgang fra 2018 på 0,05 prosentpoeng.
10. Økningen i skatteinntekter er satt til 1,8 prosent fra 2018 til 2019.
11. Regnskapet for 2018 er forventet avlagt med regnskapsmessig balanse.
12. Tannlegetakstene økes i gjennomsnitt med 3 prosent.
13. Det legges til grunn en økning i kollektivtakstene på 2,8 prosent lik kommunal deflator for buss og båt. Fergetakstene økes med 7 prosent.

14. Hovedelementene i driftsbudsjettet er:

	2019	2020	2021	2022
Frie inntekter (skatt, rammetilskudd, renter, rentekompensasjon skolebygg, utbytte)	-3 071 242	-3 005 199	-3 026 609	-3 026 469
<u>Disponert slik:</u>				
Netto driftsutgifter	2 925 632	2 824 190	2 773 049	2 764 710
Renter og avdrag	170 315	198 256	254 000	289 042
Bruk av fond	-27 481	-17 247	-440	-27 283
Overføring til investering (egenkapital)	2 775	0	0	0